

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΠΟΔΗΜΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΠΛΟΜΑΤΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

2-4
ΙΟΥΛΙΟΥ
2021

Διαδικτυακό

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΜΕ ΔΙΕΘΝΗ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ

ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ

<https://languageconference.web.uowm.gr>

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Ινστιτούτο Ελληνικής Γλώσσας
του Πανεπιστημιακού Ερευνητικού Κέντρου ΤΗΜΕΝΟΣ

ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής με Νέες Τεχνολογίες»
του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης

Διαβίου Πρόγραμμα «Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας
σε Διαπολιτισμικά Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα» του ΚΕΔΙΒΙΜ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

του Εργαστηρίου Ψηφιακών Μέσων και Στρατηγικής Επικοινωνίας
του Τμήματος Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	3
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....	5
ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ/ΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ.....	6
ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ/ΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ & ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ	10
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	24
ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΟΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ Κ.Α.	25
ΠΟΛΥΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ, ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΔΙΑ/ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ Κ.Α.	31
ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΑ Ή/ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ	38
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥΣ.....	48
ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	60
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ	75
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ Ή ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	78
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ Γ2/ΞΓ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	79
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ / ΕΣΤΙΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Η ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ.....	95
ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ/ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	104
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ	108
ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	109
ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΠΟΡΑ	123
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΙΑΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ/ΟΥΣΩΝ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ.....	129
ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	130
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ	136
ΠΙΝΑΚΑΣ ΟΜΙΛΗΤΩΝ/ΟΜΙΛΗΤΡΙΩΝ	140

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- **Γρίβα Ελένη**

Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας· Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας - **Συντονίστρια**

e-mail: egriva@uowm.gr

- **Σακελλαρίου Αγγελική**

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Διδακτικής της Ελληνικής ως πρώτης γλώσσας· Παιδαγωγικό Τμήμα
Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

e-mail: asakellariou@uowm.gr

- **Καμαρούδης Σταύρος**

Αναπληρωτής Καθηγητής Διδακτικής της Ελληνικής Γλώσσας ως πρώτης· Παιδαγωγικό Τμήμα
Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

e-mail: akamarou@uowm.gr

- **Κηπουροπούλου Ευμορφία**

Ειδική Επιστήμονας· Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Δυτικής
Μακεδονίας· Διδάσκουσα στην Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε)

e-mail: ekipourooulou@uowm.gr

- **Γιαννακοπούλου Αναστασία**

Επίκουρη Καθηγήτρια· Τμήμα Επικοινωνίας & Ψηφιακών Μέσων Πανεπιστημίου Δυτικής
Μακεδονίας

e-mail: aff00126@uowm.gr

- **Πεταλωτή Χριστίνα**

Προϊσταμένη Τμήματος Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

e-mail: int.relations@uowm.gr / cpetaloti@uowm.gr

- **Σεμερτσίδης Γεώργιος**

Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό· Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών
Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

e-mail: gsemer@uowm.gr

- **Ελिसαίου Αναστασία**

Γενική Γραμματέας ΠΕΚ «ΤΗΜΕΝΟΣ»

e-mail: urg@uowm.gr

- **Παπαμάρκου Εύη**

Τμήμα Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

e-mail: pr@uowm.gr

- **Μπούρας Σπυρίδων**

Διδακτορικός Ερευνητής· Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

e-mail: sbouras@uowm.gr

- **Κοροσίδου Ελένη**

Διδάκτορας-Ερευνήτρια· Ειδική Επιστήμονας Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

e-mail: koro_elen@hotmail.com

- **Μάρκου Χρυσάνθη**
Υποψήφια διδάκτωρ· Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
e-mail: chrysanthimarkou@gmail.com
- **Σούλας Άγγελος**
Μεταπτυχιακός φοιτητής· Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
e-mail: masteredu00997@uowm.gr
- **Μπουνόβας Ιωάννης**
Ε.Δ.Ι.Π· Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
e-mail: ibounovas@uowm.gr
- **Καραγιάννη Χριστίνα**
Διευθύντρια σχολικής μονάδας, Αντιπρόεδρος Φιλολόγων ν. Φλώρινας
e-mail: kriskaragianni@gmail.com
- **Αμαραντίδου Κυριακή**
Διδάκτορας-Ερευνήτρια, εκπαιδευτικός του Πειραματικού Σχολείου Φλώρινας
e-mail: kikiamarantidou@yahoo.gr
- **Κικίδου Μαρία**
Εκπαιδευτικός, μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
e-mail: mkikidou@yahoo.gr

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- Ακριτόπουλος Αλέξανδρος· Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Βουεβούτκο Νατάλια· Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μαριούπολης.
- Γαλαντόμος Ιωάννης· Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Γρίβα Ελένη (Πρόεδρος)· Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Gortych-Michalak Karolina· Adam Mickiewicz University, Poznań.
- Ηλιοπούλου Κωνσταντίνα· Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Καμαρούδης Σταύρος· Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Καμπάκη Πηνελόπη· Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
- Καρράς Ιωάννης· Ιόνιο Πανεπιστήμιο.
- Κάρρουλα-Βρίκκη Δήμητρα· Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- Κεσίδου Αναστασία· Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Κηπουροπούλου Ευμορφία· Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Κιγισιόγλου Αικατερίνη· Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Κοιλιάρη Αγγελική· Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Κωφού Ιφιγένεια· Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Μανώλη Πολυξένη· Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Μιχαήλ Δόμνα· Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Μορφακίδης Μόσχος· Πανεπιστήμιο Γρανάδας.
- Μπάρκας Παναγιώτης· Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου.
- Ντίνας Κώστας· Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Παπαδοπούλου Σμαράγδα· Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Παπαδοπούλου Χάρις-Όλγα· Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Σακελλαρίου Αγγελική· Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Σπαντιδάκης Ιωάννης· Πανεπιστήμιο Κρήτης.
- Στάμου Αναστασία· Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Χοστελίδου Θεοδώρα· Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Άννα

Ομότιμη καθηγήτρια Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας Α.Π.Θ. Δημοσίευσε 6 βιβλία και πάνω από 170 άρθρα σε ελληνικά και διεθνή περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Από το 1991 έως το 2012 συντόνισε πρόγραμμα ERASMUS με 7 ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Δίδαξε ως επισκέπτρια καθηγήτρια στα Πανεπιστήμια Sorbonne-Paris IV, INALCO στο Παρίσι και στο Παν/μιο Κύπρου. Ειδικεύεται στη μελέτη και διδακτική του λεξιλογίου (νεολογία, δανεισμός, κατασκευή λέξεων, φρασολογισμοί, ορολογία), καθώς και στη σύνταξη έντυπων και ηλεκτρονικών λεξικών.

Αναγνώστου Γεώργιος

Professor, Director of the Modern Greek Program at the Ohio State University. Κατέχει την έδρα Μιλτιάδης Μαρινάκης στο πρόγραμμα Νεοελληνικών Σπουδών του Πολιτειακού Πανεπιστημίου του Οχάιο. Έχει δημοσιεύσει σε ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών περιοδικών (<https://classics.osu.edu/people/anagnostou.1>), καθώς και το βιβλίο *Contours of White Ethnicity: Popular Ethnography and the Making of Usable Pasts in Greek America* (Ohio University Press, 2009), του οποίου η Ελληνική μετάφραση κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Νήσος (2021). Επιμελείται το ηλεκτρονικό περιοδικό *Ergon: Greek/American Arts and Letters* (<http://ergon.scienzine.com/>).

Γούτσος Διονύσιος

Καθηγητής Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Είναι Καθηγητής κειμενογλωσσολογίας στον Τομέα Γλωσσολογίας (Τμήμα Φιλολογίας) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο του Birmingham και στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Ασχολείται με την κειμενογλωσσολογία και την ανάλυση λόγου, τις μεταφραστικές σπουδές και τη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων, καθώς και με την ανάπτυξη και επεξεργασία σωμάτων κειμένων (Σώμα Ελληνικών Κειμένων, Διαχρονικό σώμα ελληνικών κειμένων 20ού αιώνα, Σώμα Κειμένων Αφασικού Λόγου κ.ά.).

Ιορδανίδου Άννα

Καθηγήτρια Γλωσσολογίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών. Από το 1990 διδάσκει τα μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας και της Γλωσσολογίας και Διδασκαλίας της γλώσσας. Η ερευνητική και συγγραφική της δραστηριότητα αφορά κυρίως θέματα διδασκαλίας της γλώσσας, θέματα κοινωνιογλωσσολογίας και λεξικογραφικές περιγραφές της νέας ελληνικής.

Καρράς Κωνσταντίνος

Αναπληρωτής Καθηγητής στο Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης. Διευθύνει το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα με τίτλο: «Επιστήμες της Αγωγής, Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών». Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα σχετίζονται με την Παιδαγωγική, τις όψεις της αγωγής και εκπαίδευσης με έμφαση, στην Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών, την Επιμόρφωση και την Κατάρτιση στην Ελλάδα και διεθνώς, την Επαγγελματική Ανάπτυξη και τις Κοινωνικές Αναπαραστάσεις των εκπαιδευτικών και την Εκπαιδευτική Ηγεσία. Έργα του έχουν εκδοθεί σε διάφορες γλώσσες.

Κουτσελίνη-Ιωαννίδου Μαίρη

Ομότιμη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Κύπρου, Πρόεδρος ΔΙΠΑΕ Κύπρου. Καθηγήτρια στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής και Διευθύντρια της Έδρας UNESCO για την Ισότητα και Ενδυνάμωση των Φύλων του Πανεπιστημίου Κύπρου. Από το 2015 είναι Πρόεδρος του Συμβουλίου του Ανεξάρτητου Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτερη Εκπαίδευση (ΔΙΠ.ΑΕ).

Σπούδασε ελληνική φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Εκπαιδευτική Πολιτική και Ανάπτυξη Προγραμμάτων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σχεδιασμό, Ανάπτυξη και Αξιολόγηση Προγραμμάτων στο State University of New York at Albany. Έχει δημοσιεύσει εκτεταμένα στα ελληνικά και αγγλικά σε διεθνή περιοδικά στους τομείς της έρευνας και διδασκαλίας της. Συνέγραψε 13 βιβλία στον τομέα των παιδαγωγικών και μεγάλο αριθμό άρθρων σε διεθνή περιοδικά με σύστημα κριτών. Έχει ηγηθεί, ως συντονίστρια και επιστημονική υπεύθυνη σε 15 ερευνητικά Προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας της Κύπρου και είναι ενεργό μέλος σε Διεθνείς Ακαδημαϊκές Οργανώσεις.

Νικολούδη Σταυρούλα

Συντονίστρια του Προγράμματος Νεοελληνικών Σπουδών, La Trobe University. Ανέλαβε καθήκοντα συντονίστριας του Προγράμματος Ελληνικών Σπουδών του Τμήματος Γλωσσών και Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο του La Trobe τον Ιούλιο του 2018. Το πρόσφατο ερευνητικό της έργο εξετάζει θέματα ιστορίας, οργάνωσης, γλώσσας και ταυτότητας της διασποράς των Ελλήνων στην Αυστραλία. Το διδακτικό της έργο επικεντρώνεται στην ελληνική γλώσσα και λογοτεχνία.

Ντίνας Κώστας

Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Έχει διδάξει/διδάσκει μαθήματα γλώσσας και γλωσσολογίας σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο στο Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών της Σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών (πρώην Παιδαγωγικής Σχολής) καθώς και στο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Ως προσκεκλημένος καθηγητής έχει διδάξει/διδάσκει μαθήματα της ειδικότητάς τους και σε άλλα ελληνικά και ξένα πανεπιστήμια. Το ερευνητικό του έργο έχει σχέση με τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας —με έμφαση στις νέες τεχνολογίες— και με θέματα σχετικά με τη νεοελληνική γλώσσα (Διαλεκτολογία – Ονοματολογία) και τις γλώσσες των Βαλκανίων.

Σελλά-Μάζη Ελένη

Καθηγήτρια Γενικής Γλωσσολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Είναι Καθηγήτρια Γλωσσολογίας του Τμήματος Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν θέματα διγλωσσίας και πολυγλωσσίας, αντιπαραβολικής ανάλυσης γλωσσών, κατάκτησης δεύτερης και εκμάθησης ξένης γλώσσας, θέματα μειονοτικής διγλωσσίας εκπαίδευσης, ζητήματα εθνικής ταυτότητας και γλώσσας καθώς επίσης και θεωρητικά και διδακτικά ζητήματα της μετάφρασης και της διερμηνείας. Το πλέον πρόσφατο βιβλίο της Διγλωσσία, Εθνική ταυτότητα και Μειονοτικές γλώσσες εκδόθηκε το 2016 (εκδόσεις Λειμών).

Tesorukova Irina

Καθηγήτρια Γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Lomonosov της Μόσχας. Διδάσκει τη νεοελληνική ως ξένη γλώσσα για περισσότερα από 20 χρόνια. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν στους τομείς της ελληνικής λεξικολογίας, και της φρασεολογίας. Έχει συμμετοχές σε διάφορα εθνικά και παγκόσμια συνέδρια και έχει δημοσιεύσει διάφορα άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων.

Tonnet Henri

Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Paris IV της Σορβόνης. Είναι ομότιμος καθηγητής στη Σορβόνη και πρώην καθηγητής νέων ελληνικών στο INALCO. Δημοσίευσε μεταφράσεις και μελέτες για τη νεοελληνική λογοτεχνία, κυρίως για τη νεοελληνική πεζογραφία του 19ου αιώνα. Ασχολήθηκε επίσης με τα θεωρητικά και πρακτικά προβλήματα της διδασκαλίας της νέας ελληνικής σε γαλλόφωνους ενήλικους μαθητές. Σ' αυτόν τον τομέα, έχει δημοσιεύσει μια μονογραφία για τον τονισμό των νέων ελληνικών, μια σύντομη γραμματική, μια ιστορία της νεοελληνικής γλώσσας και μια μέθοδο.

Τριάρχη Βασιλεία

Καθηγήτρια της Ακαδημίας Dillingen, Σύμβουλος του Βαυαρικού Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Η Βασιλεία Τριάρχη-Herrmann σπούδασε Παιδαγωγικά στην Ελλάδα και Ειδική Αγωγή και Ψυχολογία στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου, όπου εκπόνησε το 1984 τη διδακτορική της διατριβή και δίδαξε πάνω από 30 χρόνια. Είναι Σύμβουλος του Βαυαρικού Κρατικού Ινστιτούτου για Σχολική Ποιότητα και Εκπαιδευτική Έρευνα και καθηγήτρια της Ακαδημίας για Επιμόρφωση/Μετεκπαίδευση Εκπαιδευτικών και Στελεχών Διοίκησης Dillingen. Στο συγγραφικό της έργο ανήκουν βιβλία και σειρά άρθρων για την Πολυγλωσσία και Σχολική Συμβουλευτική στην ελληνική και γερμανική γλώσσα.

Ψάλτου-Joycey Αγγελική

Ομ. Καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τ. Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας. Psaltou-Joycey Angeliki (BA, Dipl. TEFL, MA, PhD) is Professor Emerita, Aristotle University of Thessaloniki, Greece. Her research interests and publications focus on SLA, language learning strategies and styles, English/Greek as a S/FL, and multilingualism. She has authored, co-authored, edited and co-edited books and conference proceedings, and published her research in Greek and international journals. She is the former elected chair of the Greek Applied Linguistics Association (1998-2014) and former editor-in-chief of the Journal of Applied Linguistics (1998-2017). She sits on the editorial boards of several academic journals.

**ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ/ΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ
&
ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ**

Η ονομασιοκεντρική προσέγγιση στη διδασκαλία της νέας ελληνικής

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Άννα

Ομότιμη Καθηγήτρια
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
ansym@lit.auth.gr

Τη σημασία των λέξεων μπορούμε να την εξετάσουμε με δύο προσεγγίσεις, που δρουν συμπληρωματικά για την ολοκληρωμένη μελέτη του λεξιλογίου: τη σημασιοκεντρική και την ονομασιοκεντρική. Με τη σημασιοκεντρική προσέγγιση (semasiological approach), εξετάζουμε με αφετηρία τη λέξη το σημασιολογικό περιεχόμενό της, όλες τις σημασίες της και το πώς αυτές συσχετίζονται. Είναι η προσέγγιση που ακολουθούν τα ερμηνευτικά λεξικά. Με την ονομασιοκεντρική προσέγγιση (onomasiological approach) αφετηρία αποτελεί η έννοια (concept) και εξετάζεται, μια λέξη μέσα από τις σχέσεις της με άλλες λέξεις που ανήκουν στο ίδιο λεξικό πεδίο, π.χ. η έννοια ΠΕΡΙΕΚΤΗΣ περιλαμβάνει τις λέξεις κουτί, καλάθι, καφάσι, κάσα κτλ. Την προσέγγιση αυτή ακολουθούν τα εννοιολογικά/αναλογικά/οντολογικά λεξικά (για την ελληνική βλ. Θ. Βοσταντζόγλου, 1962). Το υλικό που παρέχει η ονομασιοκεντρική μέθοδος αποτελεί υποσύνολο του θεματικού λεξιλογίου, αφού εστιάζει, κυρίως, στις παραδειγματικές σημασιολογικές σχέσεις συνωνυμίας, αντωνυμίας και υπωνυμίας.

Η μέθοδος αυτή μπορεί να εφαρμοστεί για την περιγραφή και διδασκαλία μεγάλου μέρους του λεξιλογίου μιας γλώσσας, ιδίως σε περιπτώσεις όπου για την κατονομασία μιας έννοιας η Γ2 διαθέτει περισσότερες από μία λέξεις σε σχέση με τη Γ1, π.χ. αγγλ. moon / ΝΕ φεγγάρι, σελήνη. Με τη σύγκριση που προκύπτει από τη συνεξέταση, οι μαθητές κατανοούν καλύτερα τις σημασιολογικές διαφορές που έχουν οι λέξεις μεταξύ τους. Η μέθοδος αυτή θα βοηθήσει πολύ τους μαθητές της ελληνικής ως πρώτης, δεύτερης/ξένης γλώσσας, καθώς και γλώσσας πολιτισμικής κληρονομιάς να αυξήσουν ποσοτικά και να βελτιώσουν ποιοτικά το λεξιλόγιό τους, αποκτώντας λεξιλογική ακρίβεια και σαφήνεια στην έκφραση.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: έννοια, συνωνυμία, υπωνυμία

Διασπορά, Διαπολιτισμική Ισοτιμία, Εκπαιδευτική Πολιτική

Αναγνώστου Γεώργιος

Professor

Director of the Modern Greek Program at the Ohio State University

anagnostou.1@osu.edu

Είναι πλέον ευρέως αποδεκτό ότι η κάθε διασπορά επιτελείται σε συνάρτηση με τουλάχιστον δύο πολιτισμικά συστήματα, το εθνοπολιτισμικό σύστημα της χώρας αποστολής και αυτό της χώρας υποδοχής. Η ελληνική βιβλιογραφία εύστοχα αναγνωρίζει αυτήν την διαπολιτισμική δυναμική στο θέμα ελληνική «εκπαίδευση στην διασπορά». Σε αυτά τα πλαίσια προωθεί μια πολιτική εκπαίδευσης η οποία δομείται στην αρχή της ισοτιμίας μεταξύ των ταυτοτήτων της κάθε διασποράς με την ελλαδική ταυτότητα. Πρόκειται περί μίας συμπεριληπτικής προσέγγισης, η οποία αντιτίθεται σε πολιτισμικές ιεραρχίες και αντιστέκεται στους αποκλεισμούς περιθωριοποιημένων εμπειριών της διασποράς.

Αναγνωρίζεται, λοιπόν, ότι αυτό που διακυβεύεται δεν είναι μόνο η διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας στην διασπορά αλλά και το είδος ταυτότητας στο οποίο η εκπαιδευτική κοινότητα θα έπρεπε να αποσκοπεί.

Η συγκεκριμένη εισήγηση προτείνει ότι αυτή η προσέγγιση οφείλει να επεκταθεί πέρα από τον ρόλο της εθνοπολιτισμικής διάστασης –δηλαδή των ελληνικών στοιχείων– στο θέμα, και να λάβει υπ' όψη τον ρόλο των διαπολιτισμικών συναρθρώσεων που συμβάλλουν (ή αντιτίθενται) στην διαμόρφωση πολιτισμικής ισοτιμίας τόσο μεταξύ των διαφόρων διασπορών και της Ελλάδας όσο και μεταξύ της κάθε διασποράς με τον/τους πολιτισμό/ούς της χώρας διαμονής.

Η ανάλυση αντλεί παραδείγματα από την Ελληνοαμερικανική περίπτωση για να καταδείξει την αναλυτική και πολιτική χρησιμότητα της διαπολιτισμικής προσέγγισης της διασποράς. Εστιάζεται περαιτέρω στο έργο του Ελληνοαμερικανού ποιητή Γιώργου Οικονόμου (1934-2019) με σκοπό να εξερευνήσει την πολιτική και εκπαιδευτική σημασία της έννοιας της αναδημιουργίας (reinvention) της ταυτότητας. Η ανάλυση της διασποράς ως αναδημιουργίας ανοίγει νέες κατευθύνσεις στην χαρτογράφηση της διασποράς και στην εκπαιδευτική πολιτική της διαπολιτισμικής ισοτιμίας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διασπορά, ταυτότητα, νέα τοπία

Μετά τον κριτικό γραμματισμό. Για ένα σύγχρονο, συνθετικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη Νεοελληνική γλώσσα στο Λύκειο

Γούτσος Διονύσιος

Καθηγητής Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
dgoutsos@phil.uoa.gr

Μια δεκαετία μετά το τελευταίο Πρόγραμμα Σπουδών για τη Νεοελληνική γλώσσα, που δεν ευτύχησε να εφαρμοστεί, είναι καιρός να αναστοχαστούμε για τους στόχους, τις μεθόδους και το αντικείμενο της διδασκαλίας της Νεοελληνικής γλώσσας στο σημερινό σχολείο και να θέσουμε τα θεμέλια ενός σύγχρονου Προγράμματος Σπουδών που θα αξιοποιεί τις κατακτήσεις του παρελθόντος, προσφέροντας ταυτόχρονα πραγματική καθοδήγηση στους εκπαιδευτικούς. Για τον σκοπό αυτό στην εισήγηση προηγείται μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη των αναλυτικών προγραμμάτων για τη γλώσσα, με έμφαση στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού, που προσφέρει, μαζί με τον εποικοδομισμό, τη θεωρητική βάση για το ΠΣ του 2011. Η κριτική αποτίμηση αυτής της βάσης αλλά και των προβλημάτων στην εφαρμογή της θεωρίας αποτελεί την αφετηρία για τη διαμόρφωση ενός συνθετικού προγράμματος σπουδών, που δίνει έμφαση στο γλωσσικό αντικείμενο χωρίς να παραμελεί την κριτική εμπλοκή των μαθητών στην ερμηνεία και τη δημιουργία των κειμένων. Σε ένα σύγχρονο, συνθετικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη Νεοελληνική γλώσσα θα πρέπει να γίνεται σαφής διάκριση του παιδαγωγικού πλαισίου από το γνωστικό αντικείμενο και να προσφέρονται γλωσσικά πρότυπα και όχι πρότυπα ιδεών. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνονται συγκεκριμένοι, εφικτοί στόχοι που να αφορούν τα κείμενα και τη γλώσσα τους, με έμφαση σε αυθεντικά παραδείγματα από την πραγματική γλώσσα, και να γίνεται ορθολογική σύνδεση στόχων, γνωστικού αντικειμένου και δεξιοτήτων. Ειδικά για το Λύκειο είναι απαραίτητο να οργανωθεί η γλωσσική διδασκαλία γύρω από την κατανόηση, ερμηνεία και δημιουργία των κειμένων, τη συλλογιστική και επιχειρηματολογία, τη γλωσσική επίγνωση στο πλαίσιο των ρητορικών στόχων της γραμματικής, καθώς και έναν σύγχρονο κοινωνικο-λειτουργικό γραμματισμό.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: σύγχρονο πρόγραμμα σπουδών, κριτικός γραμματισμός, γλωσσική διδασκαλία

Αντέγραφέ το και έδωσέ το: από τη γραμματική διδασκαλία στη γραμματική ανακάλυψη

Ιορδανίδου Άννα

Καθηγήτρια Γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο Πατρών
A.lordanidou@upatras.gr

Με τα γλωσσικά εγχειρίδια του δημοτικού του 2006 δεν πραγματοποιήθηκε μόνον η εισαγωγή της κειμενοκεντρικής προσέγγισης, αλλά και γενικότερα η αλλαγή παιδαγωγικής στάσης και η προετοιμασία του εδάφους για την αντικατάσταση των στατικών βιβλίων με δυναμικούς «φακέλους υλικού» (σε ηλεκτρονική μορφή, με δυνατότητα επιλεκτικής εκτύπωσης), που θα δημιουργούνται από τους/τις εκπαιδευτικούς, σε συνεργασία με τους/τις μαθητές/τριες και θα υλοποιούν συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Η Γραμματική Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού, παράλληλα, θα έπρεπε να εμπλουτίζεται και να επικαιροποιείται συστηματικά και να λειτουργεί υποστηρικτικά προς τους «φακέλους υλικού» του γλωσσικού μαθήματος. Η συγκεκριμένη γραμματική, παίρνοντας τη θέση της «Μικρής» Γραμματικής Τριανταφυλλίδη, είχε ως στόχο να επιτύχει ισορροπία ανάμεσα στην παραδοσιακή σχολική ορολογία και στη σύγχρονη γλωσσολογική, εστιάζοντας στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στην ανακαλυπτική μάθηση: Χρησιμοποιώ τη γλώσσα για να επικοινωνήσω (Πραγματολογία - γλωσσική χρήση), Μιλώ και γράφω - Φθόγγοι, γράμματα και συλλαβές (Φωνολογία και γραφή), Σχηματίζω λέξεις (Κλιτική μορφολογία), Συνθέτω φράσεις και προτάσεις (Σύνταξη) και Βρίσκω τις σχέσεις των λέξεων (Παραγωγική μορφολογία - Σύνθεση - Σημασιολογία). Με τη συζήτηση παραδειγμάτων από την περιγραφή των γραμματικών φαινομένων και από τις γραμματικές ασκήσεις στα γλωσσικά εγχειρίδια του δημοτικού και στη σχολική γραμματική, επιδιώκεται να αναδειχθεί η αξία της διαδικασίας της ανακάλυψης της γραμματικής δομής από τους/τις μαθητές/τριες, π.χ. αντί για διατύπωση κανόνα έλλειψης αύξησης στην προστακτική (αντίγραψε), προτείνεται η διαδικασία ανακάλυψης της έλλειψης αύξησης, όταν δεν υπάρχει πρόθεση (γράψε).

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: κειμενοκεντρική προσέγγιση, γραμματική διδασκαλία, ανακάλυψη της γραμματικής δομής

Ο ρόλος της Ηγεσίας στην ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Καρράς Κωνσταντίνος

Αν. Καθηγητής
Πανεπιστήμιο Κρήτης
kgkarras@gmail.com

Ενώ τα εκπαιδευτικά συστήματα αντιμετωπίζουν πολλαπλά διλήμματα σε σχέση με τον τρόπο που θα μπορούσαν να προσεγγίσουν τους μαθητές/τριες, την τάξη, την κοινωνία, η σχολική τάξη (ως χώρος μάθησης τυπικής και άτυπης, ανάπτυξης των γλωσσικών και των κοινωνικών δεξιοτήτων εκδημοκρατισμού, ισότητας και μετασχηματισμού της κοινωνίας) εξακολουθεί να παραμένει στο επίκεντρο της κριτικής.

Η παρουσίαση θα εστιάσει στην ανάγκη ενδοϋπηρεσιακής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και στην αποτελεσματικότητα που αυτή μπορεί να έχει στη δημιουργία ενός πλαισίου δεξιοτήτων ζωής για τους μαθητές και τις μαθήτριες και στο ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η Ηγεσία στη διαδικασία αυτή. Ιδιαίτερη έμφαση μάλιστα θα πρέπει να δοθεί τόσο στη γλωσσική διδασκαλία και μάθηση, η οποία με τη σειρά της αναπτύσσει κοινωνικές και άλλες δεξιότητες και αυτό είναι πολύ σημαντικό για τα ΑΠ, τη μαθησιακή διαδικασία, το εκπαιδευτικό και το κοινωνικό περιβάλλον.

Η ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση είναι σημαντική για τους εκπαιδευτικούς προκειμένου να αντιμετωπίσουν νέες προκλήσεις και αλλαγές στον κόσμο της εκπαίδευσης. Η ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση αποτελεί επίσης μια θεμελιώδη πτυχή για τη βελτίωση του επαγγελματισμού και της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Η αποτελεσματικότητα της ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης είναι σημαντική, ώστε οι εκπαιδευτικοί να μπορούν να εφαρμόσουν τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκτήθηκαν μετασχηματίζοντας το σχολικό χώρο από ένα χώρο μάθησης σε ένα πλαίσιο δημοκρατίας, ισότητας, κοινωνικοποίησης και βιώματος.

Στη διαδικασία αυτή, ο ρόλος της Κριτικής Ηγεσίας είναι καθοριστικής σημασίας προκειμένου, να εμπνεύσει και να καθοδηγήσει προς έναν μετασχηματισμό του εκπαιδευτικού πλαισίου υιοθετώντας έννοιες όπως αυτή του ακτιβισμού, της δημοκρατίας, της ισότητας και της συμμετοχικότητας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση, κριτική ηγεσία, επαγγελματική ανάπτυξη

Το «πρόβλημα» της συμπερίληψης παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία χωρίς ικανοποιητική γνώση της ελληνικής γλώσσας

Κουτσελίνη-Ιωαννίδου Μαίρη

Ομότιμη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Κύπρου
Πρόεδρος ΔΙΠΑΕ Κύπρου
edmaryk@ucy.ac.cy

Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία παραμένει πρόβλημα το οποίο επηρεάζει τη διδασκαλία και τα αποτελέσματά της για όλους τους μαθητές σε τάξεις μικτής ετοιμότητας. Παραμένει επίσης πρόβλημα διότι τα ερευνητικά αποτελέσματα έδειξαν ότι πέρα από τα μαθησιακά αποτελέσματα η ένταξη αυτών των παιδιών σε τάξεις στις οποίες ηλικιακά ανήκουν, χωρίς την κατάλληλη προετοιμασία για εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, δημιουργεί ρατσιστικές τάσεις και αρνητικά συναισθήματα, τα οποία αναχαιτίζουν κάθε προσπάθεια ουσιαστικής συμπερίληψης στις κανονικές τάξεις στη χώρα υποδοχής (Koutselini & Savva, 2021; Savva & Koutselini, 2015). Στη βάση αυτών των ερευνητικών δεδομένων στην Κύπρο, τα οποία επιβεβαιώνουν αλλά και εμπλουτίζουν τα διεθνή και ευρωπαϊκά ερευνητικά δεδομένα και πολιτικές (European Commission, 2019), θα εξεταστεί η επίσημη πολιτική, το πρόγραμμα ένταξης και συμπερίληψης των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία και οι ιδιαίτερες κοινωνικές και εκπαιδευτικές συνθήκες οι οποίες αποτρέπουν την συμπερίληψή τους και επιτρέπουν τη δημιουργία λανθάνοντος-κρυφού προγράμματος (hidden curriculum) πενήντα χρόνια μετά την πρώτη αποκάλυψή του στη διεθνή βιβλιογραφία (Jackson, 1968).

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία, διδασκαλία ελληνικής γλώσσας, κρυφό αναλυτικό, πολιτική συμπερίληψης

Το Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου LaTrobe

Νικολούδη Σταυρούλα

Συντονίστρια του Προγράμματος Νεοελληνικών Σπουδών

La Trobe University

s.nikoloudis@latrobe.edu.au

Το La Trobe University είναι το τελευταίο πανεπιστήμιο της πολυπολιτισμικής Μελβούρνης με ολοκληρωμένο πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών, ενώ η πόλη η ίδια επαίρεται ότι έχει τη μεγαλύτερη κοινωνία Ελλήνων της διασποράς στο νότιο ημισφαίριο. Τον περασμένο Νοέμβριο το πανεπιστήμιο του La Trobe, υιοθετώντας μια νέα στρατηγική, για να αντεπεξέλθει στις οικονομικές δυσκολίες της εποχής μας, ανακοίνωσε την πρότασή του να διακόψει το πρόγραμμα. Ακολούθησε μία δυναμική και αποφασιστική κινητοποίηση της ελληνικής παροικίας και των υποστηρικτών της εκμάθησης γλωσσών γενικότερα, παγκοσμίως, η οποία οδήγησε σε μια σημαντική πρώτη νίκη. Με την ανακοίνωση της συνέχισης της λειτουργίας του προγράμματος, τουλάχιστον για τα επόμενα τρία χρόνια, η αποστολή τώρα επιστρέφει στην εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητάς του.

Τα μαθήματα του προγράμματος περιλαμβάνουν τη γλώσσα και τον πολιτισμό της Ελλάδας, της Κύπρου, και των Ελλήνων της διασποράς, αναδεικνύοντας με έμπρακτο τρόπο τον πολυπολιτισμό της Αυστραλίας. Διδάσκονται διάφορα επίπεδα Αρχαρίων και Προχωρημένων, αλλά η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας μας απασχολεί όλο και περισσότερο εφόσον το μεγαλύτερο ποσοστό των φοιτητών/τριών μας ανήκει πλέον στην τρίτη και τέταρτη γενιά, όπου δεν ομιλείται η γλώσσα στο σπίτι όσο στο παρελθόν. Επιπλέον, υπάρχει μια ευρεία ποικιλία στην ηλικία και την καταγωγή των σπουδαστών μας. Στην προσπάθειά μας να προσφέρουμε ένα πλούσιο πρόγραμμα εκπαίδευσης, συνεχίζουμε επίσης να ενσωματώνουμε στη διδασκαλία και την έρευνά μας τα πολύτιμα Αρχαία Δαρδάλη του πανεπιστημίου, τα οποία αντικατοπτρίζουν την μεταπολεμική μετανάστευση των Ελλήνων στην Αυστραλία. Αυτή η ομιλία παρουσιάζει μία γενική εικόνα του προγράμματος και στη συνέχεια αναφέρεται στις προοπτικές για το μέλλον του.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών, ελληνική γλώσσα, Έλληνες της διασποράς, Πανεπιστήμιο La Trobe

Προς γλωσσική σύγκλιση ή απόκλιση; Διαπιστώσεις - Προβληματισμοί - Προτάσεις

Ντίνας Κώστας

Καθηγητής

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

kdinas@uowm.gr

Στη γλώσσα -και σε τοπικό, αλλά και σε υπερτοπικό επίπεδο- λειτουργούν αντίρροπες δυνάμεις: κεντρομόλες, που οδηγούν σε γλωσσική σύγκλιση, και φυγόκεντρες, που οδηγούν σε γλωσσική απόκλιση, σε μια αέναη σύγκρουση με διατοπικό, αλλά και διαχρονικό χαρακτήρα.

Στην εισήγηση, θα επιχειρηθεί μια αποτίμηση της σημερινής κατάστασης και στις τοπικές, αλλά και τις παγκόσμιες διαστάσεις της, θα διατυπωθούν προβληματισμοί για τις επιπτώσεις και τις προκλήσεις που προκύπτουν και θα προταθούν επιλογές για την κοινωνία και την εκπαίδευση.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γλωσσική σύγκλιση, γλωσσική απόκλιση, προτάσεις

Μη κατατεθειμένη διγλωσσία στην Ελλάδα: Δεδομένα και προκλήσεις

Σελλά-Μάζη Ελένη

Καθηγήτρια Γενικής Γλωσσολογίας
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
elesella@turkmas.uoa.gr

Ως κοινωνικό και ως κοινωνιογλωσσικό φαινόμενο, η διγλωσσία στην ελληνική επικράτεια χαρακτηρίζεται σήμερα τόσο από διαχρονική όσο και από συγχρονική διάσταση. Η παρουσία γηγενών ή ιστορικών μειονοτικών γλωσσών στη χώρα μας, όπως και των αντίστοιχων γλωσσικών κοινοτήτων, συνιστούν την “κατατεθειμένη διγλωσσία”, ενώ η παρουσία των γλωσσών των απανταχού προέλευσης πρόσφατων μεταναστών στην ελληνική επικράτεια και των αντίστοιχων διγλωσσικών ομάδων συνιστούν τη “μη κατατεθειμένη διγλωσσία”. Οι μεν πρώτες έχουν κατά το μάλλον ή ήττον μελετηθεί πολυπλεύρως επιστημονικώς, τα δε επιστημονικά πορίσματα έχουν σε κάποιο βαθμό ληφθεί υπόψη από την πολιτεία, οι δεύτερες όμως θα λέγαμε ότι μάλλον “αγνοούνται” από την πολιτεία, αποτελούν εν τούτοις μια απτή πραγματικότητα με την οποία πρέπει να διαλεχθούμε, και η ακαδημαϊκή κοινότητα εργάζεται προς αυτήν την κατεύθυνση. Η ελληνική γλώσσα αποτελεί τη δεύτερη γλώσσα όλων των ανωτέρω γλωσσικών κοινοτήτων. Ως εκ τούτου, το θέμα της διδασκαλίας τόσο της ελληνικής γλώσσας όσο και των μειονοτικών ή των γλωσσών των μεταναστών, αποτελεί τον κοινό τόπο σύνδεσης των δύο διαφορετικής καταβολής διγλωσσικών ομάδων.

Στην παρούσα εισήγηση θα επικεντρωθούμε στη «μη κατατεθειμένη διγλωσσία», στους «νέους δίγλωσσους». Θα επιχειρήσουμε να παρουσιάσουμε τη “σύγχρονη” αυτή διγλωσσία από την οπτική γωνία των ομιλητών, μαθητών σχολείου και ενηλίκων γονέων, καθώς και του θεσμικού πλαισίου της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, όσο τα υπάρχοντα στοιχεία των ελληνικών θεσμών μάς το επιτρέπουν. Θα εξετάσουμε τις συνιστώσες οι οποίες αφορούν γενικότερα την εκπαίδευση των ομογενών και των μεταναστών καθώς και των παιδιών τους: οι μαθητές στο δημόσιο σχολείο με πρώτη γλώσσα άλλη από την Ελληνική, ο αριθμός των μητρικών γλωσσών και το άδηλο μέλλον τους, η διαπολιτισμική εκπαίδευση, τα διαπολιτισμικά σχολεία και ο ρόλος της πολιτείας, τα εκπαιδευτικά προβλήματα που αναφύονται κατά τη σχολική εκπαίδευση των παιδιών, όπως η σχολική επίδοση και η σχολική διαρροή, η διγλωσσία και η σχέση γονέων, παιδιών και εκπαιδευτικών, η σχέση γονέων, παιδιών και μητρικής γλώσσας, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η εκπαίδευση των ενηλίκων. Ας σημειωθεί το αυξανόμενο ενδιαφέρον της πολιτείας σχετικά με ζητήματα διαπολιτισμικότητας και στρατηγικών ένταξης των μεταναστών, καθώς και την ολοένα εντονότερη παρουσία επιστημονικών μελετών με αντικείμενο την εντοπιζόμενη στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα «σύγχρονη διγλωσσία». Προς επίρρωση των ανωτέρω, θα παρουσιάσουμε, ενδεικτικώς, το πλαίσιο μίας εν εξελίξει έρευνας σχετικά με τη δίγλωσση ή και πολύγλωσση πραγματικότητα την οποία βιώνουν δίγλωσσοι ή/και πολύγλωσσοι φοιτητές της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: μεταναστευτική ροή και εκπαίδευση, διδασκαλία της μητρικής γλώσσας, η Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, διγλωσσία, μετανάστες γονείς και παιδιά, σχολική επίδοση και διαρροή, εκπαιδευτικοί και αλλόγλωσσοι μαθητές

Καινοτόμο αναλυτικό πρόγραμμα «Λειτουργική Υφολογία» στη διδασκαλία της ΝΕ ως ξένης

Tresorukova Irina

Καθηγήτρια Γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο Lomonosov της Μόσχας
itresir@mail.ru

Κατά τη διδασκαλία οποιασδήποτε ξένης γλώσσας, όσο μάλλον της ΝΕ, στο προχωρημένο επίπεδο της γλωσσομάθειας, συνήθως τίθεται το ζήτημα του ύφους. Το προτεινόμενο καινοτόμο πρόγραμμα αποσκοπεί στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη διάκριση των ειδών του λειτουργικού ύφους, καθώς και στην πρακτική εφαρμογή τους στην πράξη. Το πρόγραμμα διδασκαλίας προορίζεται για ένα εξάμηνο, βασίζεται στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις για τη γλώσσα και το ύφος της, κατά τη διδασκαλία συζητούνται θεωρητικά και αναπτύσσονται γλωσσικές στρατηγικές και τεχνικές που επινοεί ο πομπός, για να επενδύσει αισθητικά και σημασιολογικά τις σκέψεις του και να περάσει, με τον καλύτερο δυνατό και πιο αποτελεσματικό τρόπο, το μήνυμά του. Εκτός τούτου, γίνεται διάκριση μεταξύ των εκάστοτε υφολογικών επιλογών που εξαρτώνται από την επικοινωνιακή κατάσταση του λόγου.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα διδασκαλίας εντάσσεται στο πρόγραμμα διδασκαλίας στους φοιτητές / σπουδαστές που, ήδη, κατέχουν γνώσεις ελληνομάθειας που αντιστοιχούν στο επίπεδο Β2/Γ1, και θεωρείται ολοκληρωτικό στην εκμάθηση της ΝΕ ως ξένης στο προχωρημένο επίπεδο.

Κατά τη διάρκεια, χρησιμοποιείται μια σειρά από ειδικές ασκήσεις, οι οποίες αποσκοπούν στη διαμόρφωση της αίσθησης του ύφους στο συγκεκριμένο πολιτισμικό περιβάλλον (π.χ. επιστημονικό, λογοτεχνικό ύφος, προφορικός λόγος κ.α.), όπως διασκευή παραμυθιών, διόρθωση λαθών, χρήση καθαρεύουσας σε συγκεκριμένα κείμενα κ.ά.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διδασκαλία της ΝΕ, υφολογία, πρόγραμμα διδασκαλίας

Οι ιδιαιτερότητες της διδασκαλίας των ελληνικών σε γαλλόφωνο περιβάλλον

Tonnet Henri

Ομότιμος Καθηγητής
Πανεπιστήμιο Paris IV της Σορβόνης
tonnethenri@gmail.com

Στη συγκεκριμένη εισήγηση θα αναπτυχθούν δύο σημεία: Η διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας σε «ξένους» πρέπει να βασιστεί πρώτα πρώτα σε μια καλή γνώση της μητρικής γλώσσας των μαθητών. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται σήμερα για τη διδασκαλία των ελληνικών φαίνονται πολύ «ελληνοκεντρικές». Μια μέθοδος που προορίζεται για γαλλόφωνους πρέπει πρώτα πρώτα να πάρει υπόψη της τα συνηθισμένα λάθη των Γάλλων. Σε μια δεύτερη φάση, ο δάσκαλος θα βρει κατάλληλους τρόπους για την αντιμετώπιση αυτών των δυσκολιών.

Θα προσπαθήσω να καταρτίσω έναν κατάλογο αυτών των συνηθισμένων λαθών: λανθασμένη χρήση των πτώσεων, άγνοια των κανόνων που διέπουν τη θέση των λέξεων στην ονομαστική και στη ρηματική ομάδα, αδιαφορία για τον τονισμό του ονόματος και των τύπων του, άγνοια των κανόνων της έγκλισης, κακή προφορά των φθόγγων της γλώσσας (ιδιαίτερα σύγχυση ανάμεσα στο χ και το γ), κακή κατανόηση της φύσης του ρηματικού ποιού ενεργείας.

Η διδασκαλία οποιασδήποτε γλώσσας σε ενήλικους δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο στην επανάληψη έτοιμων φράσεων. Η γραμματική επινοήθηκε από τους (αρχαίους) Έλληνες ίσα ίσα για την κατανόηση και την εξήγηση του συστήματος της δικής τους γλώσσας. Γιατί να μην επωφεληθούμε από ορισμένες δυνατότητες της παραδοσιακής γραμματικής για τη διδασκαλία των σημερινών ελληνικών; Η διδασκαλία μιας κλιτικής γλώσσας σε ανθρώπους που αγνοούν τις πτώσεις στη δική τους γλώσσα, όπως οι Γάλλοι, προϋποθέτει, νομίζω, μια αρχική μύηση στο κλιτικό σύστημα.

Δηλαδή, ο γαλλόφωνος που μαθαίνει ελληνικά χρειάζεται αρκετές όσο γίνεται πιο καθαρές εξηγήσεις (όχι μόνο στα ελληνικά αλλά και στα γαλλικά) για τη γραμματική της γλώσσας που μαθαίνει.

Συνοψίζοντας, θα υπογραμμίσω δυο σημεία που θεωρώ σημαντικά:

1. Πρέπει οι διδάσκοντες να έχουν εντοπίσει τις συχνότερες δυσκολίες που συναντούν οι γαλλόφωνοι στη χρήση της ελληνικής γλώσσας.
2. Δεν θα πρέπει οι δάσκαλοι να διστάζουν να δίνουν καθαρές εξηγήσεις στα γαλλικά και να διατυπώνουν, όταν αυτό είναι χρήσιμο, γραμματικούς κανόνες, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν αυτές οι δυσκολίες.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας, μέθοδοι, γαλλόφωνοι

Ελληνικά Σχολεία στο Μόναχο: Η πορεία της ελληνόγλωσσης Εκπαίδευσης στη βαυαρική πρωτεύουσα

Τριάρχη Βασιλεία

Καθηγήτρια της Ακαδημίας Dillingen
Σύμβουλος του Βαυαρικού Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Vassilia.Triarchi-Herrmann@isb.bayern.de

Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, στα χρόνια που ο φιλελληνισμός ανθούσε σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις, αρχίζει να λειτουργεί στην πρωτεύουσα της Βαυαρίας, με ιδιωτική πρωτοβουλία, μία σχολική μονάδα για Έλληνες μαθητές. Μετά από σχεδόν ενάμιση αιώνα, στη δεκαετία του '60, εξαιτίας του ισχυρού μεταναστευτικού ρεύματος των Ελλήνων στη Γερμανία, ξεκινάει η λειτουργία του πρώτου Ελληνικού Σχολείου στο Μόναχο, που στηρίζεται, τουλάχιστον τα πρώτα χρόνια, σε ιδιωτικές προσπάθειες. Εντούτοις, το Ελληνικό Κράτος δεν αργεί να γίνει ο φορέας των Ελληνικών Σχολείων στο Μόναχο και να παρέχει στα Ελληνόπουλα τη δυνατότητα ελληνόγλωσσης σχολικής εκπαίδευσης.

Στη συγκεκριμένη εισήγηση, θα αναφερθούμε στους σταθμούς, τους στόχους και τις μεθόδους λειτουργίας αυτών των σχολείων, καθώς και στους μαθητές και τις μαθήτριες, που φοίτησαν τότε και φοιτούν μέχρι σήμερα σε αυτά. Τέλος, θα συζητήσουμε για τις δυσκολίες που έπρεπε να αντιμετωπιστούν, καθώς και για τις προοπτικές που παρείχαν και παρέχουν, ακόμη, τα Ελληνικά Σχολεία του Μονάχου στα Ελληνόπουλα που μεγαλώνουν στην «Αθήνα του Ίζαρ», το Μόναχο.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ελληνόγλωσση εκπαίδευση, σχολεία στο Μόναχο, μαθητές

Ο ρόλος των συναισθημάτων στην εκμάθηση ξένων γλωσσών

Ψάλτου-Joycey Αγγελική

Ομ. Καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
τ. Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας
apsajoy@enl.auth.gr

Η εισήγησή μου αφορά στα συναισθήματα που δημιουργούνται, κατά τη διαδικασία εκμάθησης ξένων γλωσσών και στο κατά πόσο αυτά επηρεάζουν την τελική επίδοση των μαθητών. Απώτερος σκοπός είναι η ενημέρωση των εκπαιδευτικών, ώστε να αντιμετωπίζουν όχι μόνο τα αρνητικά συναισθήματα των μαθητών, αλλά και να διευκολύνουν τη διατήρηση των κινήτρων τους για μάθηση, μέσα από θετικά συναισθήματα.

Παρ' όλο που τα συναισθήματα παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία εκμάθησης/διδασκαλίας ξένων γλωσσών και της εκπαίδευσης γενικότερα, για πολλά χρόνια κατείχαν περιθωριακή θέση στην επιστημονική έρευνα και μόνο περιστασιακά αναφερόταν κανείς σε αυτά. Το ενδιαφέρον των ερευνητών είχε επικεντρωθεί κυρίως στο άγχος που διέπει τις προσπάθειες των μαθητών να μάθουν μία ξένη γλώσσα. Όμως, και άλλα αρνητικά συναισθήματα, όπως ο θυμός, η ντροπή, η ενοχή, η απελπισία, η ανία, επίσης επηρεάζουν τη μάθηση και ενδέχεται να οδηγήσουν σε μειωμένη απόδοση ή ακόμη και στη διακοπή της.

Τελευταία, πάντως, με τη στροφή προς τη Θετική Ψυχολογία, το ενδιαφέρον ορισμένων ερευνητών έχει μεταφερθεί σε θετικά συναισθήματα, όπως ευχαρίστηση και ικανοποίηση από τη μάθηση, χαρά, περηφάνια. Η στροφή αυτή αποδίδεται στην προσπάθειά τους να ερμηνεύσουν εκείνες τις συναισθηματικές αντιδράσεις των μαθητών, μέσα και έξω από την τάξη, που μπορούν να δώσουν ώθηση στα κίνητρά τους, στην επιμονή των προσπαθειών τους, αλλά και στην προσαρμοστικότητα τους στο μαθησιακό περιβάλλον, καθώς τα θετικά συναισθήματα διευκολύνουν και τις διαπροσωπικές σχέσεις των μαθητών, τόσο με τους συμμαθητές τους, όσο και με τους εκπαιδευτικούς, δημιουργώντας ένα μαθησιακό περιβάλλον ευεργετικό για όλους τους εμπλεκόμενους.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: εκμάθηση ξένων γλωσσών, αρνητικά συναισθήματα, θετικά συναισθήματα

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

**ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ:
ΚΟΙΝΩΝΙΟΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ,
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ Κ.Α.**

**Σχεδιάζοντας διδακτικό υλικό και δραστηριότητες για τη διδασκαλία
του μη κυριολεκτικού λεξιλογίου μιας Γ2/ΞΓ, υπό το πρίσμα
της Εφαρμοσμένης Γνωσιακής Γλωσσολογίας**

Γαλαντόμος Ιωάννης

Αναπληρωτής Καθηγητής
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
igalantomos@uth.gr

Αντικείμενο της παρούσας ανακοίνωσης είναι η καταγραφή των θεωρητικών παραμέτρων και των βημάτων που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό διδακτικού υλικού, στο πλαίσιο της Εφαρμοσμένης Γνωσιακής Γλωσσολογίας (Applied Cognitive Linguistics). Η Εφαρμοσμένη Γνωσιακή Γλωσσολογία έχει αποδειχτεί ερευνητικά ότι μπορεί να συνεισφέρει στην αποτελεσματική διδασκαλία των πιο απαιτητικών δομών του λεξιλογίου μιας δεύτερης/ξένης γλώσσας (Γ2/ΞΓ), όπως είναι το μη κυριολεκτικό λεξιλόγιο (π.χ. μεταφορές, μετωνυμίες και ιδιωτισμοί). Ωστόσο, ο σχεδιασμός γνωσιακού διδακτικού υλικού είναι ένα αρκετά σύνθετο εγχείρημα, καθώς θα πρέπει να ληφθούν υπόψη παράμετροι, όπως η έννοια της κινητροδότησης (motivation), το πολιτισμικό υπόβαθρο πολλών δομών του μη κυριολεκτικού λεξιλογίου, η χρήση αυθεντικού υλικού, η ρητή διδασκαλία, το κατάλληλο επίπεδο γλωσσομάθειας, η επιλογή και η κατηγοριοποίηση του υπό συμπερίληψη μη κυριολεκτικού λεξιλογίου και η αξιοποίηση νοητικών εικόνων. Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα ανακοίνωση στοχεύει στην καταγραφή και τη συστηματοποίηση των βημάτων και των πρακτικών θεμάτων που θα πρέπει να έχει υπόψη του ο εκάστοτε ερευνητής που θα θελήσει να προβεί στον σχεδιασμό διδακτικού υλικού και δραστηριοτήτων, αξιοποιώντας τις αρχές και τις τεχνικές της Εφαρμοσμένης Γνωσιακής Γλωσσολογίας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Εφαρμοσμένη Γνωσιακή Γλωσσολογία, διδακτικό υλικό, Γ2

Γλωσσολογία και Διδακτική: περιγραφή «υποψήφων» προθετικών φράσεων τύπου της Νέας Ελληνικής

Γιαννακοπούλου Αναστασία

Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Επικοινωνίας και Ψηφιακών Μέσων
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
aff00126@uowm.gr

Η παρούσα εργασία εντάσσεται στο πλαίσιο της μελέτης της μορφολογίας και των συντακτικο-σημασιολογικών χαρακτηριστικών των προθέσεων που εισάγουν ένα συμπλήρωμα τύπου στις μεταβατικές δομές με εμπρόθετο συμπλήρωμα τύπου της Νέας Ελληνικής. Μελετάμε τις προθέσεις μέσα στις βασικές υποστηρικτικές φράσεις προσδιορισμού του τύπου: N0 (είμαι/βρίσκομαι) Loc N1, όπου Loc η πρόθεση που συμμετέχει στη διαδικασία προσδιορισμού της στατικής τοπικής σχέσης μεταξύ του N0 και του N1, δηλαδή του αντικειμένου N0 που προσδιορίζεται στον χώρο ως προς το αντικείμενο N1. Εστιάζουμε σε προθετικές φράσεις που έχουν τη δομή ΠΡΟΘα (ΟΑ) ΟΥΣ ΟΣγεν και διερευνούμε την προθετική λειτουργία των ακολουθιών ΠΡΟΘα (ΟΑ) ΟΥΣ, καθώς αυτή δεν είναι τόσο ξεκάθαρη όσο στην περίπτωση των απλών προθέσεων ή των σύνθετων προθέσεων με τοπικό επίρρημα. Επιχειρώντας να προσδιορίσουμε και να οργανώσουμε τις σύνθετες προθέσεις, οι οποίες αποτελούν ένα ετερογενές σύνολο που τα όριά του δεν είναι πάντα σαφώς προσδιορισμένα, μελετούμε τις ιδιότητες των ακολουθιών αυτών και προτείνουμε ορισμένα κριτήρια, απαραίτητα αλλά συχνά μη επαρκή, βάσει των οποίων αναγνωρίζουμε «υποψήφους» σύνθετες προθέσεις που εισάγουν ένα εμπρόθετο συμπλήρωμα τύπου. Τέλος, διερευνούμε κατά πόσο τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουμε ισχύουν και σε άλλες γλώσσες, αντιπαραβάλλοντάς με αντίστοιχες προθέσεις της Γαλλικής.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: προθέσεις, σύνθετες προθέσεις, τύπος, προθετικές φράσεις τύπου, συμπληρώματα

Η ιδιοσυγκρασία, παράγων διαστρέβλωσης του νοήματος

Δημουλάς Κωνσταντίνος

Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου,

Διδάκτορας-Ερευνητής

dimoulask@yahoo.gr

Δημουλάς Ευριπίδης

Διδάκτορας-Ερευνητής

Βέλλιου Έλλη

Ερευνήτρια

Παπαδημητρίου Θεοδώρα

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Κούρτογλου Όλγα

Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Θηβαίου Στυλιανή

Διευθύντρια σχολικής μονάδας,

Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Καππέ Σταματία

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια,
Στέλεχος ομογενειακών φορέων/ιδρυμάτων

Τα γνωστικά σχήματα, που αφορούν στην δομή των όρων μιας πρότασης, είναι συνενώσεις στοιχείων της πρότασης, η ακρίβεια των οποίων εξαρτάται από την ιδιοσυγκρασία του δέκτη. Καθώς η αντίληψη κινείται με πολύ μεγάλη ταχύτητα, η σταθερότητα των μεταβλητών του σχήματος είναι πολύ επισφαλής και η αποκωδίκευση, πολύ εύκολα, καθίσταται προβληματική. Όταν, ιδίως, η σαφήνεια του σημείου μιας μεταβλητής δεν είναι ολική, η μετατόπιση στην κατανόησή του, από τον δέκτη, είναι, σχεδόν, σίγουρη. Αν, μάλιστα, συμβεί η μεταβολή στο σημασιόμορφο να συνεπισύρει μεταβολή στο σημαίνον, τότε έχουμε την δημιουργία νέου σημείου, οπότε δεν υπάρχει αποκωδικοποίηση, αφού, ανάμεσα στον πομπό και τον δέκτη, δεν υπάρχει κοινό σημείο, και άρα, κατ' αυτό, όχι και κώδικας και, συνεπώς, ούτε επικοινωνία. Αν η διαφοροποίηση στο σημείο υπερβαίνει ορισμένα όρια, τότε διαταράσσεται η επικοινωνία. Ομιλητής και ακροατής δεν συνεννοούνται, μιλάνε, ο καθένας, «άλλη γλώσσα». Ο ακροατής αξιολογεί τα εισερχόμενά του με βάση τον βαθμό συνταιριάσματός τους με τις δικές του, υπάρχουσες, γνώσεις, μη αποθηκεύοντας, παθητικά, συνειρμούς, αλλά, ενεργητικά, οργανώνοντας την εμπειρία του με βάση το ίδιο, γνωστικό, με τον πομπό, σχήμα, ναι, αφού τα σχήματα είναι συνενώσεις στοιχείων, που χρησιμοποιούν, κατά κοινό τρόπο, οι άνθρωποι, όμως, όπως ο ίδιος το έχει ενσωματώσει. Η ερμηνεία των αντιληπτικών εισιόντων στηρίζεται στην ενεργοποίηση όλων των σχετικών πληροφοριών, που αποτελούν μέρη του σχήματος, όπως ο ίδιος το έχει ενσωματώσει. Η ενεργοποίηση του δικού του, αντίστοιχου, γνωστικού, σχήματος οργανώνει τα εισιόντα με τρόπο, που να κάνουν, για τον ίδιο, νόημα. Η σχετική ιδιοσυγκρασιακή κοινότητα πομπού-δέκτη είναι που μπορεί να διασώσει την επικοινωνία.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: επικοινωνία, πομπός, δέκτης, νόημα, ιδιοσυγκρασία

Ορθογραφική απόδοση θεματικών μορφημάτων από παιδιά του Δημοτικού Σχολείου

Ζυγούρη Μαρία

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια

mzygour@yahoo.gr

Αϊδίνης Αθανάσιος

Καθηγητής Πρώτης Ανάγνωσης και Γραφής

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

aaidinis@eled.auth.gr

Στη βιβλιογραφία για την ανάπτυξη της ικανότητας ορθογραφημένης γραφής λέξεων στην ελληνική γλώσσα αναφέρονται αρκετά λάθη που σχετίζονται με την ιστορική ορθογραφία, εύρημα που ενισχύει την άποψη ότι στα μορφοφωνημικά αλφαβητικά συστήματα γραφής οι μορφολογικές γνώσεις είναι σημαντικές, καθώς επιτρέπουν τη χρήση της μορφολογικής στρατηγικής που θεωρείται σημαντική για τα τελευταία στάδια ανάπτυξης. Στην παρούσα εργασία εξετάζεται αν οι μαθητές/τριες των τελευταίων τάξεων του δημοτικού σχολείου χρησιμοποιούν τη μορφολογική στρατηγική, κατά την ορθογραφική απόδοση θεματικών μορφημάτων λέξεων και ψευδολέξεων που ανήκουν στην ίδια οικογένεια. Επιπλέον, μελετήθηκε η σχέση ανάμεσα στην ορθογραφική απόδοση του θεματικού μορφήματος και τη συχνότητα εμφάνισής του και η σχέση ανάμεσα στην ορθογραφική απόδοση του θεματικού μορφήματος και τον βαθμό δυσκολίας του. Στην έρευνα συμμετείχαν 526 μαθητές/τριες Γ', Δ', Ε' και Στ' τάξης Δημοτικού Σχολείου. Χρησιμοποιήθηκαν 20 θεματικά μορφήματα που διέφεραν ως προς το επίπεδο δυσκολίας -σε σχέση με τις αντιστοιχίες ανάμεσα στα φωνήματα και τα γραφήματα- και ως προς τη συχνότητα εμφάνισης στα σχολικά εγχειρίδια της γλώσσας του δημοτικού. Ζητήθηκε από τα παιδιά να γράψουν πέντε λέξεις (διαφορετικής γραμματικής κατηγορίας) και μία ψευδολέξη ανά θεματικό μόρφημα (σύνολο 120 λέξεις). Τα αποτελέσματα έδειξαν μέτριες και χαμηλές επιδόσεις των παιδιών στα περισσότερα θεματικά μορφήματα. Η συχνότητα εμφάνισης του θεματικού μορφήματος δεν είχε σημαντική σχέση με την επίδοση των παιδιών, ενώ, αντίθετα, το επίπεδο δυσκολίας του θεματικού μορφήματος είχε σημαντική σχέση με την επίδοση των παιδιών. Τέλος, η επίδοση των παιδιών δεν ήταν σταθερή για όλες τις λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν για κάθε θεματικό μόρφημα.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ορθογραφημένη γραφή, ορθογραφική ικανότητα, μορφολογική γνώση, θεματικό μόρφημα

Το ποιό ενέργειας της ελληνικής και η διδασκαλία του

Σακελλαρίου Αγγελική

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Διδακτικής της ελληνικής ως πρώτης γλώσσας
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
asakellariou@uowm.gr

Το ΠΕ ή ρηματική όψη (aspect) συνιστά τη σημαντικότερη ρηματική κατηγορία της ελληνικής γλώσσας, καθώς διατρέχει όλες τις εγκλίσεις του ρήματος κι όχι μόνο την οριστική, όπως συμβαίνει με τον χρόνο.

Γίνεται διάκριση ανάμεσα σε συνοπτικό (perfective), σε μη συνοπτικό (imperfective) και σε συντελεσμένο (perfect) ΠΕ. Κυριότερα στα ελληνικά είναι τα δύο πρώτα, που επηρεάζουν το ίδιο το θέμα του ρήματος (δέν-ω : δέσ-ω, τρώ-ω : φά-ω).

Σύμφωνα με τον Tonnet (1981), το ΠΕ της ελληνικής είναι τελείως υποκειμενικό και παρουσιάζει την εκάστοτε οπτική του ομιλητή. Όταν χρησιμοποιείται το συνοπτικό ΠΕ, δίνεται έμφαση στο ίδιο το γεγονός που παρουσιάζεται ως ολοκληρωμένο, με αρχή και τέλος, χωρίς να μας ενδιαφέρει η διάρκειά του, ενώ, όταν χρησιμοποιείται το μη συνοπτικό ΠΕ, το γεγονός παρουσιάζεται ως μια σειρά επαναλαμβανόμενων πράξεων ή ως μια πράξη κατά τη διενέργειά της.

Διδάσκοντας το ΠΕ, αναλύουμε τη χρήση του και στις τρεις εγκλίσεις. Όσον αφορά την οριστική, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για οπτικοποίηση τη χρονική ευθεία.

Ιδιαίτερα ο παρατατικός και ο αόριστος αναλύονται, κυρίως, ως προς τον ρόλο τους στην αφήγηση, όπου δηλώνουν το παρασκήνιο και το προσκήνιο της δράσης αντίστοιχα.

Γενικότερα, σε όλες τις εγκλίσεις, προκειμένου να διδάξουμε τη διάκριση συνοπτικού - μη συνοπτικού ΠΕ, είναι σημαντικό να ανασκευάσουμε, με τη βοήθεια αντιτιθέμενων παραδειγμάτων, την επικρατούσα λανθασμένη αντίληψη ότι το συνοπτικό ΠΕ δηλώνει ότι η πράξη γίνεται μία φορά και ότι δεν έχει διάρκεια.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ποιό ενέργειας, χρόνοι του ρήματος, χρόνοι της αφήγησης, εγκλίσεις

Λειτουργική Γραμματική: Από τη Θεωρία σε Τάξεις Δημοτικών Σχολείων της Κύπρου

Σοφοκλέους Σπύρος

Διδάκτορας-Ερευνητής

Συντονιστής Ομάδας Εργασίας Ελληνικών Δημοτικής Εκπαίδευσης

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

sofokleous.s@cyearn.pi.ac.cy

Στο κυπριακό εκπαιδευτικό συγκείμενο, όπως και στο ελλαδικό, η συζήτηση για το γλωσσικό μάθημα, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, επικεντρώνεται στη διδασκαλία της γραμματικής της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Από τα τέλη του 20^{ού} αιώνα, επιχειρήθηκαν προσπάθειες για μετατοπίσεις από παραδοσιακές προσεγγίσεις, που εστιάζουν στις τυπικές και αποπλαισιωμένες γλωσσικές γνώσεις και δομές. Το ενδιαφέρον, πλέον, στρέφεται στη λειτουργική χρήση της γλώσσας, αξιολογώντας το τι ακριβώς κάνουν τα γλωσσικά στοιχεία, αλλά και πώς το κάνουν κάθε φορά, σε συγκεκριμένο πλαίσιο (Young & Ferguson, 2020).

Η μελέτη της συναφούς βιβλιογραφίας, διαχρονικά και συγχρονικά, αναδεικνύει βασικές γλωσσοδιδασκτικές προσεγγίσεις: την παραδοσιακή, τη δομιστική, την επικοινωνιακή, την κειμενικοκεντρική και την κριτική (Κουτσογιάννης, 2020; Μήτσης, 2020; Τεντολούρης & Χατζησαββίδης, 2014). Με κριτήριο τη σύνθεση των προσεγγίσεων αυτών, αναπτύξαμε στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου το διδακτικό πακέτο «Ελληνικά: Κείμενα και Δραστηριότητες». Η ευέλικτη αξιοποίηση του συγκεκριμένου υλικού στόχευε στην ομαλή μετάβαση των μαθητών/μαθητριών στη σχολική χρονιά 2020-2021 και τη διαχείριση μαθησιακών κενών, που πιθανόν να προκάλεσε το κλείσιμο των σχολείων, λόγω του πρώτου «κύματος» της πανδημίας του κορωνοϊού (COVID-19), την άνοιξη του 2020.

Με βάση την ανάλυση τεκμηρίων από μαθητές/μαθήτριες και στο πλαίσιο αναστοχασμού με εκπαιδευτικούς, η εισήγηση αποσκοπεί στη μελέτη δοκιμών ενσωμάτωσης διδασκαλίας της γραμματικής με λειτουργική προοπτική. Κατά την ανάλυση των δεδομένων, διαφάνηκε ότι οι μαθητές/μαθήτριες ανέπτυξαν νέες δεξιότητες γλωσσικής επίγνωσης. Με την αναπλαισίωση της διδασκαλίας της γραμματικής, διαπιστώνεται ότι οι μαθητές/μαθήτριες επέκτειναν τις αναφορές τους σε όψεις λειτουργικής χρήσης της γλώσσας και οδηγήθηκαν σε επαναεναντιολογήσεις για τα γλωσσικά στοιχεία, τις γλωσσικές δομές και τη διδασκαλία τους.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διδασκαλία Γλώσσας, λειτουργική γραμματική, πανδημία κορωνοϊού (Covid-19)

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

**ΠΟΛΥΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ,
ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΔΙΑ/ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ Κ.Α.**

**Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο,
Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου 2011, Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου
2014: Συγκριτική μελέτη της γλωσσικής διδασκαλίας στα ισχύοντα προγράμματα
σπουδών για το νηπιαγωγείο και τεκμήρια πολυτροπικότητας**

Δημητριάδου Αναστασία

Απόφοιτη Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών

Παπαδοπούλου Σοφία

Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

stasymel@yahoo.gr

Τα παιδιά στην κοινωνική τους ζωή, μέσα από την καθημερινή τους επαφή με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, διαδίκτυο, video-clips, εικονογραφημένα έντυπα, αφίσες, πολυτροπικές εκδόσεις λογοτεχνικών κειμένων κ.λπ., επικοινωνούν με πλήθος πολυτροπικών κειμένων. Συνεπώς, θεωρείται απαραίτητο να αναπτύξουν νέες γνώσεις και δεξιότητες πρόσληψης και αποκωδικοποίησής τους, ανάλογες με αυτές των γλωσσικών κειμένων. Το σχολείο, για να ανταποκριθεί στην ανάγκη αυτή καλείται να οργανώσει και να χρησιμοποιήσει συστηματικά σχεδιασμένες πρακτικές, για να προάγει δεξιότητες, οι οποίες θα βοηθήσουν τους/τις μαθητές/τριές του να εξοικειωθούν με τα κείμενα τού σύγχρονου περιβάλλοντός τους. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να μελετήσει και να συγκρίνει τα τρία ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, με βάση την πολυτροπικότητα στη γλωσσική διδασκαλία. Πιο συγκεκριμένα, η σύγκριση αφορά το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο του 2003, το Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου του 2011 και το Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου του 2014. Για την ανάπτυξη του θέματος, μελετήθηκαν στο σύνολό τους τα εν λόγω προγράμματα. Παράλληλα, αναζητήθηκαν πληροφορίες μέσα από την ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία, καθώς και πηγές από το διαδίκτυο. Από τη μελέτη αναδείχθηκε ότι μεταξύ του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών και των δύο πιο πρόσφατων Προγραμμάτων φαίνεται να υφίστανται σημαντικές διαφορές, οι οποίες αφορούν σε βελτιώσεις του πρώτου, με στόχο την προσαρμογή των μαθητών στις ανάγκες και τις απαιτήσεις της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας, της εποχής της ανάπτυξης υψηλής τεχνολογίας, της περιόδου στην οποία ευνοείται η πολυπολιτισμικότητα.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: πολυτροπικότητα, γλωσσική διδασκαλία, Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου

Στελέχη της εκπαίδευσης και Λαϊκός Πολιτισμός

Καραγιώργου Αικατερίνη

Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου

kaitikaragiorgou@yahoo.gr

Ο Λ.Π. αποτελεί ένα μεταβαλλόμενο σύστημα αξιών με διαχρονικότητα και λειτουργικότητα, το οποίο αποτελεί λειτουργική προσαρμογή του παλιού στο τώρα (Μερακλής, 2001) και εμφορείται από παιδαγωγικά οφέλη. Ο ρόλος των στελεχών της εκπαίδευσης στην πρόσκτηση αυτών είναι σημαντικός, καθώς καλούνται να φέρουν εις πέρας ένα σύνθετο έργο που αναλύεται σε διαφορετικές λειτουργίες. Στην παρούσα μελέτη εξετάζονται: α. η συμβολή των στελεχών της εκπαίδευσης στην αξιοποίηση, προώθηση και ένταξη του Λ.Π. στη δημοτική εκπαίδευση, με συνιστώσα την απαραίτητη κατοχή του ευρύτατου γνωστικού πεδίου του Λ.Π., αλλά και την εσωτερικέυσή του (Vygotsky, 1988), καθώς και η τάση του εξανθρωπισμού του αντικειμένου του Λ.Π., που αποτελεί μία από τις πιο σύγχρονες τάσεις στον τομέα της λαογραφίας (Vonk, 2017). β. ο ρόλος των στελεχών της εκπαίδευσης ως εμπυχωτές και διαμεσολαβητές της γνώσης, κατά την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής, μέσω της υλοποίησης των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών και του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών, οι οποίοι οργανώνουν, διοικούν και επιμορφώνουν τους εκπαιδευτικούς της περιφέρειας αρμοδιότητάς τους, γ. τα στελέχη της εκπαίδευσης και ο ρόλος τους ως υποστηρικτές και υπεύθυνοι για την πλαισίωση των εκπαιδευτικών δράσεων Λ.Π.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: στελέχη εκπαίδευσης, λαϊκός πολιτισμός, δημοτική εκπαίδευση

Κριτικός Γραμματισμός και Διαπολιτισμική Ενσυναίσθηση: μια διδακτική πρόταση αξιοποίησης της αφήγησης, στο πλαίσιο των Πολυγλωσσισμών

Κουτρομπά Ειρήνη

Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

kmeirini123@gmail.com

Η εργασία αφορμάται από τις ανάγκες που προκύπτουν στα σύγχρονα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και από τις προσδοκώμενες δεξιότητες του 21ου αιώνα (κριτική σκέψη, ικανότητα λειτουργίας σε διαπολιτισμικό περιβάλλον). Έτσι, προτείνεται μια διδακτική πρόταση στο πλαίσιο των πολυγλωσσισμών (multiliteracies), η οποία βασίζεται σε μια αυθεντική αφήγηση μετανάστριας ενσωματωμένη στον Φάκελο Υλικού Νεοελληνικής Γλώσσας Γ' Γενικού Λυκείου και επιλέχθηκε, καθώς παρουσιάζει την οπτική μιας μειονοτικής- μεταναστευτικής ομάδας. Στόχος της είναι να οδηγήσει τους μαθητές/τριες στην αποκρυστάλλωση προκατειλημμένων οπτικών της πραγματικότητας και στην απόκτηση κριτικής διαπολιτισμικής επίγνωσης.

Αρχικά, αποσαφηνίζεται η έννοια της αφήγησης σε συνάρτηση με τη θέση της στα προγράμματα σπουδών και επιχειρείται η διασύνδεση κριτικού γραμματισμού και διαπολιτισμικής ενσυναίσθησης. Έπειτα, παρατίθεται η διδακτική πρόταση. Στη Τοποθετημένη Πρακτική, δίνεται στους μαθητές/τριες πολυαισθητηριακό υλικό από την καθημερινή εμπειρία και τους ζητείται η κατάθεση των προσωπικών τους εμπειριών. Στην Ανοικτή Διδασκαλία -που διακρίνεται σε τρία υποστάδια (προ-αναγνωστικό, αναγνωστικό και μετα-αναγνωστικό)- οι μαθητές/τριες ανακαλούν την προηγούμενη γνώση τους, σχολιάζουν την επικοινωνιακή περίσταση και τα δομικά αφηγηματικά μέρη, δίνοντας έμφαση στα αξιολογικά στοιχεία και στην αιτιότητα του δράστη. Στην Κριτική Πλαισίωση, συνδέουν τις γλωσσικές επιλογές της αφηγήτριας με τις ταυτότητες, την κοινωνικοπολιτισμική πραγματικότητα και τους κυρίαρχους ιδεολογικούς λόγους που συρρέουν σε αυτή. Στη Μετασχηματισμένη Πρακτική, εξασκούνται στην παραγωγή διάφορων προφορικών, γραπτών και πολυτροπικών κειμενικών ειδών.

Τέλος, διατυπώνονται τα προσδοκώμενα αποτελέσματα μιας μελλοντικής εφαρμογής.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: μεταναστευτική αφήγηση, πολυγλωσσισμοί, ρατσιστικός λόγος, σύνθετες ταυτότητες, διαπολιτισμική ενσυναίσθηση

Οπτικές των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση των πολυγραμματισμών στην πρωτοβάθμια/δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Μουτσιούνα Χριστίνα

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
moutsouna.xristina@gmail.com

Παπαθεμιστοκλέους Αργυρώ

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
A67papath@gmail.com

Αρκεί οι μαθητές σήμερα να γνωρίζουν τους κανόνες της γραμματικής και του συντακτικού ή να διαθέτουν ένα πλούσιο λεξιλόγιο, για να μπορούμε να ισχυριστούμε ότι μπορούν να κατανοήσουν και να χρησιμοποιήσουν ικανοποιητικά το λόγο; Αρκεί να έχουν επίγνωση του τρόπου που λειτουργεί η γλώσσα μέσα στα ποικίλα κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια, για να μπορούν να «διαβάσουν» τις πληροφορίες που μεταδίδονται με τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και κυρίως τα ψηφιακά, μέσα σε πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα; Αν όχι, ποιες είναι οι ανάγκες τους και πώς πρέπει οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν τη γλώσσα να ανταποκριθούν σε αυτές; Η θεωρία των πολυγραμματισμών και της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών προσπαθεί να δώσει απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα.

Έχοντας ως έναυσμα τους παραπάνω προβληματισμούς, με την παρούσα έρευνα επιχειρείται η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών της Α/θμιας και της Β/θμιας Εκπαίδευσης σχετικά με την αξιοποίηση των πολυγραμματισμών στη διδασκαλία της γλώσσας. Συγκεκριμένα, για τις ανάγκες της έρευνας πραγματοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις σε 12 εκπαιδευτικούς, 6 δασκάλους και 6 φιλόλογους, και τα δεδομένα που προέκυψαν αναλύθηκαν ποιοτικά, μέσω της τριεπίπεδης θεματικής ποιοτικής ανάλυσης. Από τα αποτελέσματα που προέκυψαν, δεν παρατηρήθηκαν αξιόλογες διαφορές ανάμεσα στις δύο βαθμίδες. Διαπιστώθηκε ότι οι πολυγραμματισμοί όχι μόνο είναι μία οικεία έννοια σε όλους τους εκπαιδευτικούς, αλλά αποτελούν και αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας τους. Όπως δηλώνουν και οι ίδιοι, προσπαθούν να τους εντάξουν και να τους αξιοποιούν με κάθε ευκαιρία, καθώς διαπιστώνουν, μεταξύ άλλων, ότι αποφέρουν πολλαπλά οφέλη και στη διδακτική πράξη, αλλά και στους ίδιους τους μαθητές.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γραμματισμοί, πολυγραμματισμοί, πολυτροπικότητα, διδασκαλία της γλώσσας, μάθηση

Πολυτροπικότητα και κριτικός οπτικός γραμματισμός στη διδασκαλία της Γλώσσας: Προγράμματα σπουδών και μεθοδολογικές προεκτάσεις

Οικονομάκου Μαριάνθη

Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

oikonomakou@aegean.gr

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στη διερεύνηση του τρόπου αξιοποίησης της πολυτροπικότητας και του οπτικού γραμματισμού στη σχολική τάξη μέσα από την κριτική ανάλυση των Προγραμμάτων Σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Με τη μέθοδο της μελέτης περιεχομένου, εξετάζεται, αρχικά, κατά πόσο οι στόχοι, οι μεθοδολογικές αρχές και οι προτεινόμενες δραστηριότητες συντελούν, μέσω ρητών ή έμμεσων αναφορών, στην καλλιέργεια δεξιοτήτων κριτικής ανάγνωσης και παραγωγής πολυτροπικών κειμένων. Με σημείο αναφοράς τη μετάβαση από την επικοινωνιακή προσέγγιση στον κριτικό γραμματισμό, που αποτελεί τον άξονα του συμπληρωματικού από το 2011 προγράμματος, εντοπίζονται μεθοδολογικά εργαλεία αλλά και ασυνέχειες που επιφέρουν σύγχυση στην εκπαιδευτική κοινότητα ως προς τον τρόπο επεξεργασίας διαφορετικών σημειωτικών τρόπων και κυρίως ως προς τη μεθοδολογία διδασκαλίας τους μέσα από σύγχρονα κοινωνικοπολιτισμικά προϊόντα. Για τον λόγο αυτόν, κρίνεται απαραίτητη η άντληση συμπερασμάτων που σχετίζονται με τις δυνατότητες περαιτέρω αξιοποίησης στον εκπαιδευτικό χώρο ενός λειτουργικού μοντέλου διδασκαλίας των οπτικών συνθέσεων. Η συστηματικοποίηση αυτή μπορεί να συμβάλει, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες, ήδη από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου, να προσεγγίζουν και να ερμηνεύουν κριτικά ποικίλους τρόπους κατασκευής του νοήματος δημιουργώντας πολυτροπικά κείμενα στη βάση των δικών τους εμπειριών γραμματισμού.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: κριτικός οπτικός γραμματισμός, γλωσσική διδασκαλία, προγράμματα σπουδών, γραμματική της οπτικής σύνθεσης, πολυγλωσσισμοί

Κατασκευές της γερμανικότητας στον λόγο της ελληνικής μαζικής κουλτούρας: Προεκτάσεις για την ανάπτυξη κριτικού γραμματισμού, στο πλαίσιο διδασκαλίας της γερμανικής ως ξένης γλώσσας

Στάμου Αναστασία

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας-Κοινωνιογλωσσολογίας-Ανάλυσης Λόγου

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

anstamou@del.auth.gr

Στην παρούσα παρουσίαση, εξετάζονται αναπαραστάσεις της Γερμανίας σε ποικίλες πτυχές του λόγου της μαζικής κουλτούρας στην Ελλάδα της κρίσης (π.χ. διαδικτυακά άρθρα και συνεντεύξεις, τηλεοπτικές εκπομπές, ιστότοποι και μέσα κοινωνικής δικτύωσης). Με τον όρο «γερμανικότητα», γίνεται αναφορά σε μια ευρύτερη έννοια από αυτήν της εικόνας της χώρας, περιλαμβάνοντας ένα σύνολο αναπαραστάσεων για τη γερμανική γλώσσα, τη χώρα και τον πολιτισμό, που κατασκευάζεται στον δημόσιο λόγο με πολλαπλούς τρόπους. Η παρουσίαση καταλήγει με τις προεκτάσεις που μπορεί να έχει η ενασχόληση με τέτοια κείμενα για την ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού στο πλαίσιο διδασκαλίας της γερμανικής ως ξένης γλώσσας στο ελληνικό εκπαιδευτικό συγκείμενο. Ειδικότερα, η κριτική επίγνωση των εθνοπολιτισμικών στερεοτύπων και του ιδεολογικού φορτίου που συνοδεύουν τα γερμανικά στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα σημαντική για τον/την εκπαιδευτικό που καλείται να διδάξει τα γερμανικά ως δεύτερη ξένη γλώσσα επιλογής στο ελληνικό δημόσιο σχολείο, καθώς μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της κοινωνικοπολιτικής και πολιτισμικής του/της ευαισθητοποίησης για τη γερμανική γλώσσα. Όμως, τέτοια κείμενα θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας στην τάξη και με Έλληνες/ίδες μαθητές/ήτριες που μαθαίνουν γερμανικά στο πλαίσιο ενός ξενόγλωσσου μαθήματος που βασίζεται στη διαγλωσσική διαμεσολάβηση, καθώς μπορούν να προωθήσουν την κριτική τους στάση προς το ιδεολογικό φορτίο που φέρουν τα γερμανικά στην κοινωνική/ κοινωνιογλωσσική πραγματικότητα που τα μαθαίνουν ως ξένη γλώσσα και να ενισχύσουν τα κίνητρά τους για τη γερμανομάθεια.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: εθνοπολιτισμικά στερεότυπα, εθνικές ταυτότητες, ανάλυση λόγου, κριτική γλωσσική επίγνωση

Η κριτική διάσταση του γραμματισμού σε κείμενα εκπαιδευτικής πολιτικής της Προσχολικής και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης: ζητήματα διακειμενικότητας και ενκειμενικοποίησης

Τεντολούρης Φίλιππος

Διδάκτορας-Ερευνητής

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

filippotentolouris@gmail.com

Ο σκοπός της παρουσίασης είναι η εξέταση του τρόπου νοηματοδότησης της κριτικής διάστασης του γραμματισμού στα Προγράμματα Σπουδών και τους Οδηγούς των Εκπαιδευτικών Νηπιαγωγείου και Δημοτικού. Τα κείμενα αυτά αναλύθηκαν στους δύο αλληλένδετους άξονες, της διακειμενικότητας (σύνδεση κειμένων με άλλα κείμενα) και της ενκειμενικοποίησης (επαναπλαισίωση νοημάτων άλλων σχετικών κειμενικών πηγών), ώστε να αναζητηθεί η νοηματοδότηση αυτή σε σχέση με άλλες -ανευρετικά εξεταζόμενες- διαστάσεις του περικειμένου τους. Η ανάλυση ανέδειξε τα εξής: (α) στο επίπεδο της εκπαιδευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η νοηματοδότηση της κριτικής διάστασης του γραμματισμού φαίνεται να συνδέεται μ' αυτή της Κριτικής Γλωσσικής Επίγνωσης, η οποία όμως ενκειμενικοποιείται με διαφορετικό -σε σχέση με τον αρχικό- επιστημολογικό τρόπο, (β) η θεωρητική περιγραφή της κριτικής διάστασης του γραμματισμού από τη συντακτική ομάδα των Προγραμμάτων, ως διασύνδεσης γλώσσας και κοινωνικών διαστάσεων (π.χ. ιδεολογία, σχέσεις εξουσίας), μολονότι συνδέεται διακειμενικά με την παραπάνω πολιτική, ενκειμενικοποιείται με σχετικά ασαφή τρόπο και (γ) ο ασαφής αυτός τρόπος εμφανίζεται όχι μόνο στα Προγράμματα Σπουδών, αλλά και στα σενάρια-παραδείγματα του Οδηγού του Εκπαιδευτικού για το Δημοτικό Σχολείο, στον οποίο αναδύεται, επίσης, μια νέα νοηματοδότηση της κριτικής διάστασης του γραμματισμού ως αξιολόγησης κρίσεων και συλλογισμών. Τέλος, προτείνεται ότι τα επίσημα κείμενα της γλωσσοδιδακτικής πολιτικής θα πρέπει να διέπονται από ρητές διακειμενικές αναφορές και μεταγλωσσικά στοιχεία (π.χ. επεξηγήσεις του τρόπου επαναπλαισιώσεων), ώστε να διευκολύνεται η επιδιωκόμενη ενκειμενικοποίηση από τους/τις εκπαιδευτικούς, αν -σε τελική ανάλυση- αυτοί/ές είναι πραγματικά οι κεντρικοί/ές αποδέκτες/τριες των κειμένων αυτών.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: κριτικός γραμματισμός, διακειμενικότητα, ενκειμενικοποίηση

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ
ΜΑΘΗΣΗ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΑ Ή/ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Η γλώσσα στο Νηπιαγωγείο σε συνθήκες τηλεεκπαίδευσης: Μια διδακτική πρόταση

Καραπά Βασιλική

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίαςvasilikakarapa@gmail.com

Καρατέγου Αικατερίνη

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίαςk.karategou@gmail.com

Με την τροποποίηση της υπό στοιχεία 120126/ΓΔ4/12-09-2020 κοινής απόφασης της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, τα Νηπιαγωγεία υποχρεώθηκαν να παρέχουν Σύγχρονη εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 2020). Οι Νηπιαγωγοί κλήθηκαν να ανταποκριθούν σε πολύ μεγάλες προκλήσεις και δυσκολίες, αν λάβουμε υπόψη μας την ηλικία των μαθητών (4-6 ετών) και την αντικειμενική αδυναμία προσέγγισης της ηλεκτρονικής μορφής εκπαίδευσης (Foti, 2020). Η παρούσα εργασία αποτελεί μία παρουσίαση των δραστηριοτήτων γλώσσας, που εφαρμόστηκαν με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση από δύο νηπιαγωγεία και αξιολόγηση της γλωσσικής εξέλιξης των νηπίων, μέσα από την εφαρμογή της τηλεεκπαίδευσης. Η αναγκαιότητα αυτή προέκυψε από την ανάγκη να συνεχιστεί η εκπαιδευτική διαδικασία με κάθε τρόπο και η εφαρμογή του προγράμματος σπουδών της προσχολικής ηλικίας, παρά τις δυσκολίες που έφερε η πανδημία (Kim, 2020· Gayatri, 2020· Al Lily, Ismail, Abunasser, & Alhajhoj Alqahtani, 2020). Για τη διεξαγωγή αυτού του προγράμματος, χρησιμοποιήθηκε η διαθεματική προσέγγιση. Το πρόγραμμα βασίστηκε στην ενεργή συμμετοχή των παιδιών, αφού, μέσα από τις ενασχολήσεις τους με τις δραστηριότητες, γίνονται μικροί ερευνητές, αναζητούν, επεξεργάζονται και παρουσιάζουν με δημιουργικό τρόπο τις νέες γνώσεις (Ανακαλυπτική-Διερευνητική μάθηση του Bruner). Επιπλέον, το πρόγραμμα στηρίζεται στη θεωρητική προσέγγιση του Αναδυόμενου Γραμματισμού, όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο τα νήπια προσεγγίζουν και εξοικειώνονται με τα κείμενα του περιβάλλοντός τους, καθώς και στην κατάκτηση της γραφής και στις αρχές του Κριτικού Γραμματισμού.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γλώσσα, νηπιαγωγείο, εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η παιδαγωγική της διαγλωσσικότητας στη διαδικασία ψηφιακής αφήγησης: Προσεγγίζοντας δημιουργικά και κριτικά τον γραμματισμό

Κοροσίδου Ελένη

Διδάκτορας-Ερευνήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
ekorosidou@uowm.gr

Η Ελλάδα αποτελεί μια χώρα υποδοχής μεταναστών και προσφύγων, γεγονός το οποίο επηρεάζει και την ανθρωπογεωγραφία των σχολικών τάξεων με την πολυπολιτισμική τους σύνθεση. Στο πλαίσιο αυτό, αποκτά ιδιαίτερη σημασία η εφαρμογή της παιδαγωγικής της διαγλωσσικότητας. Οι πρακτικές της διαγλωσσικότητας εστιάζουν στην επικοινωνία μεταξύ των ατόμων με διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά ρεπερτόρια. Τα άτομα αντλούν από αυτά για την επίτευξη των επικοινωνιακών τους αναγκών στις διάφορες κοινωνικές περιστάσεις (Canagarajah, 2011· García & Li Wei, 2014).

Στην κατεύθυνση αυτή, η είσοδος των ΤΠΕ στην εκπαίδευση προσέφερε επιπλέον δυνατότητες για επικοινωνία που ξεπερνά τα όρια της τάξης ή της τοπικής κοινότητας, αποκτώντας πολυγλωσσική διάσταση. Οι δυνατότητες που προκύπτουν κατά τη διαδικασία της δημιουργίας Ψηφιακής Αφήγησης (ΨΑ) σε πολυπολιτισμικά/ πολυγλωσσικά μαθησιακά περιβάλλοντα προσφέρουν ευκαιρίες για καλλιέργεια της δημιουργικότητας και της ικανότητας των μαθητών για κριτική σκέψη, σε ένα πλαίσιο πολυγραμματισμών (Oskoz & Elola, 2014· Yang & Wu, 2012), όπου αξιοποιούνται όλα τα γλωσσικά ρεπερτόρια. Τα παιδιά ενσωματώνουν τις «ταυτότητές» τους μέσα στις ψηφιακές ιστορίες που δημιουργούν, με στοιχεία από τις γλώσσες τους και τους ήχους τους, την ιστορία, τον πολιτισμό, τις αξίες, τις πεποιθήσεις και τις εμπειρίες τους (Anderson & MacLeroy, 2017). Το μοντέλο που προτείνεται περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε προγράμματα ΨΑ για την ενίσχυση της διαπολιτισμικής κατανόησης και του κριτικού γραμματισμού. Μια τέτοια προσέγγιση μας επιτρέπει να δώσουμε νέες διαστάσεις στη σύγχρονη γλωσσική εκμάθηση και στη δημιουργία προγραμμάτων με διαπολιτισμικό προσανατολισμό, ενεργοποιώντας μηχανισμούς για την καλλιέργεια της αλληλοκατανόησης και της συμπερίληψης ανάμεσα σε άτομα με διαφορετικούς γλωσσικούς κώδικες.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διαγλωσσικότητα, πολυγλωσσική ψηφιακή αφήγηση, δημιουργικότητα, κριτική ικανότητα

Διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις και εκμάθηση δεύτερης/ξένης γλώσσας: Σχεδιάζοντας ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης

Μάρκου Χρυσάνθη

Εκπαιδευτικός, Υποψήφια διδάκτωρ
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
chrysanthimarkou@gmail.com

Με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών, δημιουργούνται δίαυλοι αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας με όλο τον κόσμο, χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς. Η ευκολία αλληλόδρασης οδηγεί στην ανάπτυξη νέων διαπολιτισμικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων (Shliakhonchuk, 2019· Vu, 2019). Ολοένα και περισσότερες έρευνες εστιάζουν στο πώς οι νέες τεχνολογίες μπορούν να ενσωματωθούν ευρύτερα στην εκπαίδευση, στην εκμάθηση δεύτερης/ξένης γλώσσας και στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων διαπολιτισμικής επικοινωνίας, οι οποίες αποτελούν βασικές δεξιότητες του 21ου αιώνα. Αναδύεται η ανάγκη για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα δημιουργούν κατάλληλα επικοινωνιακά πλαίσια, έτσι ώστε οι μαθητές με διαφορετική πολιτισμική ταυτότητα να αλληλεπιδρούν, χρησιμοποιώντας στρατηγικές διαπολιτισμικής επικοινωνίας και λειτουργώντας ως «διαπολιτισμικοί διαμεσολαβητές», προσαρμόζοντας ανάλογα τη συμπεριφορά τους και αναπτύσσοντας τις γλωσσικές τους δεξιότητες στη γλώσσα-στόχο. Στην παρούσα εργασία, μετά από εκτενή βιβλιογραφική ανασκόπηση, παρουσιάζονται Web 2.0. συνεργατικά εργαλεία σύγχρονης και ασύγχρονης εξ αποστάσεως επικοινωνίας, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και στρατηγικών διαπολιτισμικής επικοινωνίας, αλλά και για την καλλιέργεια των γλωσσικών δεξιοτήτων της δεύτερης/ ξένης γλώσσας. Μέσα από τη χρήση των εργαλείων αυτών, δίνεται η δυνατότητα για εξ αποστάσεως αυθεντικές κοινωνικές αλληλεπιδράσεις στη γλώσσα-στόχο, σε ένα πιο παιγνιώδες, συνεργατικό περιβάλλον μάθησης. Τέλος, προτείνεται ένα διδακτικό πλαίσιο αξιοποίησης των εργαλείων αυτών στη μαθησιακή διαδικασία εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: δεξιότητες διαπολιτισμικής επικοινωνίας, στρατηγικές διαπολιτισμικής επικοινωνίας, Web 2.0. εργαλεία, διδασκαλία δεύτερης/ξένης γλώσσας, σύγχρονη και ασύγχρονη εκπαίδευση

Story Login Net: ανάπτυξη δεξιοτήτων πολυγραμματισμού, μέσα από τη διαδικτυακή συνεργατική γραφή και την ψηφιακή αφήγηση

Μπράτισης Θαρρενός

Καθηγητής Πληροφορικής, με έμφαση στην ανάπτυξη εκπαιδευτικού λογισμικού
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

bratitsis@uowm.gr

Κηπουροπούλου Γεωργία

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

georgkip@yahoo.com

Το StoryLogicNet (SLN) είναι ένα έργο για παιδιά, δασκάλους και γονείς, το οποίο στοχεύει στην καλλιέργεια δεξιοτήτων πολυγραμματισμού και τη συνεργατική συγγραφή ιστοριών. Ο στόχος του StoryLogicNet είναι η αύξηση των ικανοτήτων των παιδιών (8 έως 12 ετών), καθώς αναπτύσσονται, δοκιμάζουν μια νέα μεθοδολογία μάθησης βασισμένη στο διαδικτυακό συνεργατικό γράψιμο, μέσω της ψηφιακής αφήγησης και του πολυγραμματισμού. Το έργο είναι μια πρωτοβουλία από ομάδα ευρωπαϊκών οργανισμών -πανεπιστημίων, σχολείων και επιχειρήσεων- και συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus+, Δράση KA201. Πιο αναλυτικά, αφορά στη δημιουργία ενός ελεύθερα διαθέσιμου εργαλείου, που βασίζεται στη χρήση του διαδικτύου και προορίζεται πρωτίστως για παιδιά. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε τυπικά και άτυπα πλαίσια μάθησης, με την υποστήριξη εκπαιδευτικών ή/και γονέων. Αυτό το εργαλείο επιτρέπει στα παιδιά να δημιουργήσουν τις δικές τους ιστορίες με συνεργατικό τρόπο, με τους φίλους και με τους συμμαθητές τους. Ο πολυγραμματισμός επιτυγχάνεται με τη χρήση πολυτροπικών εργαλείων δημιουργίας, με την προώθηση της πολιτιστικής διαφορετικότητας, με την καλλιέργεια των ευρωπαϊκών αξιών, της συνεργατικότητας, της συνδημιουργίας και της κριτικής σκέψης. Παράλληλα, τα παιδιά εξοικειώνονται με τη συνεργατική γραφή, καθώς καλούνται να εγκρίνουν, να αξιολογήσουν, ακόμα και να επιλύσουν διαφορές που θα προκύψουν, αναφορικά με την ιστορία που δημιουργούν. Επιπλέον, το SLN συστήνει με διασκεδαστικό και δημιουργικό τρόπο στα παιδιά τη ψηφιακή αφήγηση. Οι συμμετέχοντες καλούνται να δημιουργήσουν μία ψηφιακή ιστορία με ήρωες, με τόπους, με δομή. Τέλος, μέσα από το SLN τα παιδιά αποκτούν ψηφιακές δεξιότητες, μέσα από τον χειρισμό ψηφιακού υλικού, τη διαχείριση της πληροφόρησης και την επίλυση προβλημάτων.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: συνεργατική γραφή, ψηφιακή αφήγηση, πολυγραμματισμός

Η χρήση της πλατφόρμας e-class στη διδασκαλία ξένων γλωσσών: Προκλήσεις και προοπτικές

Μυλωνά Κωνσταντινιά

Εκπαιδευτικός

dinamy2@gmail.com

Καρατσιώρη Μαριάνθη

Μέλος Ε.Δ.Ι.Π.

Πανεπιστημίου Μακεδονίας

mkaratsiori@gmail.com

Digital technologies are making an increasingly significant contribution to language learning, especially due to the pandemic having impelled language teachers across the world to find alternatives to in-person language instruction. Consequently, online education has been used by teachers and students on an unprecedented scale. In Greece, the Ministry of Education provided the use of the platform e-class to all teachers. For the purposes of this research, a questionnaire was designed and administered to 202 language teachers in Greece. This study aims to investigate views and attitudes of secondary school teachers and learners on the dynamics of e-class, a learning management system provided by the Panhellenic School Network (ΠΣΔ). The study will investigate the extent educators value e-class as a beneficial contribution to conventional instruction, the emerging learning strategies language teachers use in an online setting, the digital tools that are preferred in the online instruction, the challenges they meet, during their online classes, the way they overcome obstacles, the learning strategies they use to motivate their learners and the support they wish to receive to feel more empowered in their teaching. It also provides suggestions for further research and future action towards online pedagogy and sustaining policies.

Key-words: online language learning, digital tools, blended-learning, teachers' perspectives

Βιβλία πληροφοριών στο νηπιαγωγείο

Παπαδημητρίου Αικατερίνη

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

katerinalpap7@gmail.com

Στελλάκης Νεκτάριος

Επίκουρος Καθηγητής Γραμματισμού & Διδακτικών Πρακτικών

Πανεπιστήμιο Πατρών

nekstel@upatras.gr

Τα βιβλία πληροφοριών συνιστούν μια πολύ καλή ευκαιρία επαφής του παιδιού με τη γνώση, τον λόγο της επιστήμης, τις περίπλοκες συντακτικές δομές, το ειδικό-τεχνικό λεξιλόγιο που φέρουν, καθώς και με τα υπόλοιπα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διαθέτουν. Τα παιδιά, με τη χρήση των βιβλίων πληροφοριών, καταφέρνουν να αποκτήσουν ένα σώμα γνώσης για τον κόσμο που τα περιβάλλει, να διευρύνουν τις εμπειρίες γραμματισμού τους και, παράλληλα, καταφέρνουν να αναπτύξουν περαιτέρω την κριτική τους σκέψη. Τα συγκεκριμένα βιβλία, επομένως, μπορούν να αποτελέσουν ένα πολύ δυνατό εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής για την εξοικείωση των παιδιών με την επιστήμη, την κοινωνική ζωή, την τεχνολογία, τη μηχανική και την τέχνη. Ωστόσο, πολλές έρευνες επισημαίνουν ότι ο χρόνος που επιλέγουν οι νηπιαγωγοί να διαθέσουν στην ανάγνωση των εν λόγω βιβλίων είναι συγκριτικά πολύ λιγότερος, σε σχέση με τον αντίστοιχο των λογοτεχνικών βιβλίων. Με την παρούσα εισήγηση, θα επιχειρήσουμε, αφενός να παρουσιάσουμε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε χώρες του εξωτερικού, οι οποίες καταδεικνύουν την προαναφερθείσα διαπίστωση και, αφετέρου, να δείξουμε τη σημασία αυτού του είδους βιβλίων που τόσο πολύ παραμελείται, θεωρούμενο, είτε δυσνόητο, είτε αναπτυξιακά μη κατάλληλο για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Σε αυτό το πλαίσιο, θα τονιστεί η ανάγκη να λάβουν χώρα παρόμοιες έρευνες και στην Ελλάδα, έτσι ώστε να αναδειχθεί α) η ελληνική πραγματικότητα, β) αν αφιερώνουν οι νηπιαγωγοί χρόνο στα συγκεκριμένα βιβλία, και γ) ποια είναι η σχέση που έχουν οι νηπιαγωγοί με αυτά.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: βιβλία πληροφοριών, προσχολική ηλικία, λογοτεχνικά βιβλία

Τέλεια, θα δουλέψουμε με τα laptop

Πογιατζή Εύη

Ειδική Επιστήμονας
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Λέκτορας
Κολλέγιο της Λάρνακας
eviepoiadiji6@gmail.com

Στη συγκεκριμένη παρουσίαση αναδεικνύονται οι επιτελέσεις μιας εκπαιδευτικού δημοτικής εκπαίδευσης ως «σύγχρονης εκπαιδευτικού» (Flores & Day, 2006· Srivastava & Soumen, 2018), στο πλαίσιο διδασκαλίας του μαθήματος των Ελληνικών σε μια Ε΄ τάξη ενός Δημόσιου Αστικού Δημοτικού Σχολείου στην Κύπρο, με στόχο την εξέταση της πολυπλοκότητας που διέπει την ψηφιακότητα, τον γραμματισμό και το γλωσσικό μάθημα στο δημοτικό σχολείο.

Συγκεκριμένα, αναλύεται και αποκωδικοποιείται ένα ψηφιακό συμβάν γραμματισμού, στο οποίο φαίνεται πώς η εκπαιδευτικός δημιουργεί συνθήκες για την εμπλοκή των παιδιών στο γλωσσικό μάθημα, αξιοποιώντας Νέες Τεχνολογίες και ψηφιακά μέσα. Μέσα από το συγκεκριμένο ψηφιακό συμβάν γραμματισμού, αναδεικνύονται οι πολυπλοκοποιήσεις, οι περιορισμοί και οι δυνατότητες της υλικότητας, των επιτελέσεων, του χώρου, των λόγων και ταυτοτικών πραγματώσεων/υποκειμενικότητας (Gee, 2010) της εκπαιδευτικού και των παιδιών.

Το ψηφιακό συμβάν αποτελεί μέρος διδακτορικής έρευνας που στηρίζεται σε εθνογραφικές μεθόδους και αντλεί θεωρητικά από τις Νέες Σπουδές στον Γραμματισμό, όπου ο γραμματισμός κατανοείται ως κοινωνικά τοποθετημένη πρακτική (Barton & Hamilton, 1998· Gee, 2001, 1996), που διέπεται από λόγους που εκπαιδευτικοί και παιδιά επιτελούν και διαμεσολαβούν (Burnett et al., 2014) ως παιδαγωγικά υποκείμενα. Η ανάλυση επεκτείνεται σε, και επεκτείνει παράλληλα, σύγχρονες θεωρητικοποιήσεις της πρακτικής και του συμβάντος γραμματισμού (π.χ., Burnett et al., 2016· Lankshear & Knobel, 2011).

Μέσα από την αποκωδικοποίηση του συμβάντος, εγείρονται προβληματισμοί αναφορικά με δύο βασικές δυνάμεις που συνιστούν την ψηφιακή πρακτική γραμματισμού: τα εργαλεία ως υλικές και άυλες δυνάμεις και την εκπαιδευτικό ως ανθρώπινο δράστη που διαμεσολαβεί συγκεκριμένες επιτελέσεις, οι οποίες ιστορικοποιούνται και κανονικοποιούνται στις σχολικές αίθουσες.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ψηφιακός γραμματισμός, γλωσσικό μάθημα και διδασκαλία της γλώσσας, σύγχρονος εκπαιδευτικός, Νέες Τεχνολογίες, Νέες Σπουδές στον γραμματισμό, δημοτική εκπαίδευση

Γράφοντας ιστορίες εν καιρώ πανδημίας: Εμπειρίες παιδιών Στ' τάξης στην Κύπρο, κατά και μετά την καραντίνα

Σοφοκλέους Σπύρος

Διδάκτορας-Ερευνητής

Συντονιστής Ομάδας Εργασίας Ελληνικών Δημοτικής Εκπαίδευσης

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

sofokleous.s@cyearn.pi.ac.cy

Σόλου-Πιττάκα Λουΐζα

Εκπαιδευτικός

Η πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19) και οι επακόλουθοι περιορισμοί επηρέασαν πολύ τα εκπαιδευτικά συστήματα. Σχεδόν το 90% του παγκόσμιου μαθητικού πληθυσμού διέκοψε τις συνήθειες μαθησιακές του εμπειρίες (UNESCO, 2020). Από τον Μάρτιο του 2020, σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, τα «κύματα» της πανδημίας προκαλούσαν και στην Κύπρο το κλείσιμο σχολείων ή τμημάτων, με αποτέλεσμα εκπαιδευτικοί και μαθητές/μαθήτριες να οδηγούνται στην καραντίνα. Οι εκπαιδευτικοί, για σκοπούς συνέχισης της διδασκαλίας και της μάθησης, διαμόρφωναν σημαντικά τις συνήθειες πρακτικές τους, μεταβαίνοντας από τη δια ζώσης εκπαίδευση στην εξ αποστάσεως.

Οι πιο πάνω ιδιάζουσες συνθήκες, αναπόφευκτα, επηρέασαν τις πρακτικές γραμματισμού των μαθητών/μαθητριών (Chamberlain et al, 2020), γενικά, και τις πρακτικές παραγωγής γραπτών αφηγήσεων, ειδικότερα (Perry, 2021). Οι αφηγήσεις ιστοριών αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της κοινωνικής μας ζωής, ενέχοντας κυρίαρχο ρόλο στη σχολική γλωσσική διδασκαλία (Young & Ferguson, 2020). Γράφοντας ιστορίες στο σχολείο, οι μαθητές/μαθήτριες κατανοούν τον εαυτό τους και τα πολιτιστικά τους πλαίσια και αναπτύσσουν σχέσεις, μέσω της ανταλλαγής εμπειριών, με εκπαιδευτικούς και συμμαθητές/συμμαθήτριες (Perry, 2021). Επιπρόσθετα, οι αφηγήσεις θεωρούνται πόροι για μετασχηματισμό και μηχανισμοί δημιουργίας κοινωνικών αλλαγών (Nugroh, Retnaningdyah & Munir, 2021). Σύμφωνα με την Perry (2021), η μετάβαση, ελέω της πανδημίας, σε εξ αποστάσεως, σύγχρονη και ασύγχρονη, εκπαίδευση επηρεάζει πολύ τις πιο πάνω διαπιστώσεις για την παραγωγή ιστοριών.

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να συζητήσει εάν και πώς η μετάβαση σε εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εν καιρώ πανδημίας, επηρέασε τις αφηγηματικές πρακτικές και τις συναφείς συγγραφικές ταυτότητες των μαθητών/μαθητριών Στ' τάξης δημοτικού σχολείου στην Κύπρο, κατά τη σχολική χρονιά 2020-2021.

Η ανάλυση ιστοριών μαθητών/μαθητριών κατέδειξε δυναμικά όρια, μεταξύ των παραδοσιακών αφηγήσεων και των αφηγήσεων σε νέα (ψηφιακά) δεδομένα, που διαμορφώθηκαν σε περιόδους καραντίνας, αλλά και μετατοπίσεις σε συναφείς πρακτικές, χώρους και ταυτότητες.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: αφηγήσεις, πρακτικές γραμματισμού, ταυτότητες, πανδημία κορωνοϊού (Covid-19)

«Νέα κανονικότητα»: διδάσκοντας τη Νέα Ελληνική ως ξένη, κατά τη διάρκεια της πανδημίας

Stojicic Vojkan

Επίκουρος Καθηγητής Ελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας
Πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογικών Σπουδών της Φιλολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Βελιγραδίου

vojkan@hotmail.com & vojkan.stojicic@fil.bq.ac.rs

Radjenovic Anka

Καθηγήτρια
Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών Πανεπιστημίου Βελιγραδίου

Η πανδημία του κορωνοϊού ανάγκασε τους διδάσκοντες ξένων γλωσσών να μετατρέψουν τη διαζώσης διδασκαλία σε εικονικές αίθουσες διδασκαλίας, σε σύντομο χρονικό διάστημα. Μια τέτοια συγκυρία απαιτούσε δραστικές αλλαγές, όσον αφορά τις εκπαιδευτικές μεθόδους και προσεγγίσεις. Το άρθρο εξετάζει τη στάση των διδασκόντων τη Νέα Ελληνική ως ξένη, που εργάζονται σε πανεπιστημιακά Τμήματα Νεοελληνικών Σπουδών, σχετικά με την εξ αποστάσεως διδασκαλία, ως προσωπική εμπειρία που βίωσαν τους μήνες του εγκλεισμού. Παράλληλα, επιχειρούμε να καθορίσουμε τα κίνητρα διδασκαλίας στις εικονικές αίθουσες, ήτοι τι μέσα είχαν στη διάθεσή τους, εάν είχαν την κατάλληλη τεχνογνωσία, αλλά και αν και κατά πόσο το άγχος για το νέο διδακτικό μέσο επηρέασε την απόδοσή τους. Έμφαση δόθηκε στα σημεία που δυσκόλεψαν τους διδάσκοντες και λειτούργησαν ανασταλτικά στη διδασκαλία. Με τη χρήση ενός ερωτηματολογίου, οι συμμετέχοντες στην έρευνα κλήθηκαν να περιγράψουν την εμπειρία τους από την εισαγωγή της όποιας εκπαιδευτικής πλατφόρμας προτάθηκε έως και την τωρινή χρήση της, έναν χρόνο μετά. Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης μελέτης, αφενός αποτυπώνουν την τρέχουσα κατάσταση και, αφετέρου, δεν παρέχουν πληροφορίες για την όλο και περισσότερο αναγκαία κατάρτιση των εκπαιδευτικών στη χρήση των νέων τεχνολογιών. Η ανάδειξη των θετικών και αρνητικών πτυχών της διαδικτυακής διδασκαλίας, καθώς και η εμπειρία των εκπαιδευτικών, στο σύνολό της, θα αποβεί χρήσιμη για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών εργαλείων και πρακτικών στη μετά Covid-19 εποχή.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: εξ αποστάσεως διδασκαλία, διδάσκοντες τη Νέα Ελληνική, εικονικές αίθουσες, κατάρτιση, χρήση νέων τεχνολογιών

Σύγχρονες επικοινωνιακές τεχνικές του εκπαιδευτικού ηγέτη στην εξ αποστάσεως διδασκαλία της ελληνικής, απόρροια της αριστοτελικής ρητορικής

Τζήμας Γεώργιος

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνητής
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
tzimasmgeorg@gmail.com

Η περίπλοκη γνωσιακή διαδικασία που διέπει τη φύση του ανθρώπου απαιτεί την εργαλειακή ισχύ του ρητορικού λόγου. Χρειάζεται έναν ελκτικό λόγο που κατέχει διαχρονικά μια θεμελιώδη θέση στην εκπαίδευση και έχει εφαρμογή και στη σύγχρονη εποχή, προκειμένου να συνδράμει ακόμη και απρόβλεπτες ανάγκες που απροσδόκητα αναδύονται, όπως αυτή της τηλεμάθησης.

Η εκπαίδευση είναι από τη φύση της διαδικασία διαδραστική, διαλεκτική, αλλά και απρόβλεπτα εξελισσόμενη. Σήμερα η τηλεκπαίδευση αναδεικνύεται σημαίνον και αναγκαίο μέσο διδασκαλίας· συνεπώς στην παρούσα εργασία δίνεται έμφαση στην εργαλειακή χρήση ενός ρητορικού λόγου, όπως αυτός αναδύεται στην αριστοτελική Τέχνη Ρητορική, αλλά και στον ρόλο αυτού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Εξάλλου τα μέσα-εργαλεία της τηλεμάθησης συνεχώς εξελίσσονται, δίνοντας νέες προοπτικές εν γένει στην εκπαίδευση. Η ευόδωση της όλης προσπάθειας απαιτεί ένα ανίκητο μέσο και αυτό δεν είναι άλλο από τον ανθρώπινο λόγο, που κάνοντας χρήση των τεχνικών της συστηματικής ρητορικής μεταουσιώνεται σε έναν δημόσιο λόγο, ικανό να επιτύχει μια ρεαλιστική αισιοδοξία, τη δημιουργία μιας θελκτικής και ουσιαστικά παιδευτικής για όλους τους συμμετέχοντες τηλεκπαίδευσης.

Με ζήλο, λοιπόν, θα υποστηριχτεί πως τα αυθεντικά αλληλεπιδραστικά περιβάλλοντα τηλεμάθησης, που παρέχουν ίσες ευκαιρίες στους εκπαιδευόμενους, συμβάλλοντας δραστικά στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, χωρίς την εργαλειακή δύναμη του ρητορικού λόγου, καθίστανται τουλάχιστον μη ελκυστικά.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ηγέτης, τηλεμάθηση, ρητορική

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ
ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥΣ

Κριτικός γραμματισμός και διδασκαλία της Λογοτεχνίας: Ένα διδακτικό σενάριο

Ακριτόπουλος Αλέξανδρος

Καθηγητής Διδακτικής της Λογοτεχνίας
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
aakritop@uowm.gr

Μουτσιούνα Χριστίνα

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
moutsiouna.xristina@gmail.com

Παπαθεμιστοκλέους Αργυρώ

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
A67papath@gmail.com

Η παρούσα ανακοίνωση αντανακλά τις σύγχρονες προκλήσεις στον σχεδιασμό και την εφαρμογή πρακτικών κριτικού γραμματισμού στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας στην Εκπαίδευση, μέσα από τη δημιουργία ενός διδακτικού σεναρίου. Η στροφή προς τον κριτικό γραμματισμό πραγματοποιήθηκε σε θεσμικό επίπεδο με την καθιέρωσή του ως σημείου αναφοράς στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της γλώσσας και της λογοτεχνίας (2011), σύμφωνα με το οποίο κεντρικός σκοπός του μαθήματος ορίζεται «η κριτική αγωγή στον σύγχρονο πολιτισμό». Η μετάβαση αυτή συνέβαλε στον επαναπροσδιορισμό παγιωμένων αντιλήψεων και διηύρυνε το πεδίο διδακτικού σχεδιασμού της λογοτεχνίας με βάση όχι ένα λογοτεχνικό κείμενο, αλλά μία θεματική ενότητα με πολιτισμικό περιεχόμενο ή ένα λογοτεχνικό είδος. Πλέον, ο μαθητής αντιμετωπίζεται ως ενεργητικός συμμετέχων αναγνώστης και ο εκπαιδευτικός σχεδιαστής και καθοδηγητής της μαθησιακής διαδικασίας και της παραγωγής νοήματος στην τάξη. Προτείνεται η αξιοποίηση της μεθόδου project, η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και η μελέτη ολόκληρων λογοτεχνικών έργων που υπηρετούν θεματικά την υπό διδασκαλία θεματική ενότητα.

Το παρόν διδακτικό σενάριο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας που έχει τίτλο «Η πόλη μου, η Θεσσαλονίκη». Αξιοποιεί πολυτροπικά κείμενα, στρατηγικές ανάγνωσης του κριτικού γραμματισμού και προσεγγίσεις των πολυμέσων. Στο πλαίσιο του διδακτικού σεναρίου, επιλέγονται έντυπα και ψηφιακά λογοτεχνικά κείμενα που αναφέρονται στην πόλη της Θεσσαλονίκης και με τη χρήση Τ.Π.Ε. σχεδιάζεται μια ενότητα, με βάση την παραπάνω διδακτική μεθοδολογία και την πολυμεσική τεχνολογία για τους μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: κριτικός γραμματισμός, διδακτικό σενάριο, διδασκαλία της Λογοτεχνίας

Θεατροπαιδαγωγική και γλωσσολογία: Νέοι και παλαιοί όροι στην εμπύκωση ομάδων - συγκριτική προσέγγιση

Γαργαλιάνος Σταμάτης

Αναπληρωτής Καθηγητής Θεατρικής Αγωγής – Οργάνωσης

Θεατρικών Παραστάσεων

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

sgargalianos@uowm.gr

Σε αυτό το άρθρο γίνεται μια επισκόπηση των όρων εμπύκωσης και θεατροπαιδαγωγικής, μέσα από μια βιβλιογραφική επισκόπηση. Μελετούμε παλιές εκφράσεις, όπως «Μανδύας του Ειδικού», «Θέατρο Forum», «Περίγραμμα του Ρόλου», που υπάρχουν σε βιβλία των Heathcote, Άλκηστη, Παπαδόπουλου Σ. κ.ά, σε σχέση με νεότερες, όπως η Εντολοδηγία και ο Ανεμοστρόβιλος, που συναντάμε σε βιβλία νεότερων εκδόσεων. Έτσι, γίνεται μια σύγκριση ανάμεσα σε παλαιούς και νέους ορισμούς, στην προσπάθεια να ανακαλύψουμε αν η θεατρική εμπύκωση ανανεώνεται εκφραστικά, και σε ποια χρονικά διαστήματα. Παράλληλα, αναζητούμε αν οι όροι αυτοί βοηθούν στην κατανόηση των ασκήσεων, από πλευράς εμπυκούμενων, ή δυσκολεύουν την πρακτική εφαρμογή τους.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: εμπύκωση, θέατρο, θεατροπαιδαγωγική, ορολογία, θεατρικό παιχνίδι, δραματοποίηση, λογοτεχνία, γλωσσολογία

Ένα σενάριο διδασκαλίας του παραμυθιού για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας

Γκόρα Ελένη

Εκπαιδευτικός

e.gkora@uowm.gr

Ακριτόπουλος Αλέξανδρος

Καθηγητής Διδακτικής της Λογοτεχνίας

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

aakritop@uowm.gr

Πρωθώντας τη δημιουργικότητα και τη δημιουργική γραφή, οργανώνουμε ένα διεπιστημονικό παιδαγωγικό πλαίσιο καλλιτεχνικής έκφρασης, με σκοπό να εμπνεύσουμε τους εκπαιδευτικούς να εισαγάγουν καινοτόμες διδακτικές πρακτικές στις τάξεις τους, μέσω μιας διεπιστημονικής προσέγγισης της διδακτικής διαδικασίας (STEAM: Επιστήμη-Τεχνολογία-Τέχνες). Στην εισήγηση θα αναφερθούμε, αρχικά, στο θεωρητικό αυτό πλαίσιο γύρω από τη διδακτική του παραμυθιού σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας, στα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (2011), στον Κριτικό Γραμματισμό και στη γνώση STEAM, για να καταστεί σαφές το εκπαιδευτικό μαθησιακό πλαίσιο που εφαρμόζεται. Στη συνέχεια, θα παρουσιάσουμε ένα διδακτικό σενάριο που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε στον Βρεφονηπιακό Σταθμό-Νηπιαγωγείο «Λιλιπούπολη». Θέμα του σεναρίου ήταν η συνεργασία γονέων, κηδεμόνων, εκπαιδευτικών και παιδιών για τη συγγραφή και εικονογράφηση παραμυθιών. Τέλος, θα παρουσιάσουμε τη συζήτηση με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ομαδοσυνεργατική αλληλεπίδραση όλων των εκπαιδευομένων.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διδακτικό σενάριο, παραμύθι, αναλυτικά προγράμματα σπουδών, STEAM, κριτικός γραμματισμός

Η διαστρέβλωση της αλήθειας στην πρόσληψη και ανάπλαση ιστοριών

Δημουλάς Κωνσταντίνος

Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου,
Διδάκτορας-Ερευνητής
dimoulask@yahoo.gr

Δημουλάς Ευριπίδης

Ερευνητής, Στέλεχος ομογενειακών
φορέων/ιδρυμάτων

Βέλλιου Έλλη

Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Παπαδημητρίου Θεοδώρα

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Βαχτσεβάνου Ανθή

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Κούρτογλου Όλγα

Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Καππέ Σταματία

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Η πρόσληψη μιας ιστορίας είναι διαδικασία διαστρέβλωσής της, από την πρώτη στιγμή, που αυτή «εισέρχεται» στον εγκέφαλό μας, καθώς, αμέσως, καθίσταται διαδικασία ερμηνευτική. Η ερμηνεία των αντιληπτικών εισιόντων στηρίζεται στην ενεργοποίηση όλων των σχετικών πληροφοριών, που αποτελούν μέρη του γνωστικού σχήματος, στο οποίο ανακαλύπτεται, ότι ταιριάζει η προσλαμβανόμενη ιστορία. Τα γνωστικά σχήματα είναι «πακέτα» πληροφοριών, με όλα τα στοιχεία και όλες τις (μεταξύ των) σχέσεις, μιας γενικευμένης έννοιας, που αντιστοιχεί σε μια ενέργεια και σε ακολουθίες ενεργειών, σε ένα συμβάν και σε ακολουθίες συμβάντων. Οι άνθρωποι έχουν, στο μυαλό τους, ορισμένα, γενικευμένα, σενάρια, που συντονίζουν πράγματα, που πάνε (συνήθως) μαζί, λειτουργώντας ως στερεότυπα μοντέλα του εξωτερικού ή μη κόσμου. Τα σενάρια αυτά παρέχουν μια δομή, μέσα στην οποία τα ποικίλα, επιμέρους, γεγονότα σχετίζονται, μεταξύ τους, συνιστώντας μια οργανωμένη αναπαράσταση της εννοιολογικής γνώσης, από ένα γεγονός ή μία πράξη. Ως τέτοια, είναι όργανα ενεργούς αναγνώρισης υπάρχουσών εννοιολογικών ομοιοτήτων, με την προσλαμβανόμενη ιστορία, που στοχεύει στην αξιολόγηση των υπό επεξεργασία δεδομένων, μέσω του ελέγχου του βαθμού ταιριάσματός τους, με τις υπάρχουσες γνώσεις. Οι άνθρωποι δεν αποθηκεύουν, παθητικά, συνειρμούς, αλλά, ενεργητικά, οργανώνουν την εμπειρία, με βάση τα υπάρχοντα γνωστικά σχήματα. Η ενεργοποίηση του σχήματος οργανώνει τα εισιόντα με τρόπο που να κάνουν νόημα για τον ίδιο μας. Έτσι, η ένταξη των νέων εμπειριών στις αποθηκευμένες εμπειρίες, οδηγεί σε αλλαγές, αλλοιώσεις ή διαστρεβλώσεις των, κατασκευάζοντάς τις, όπως τις θέλουμε εμείς. Με την ανάπλαση, ανασύρεται αυτή η κατά τα δικά μας κατασκευασμένη ιστορία, με την διαστρέβλωση της (υπό πρόσληψη) αρχικής ιστορίας, κατά το τώρα συμβαίνον.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ιστορία, πρόσληψη, γνωστικό σχήμα, σενάριο, ανάπλαση

Ορθογραφική απόδοση παραγωγικών επιθημάτων από παιδιά του Δημοτικού Σχολείου

Ζυγούρη Μαρία

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια

mzygour@yahoo.gr

Αϊδίνης Αθανάσιος

Καθηγητής Πρώτης Ανάγνωσης και Γραφής

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

aaidinis@eled.auth.gr

Η ανάπτυξη της ικανότητας ορθογραφημένης γραφής λέξεων στα μορφοφωνημικά αλφαβητικά συστήματα γραφής συνδέεται με τις μορφολογικές γνώσεις, καθώς αυτές επιτρέπουν τη χρήση της μορφολογικής στρατηγικής, που θεωρείται σημαντική για τα τελευταία στάδια ανάπτυξης. Στην παρούσα εργασία εξετάζεται αν οι μαθητές/τριες των τελευταίων τάξεων του δημοτικού σχολείου χρησιμοποιούν τη μορφολογική στρατηγική, κατά την ορθογραφική απόδοση παραγωγικών επιθημάτων. Επιπλέον, μελετήθηκε η σχέση ανάμεσα στην ορθογραφική απόδοση των παραγωγικών επιθημάτων και τη συχνότητα εμφάνισης του παραγωγικού επιθήματος, τη δυσκολία του παραγωγικού επιθήματος και τη συχνότητα εμφάνισης της λέξης στην οποία εμπεριέχεται το παραγωγικό επίθημα. Στην έρευνα συμμετείχαν 526 μαθητές/τριες Γ', Δ', Ε' και Στ' τάξης Δημοτικού Σχολείου. Χρησιμοποιήθηκαν 21 παραγωγικά επιθήματα που διέφεραν ως προς το επίπεδο δυσκολίας, σε σχέση με την ορθογραφία και τη συχνότητα εμφάνισης στα σχολικά εγχειρίδια της γλώσσας του δημοτικού. Ζητήθηκε από τα παιδιά να γράψουν πέντε λέξεις και μία ψευδολέξη ανά παραγωγικό επίθημα (σύνολο 126 λέξεις). Οι λέξεις που επιλέχτηκαν, επίσης διέφεραν ως προς τη συχνότητα εμφάνισης στα σχολικά εγχειρίδια της γλώσσας του δημοτικού. Τα αποτελέσματα έδειξαν μέτριες και χαμηλές επιδόσεις των παιδιών στα περισσότερα παραγωγικά επιθήματα. Επιπλέον, τα λάθη στο τμήμα του παραγωγικού επιθήματος που συνδέεται με την κλίση ήταν περιορισμένα. Η συχνότητα εμφάνισης της λέξης στην οποία εμπεριεχόταν το παραγωγικό επίθημα και το επίπεδο δυσκολίας του παραγωγικού επιθήματος είχαν σημαντική σχέση με την επίδοση των παιδιών, σε αντίθεση με τη συχνότητα εμφάνισης του παραγωγικού επιθήματος. Τέλος, η επίδοση των παιδιών δεν ήταν σταθερή για όλες τις λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν για κάθε παραγωγικό επίθημα.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ορθογραφημένη γραφή, ορθογραφική ικανότητα, μορφολογική γνώση, παραγωγικό επίθημα

Η διδασκαλία της λογοτεχνίας ως μέσο δημιουργικής έκφρασης στο γυμνάσιο, μέσα από την παιδαγωγική των πολυγραμματισμών και του κριτικού γραμματισμού

Καλαούζη Κωνσταντίνα

Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου ΠΕ02 - Φιλολόγων 2ου ΠΕΚΕΣ νομού Αιγαίου

kalaouzi@hotmail.com & kalaouzi@sch.gr

Στην παρούσα εισήγηση περιγράφεται μία διδακτική πρόταση η οποία βασίζεται στο μάθημα της λογοτεχνίας και έχει ως στόχο να εμπλέξει τους μαθητές/τριες σε ποικίλες δημιουργικές δραστηριότητες ούτως ώστε, μέσω της υιοθέτησης συνεργατικών πρακτικών, να προβούν στην αποκωδικοποίηση των έμφυλων αναπαραστάσεων που ενυπάρχουν στα κείμενα και να επιχειρήσουν δημιουργικούς μετασχηματισμούς που θα προωθήσουν την έκφραση της δημιουργικότητάς τους. Ο σχεδιασμός της διδασκαλίας, που βασίζεται στην παιδαγωγική των πολυγραμματισμών, περιστρέφεται γύρω από το θέμα των λογοτεχνικών αναπαραστάσεων της Μητέρας, μέσα από την επιλογή κειμένων που παρουσιάζουν θετικά, αλλά και αρνητικά το μητρικό πρότυπο. Η προσέγγιση των κειμένων γίνεται μέσα από τον χωρισμό των συμμετεχόντων σε ομάδες που αναλαμβάνουν την αποκωδικοποίηση κειμενικών δεικτών με σκοπό να συναγάγουν συμπεράσματα σχετικά με τις «προθέσεις» των κειμένων και να στοιχειοθετήσουν τις ποικίλες αναπαραστάσεις που προκύπτουν. Στη συνέχεια, επεξεργάζονται, συγκρίνουν και σχολιάζουν τις εικόνες της Μητέρας που προβάλλουν οι συγγραφείς και τους ζητείται να εμβαθύνουν και να προσπαθήσουν να εξηγήσουν τις προσεγγίσεις των μητρικών προσώπων, συνάγοντας συμπεράσματα για το ιδεολογικό φορτίο που τα συνοδεύει και το οποίο συνδέεται με την -υπόρρητη- έκφραση έμφυλων αναπαραστάσεων. Στο πλαίσιο της μετασχηματισμένης πρακτικής τους ζητείται να εμπλακούν σε δραστηριότητες δημιουργικής γραφής, αλλά και να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα με αφορμή το θέμα της μητρικής αναπαράστασης.

Η διδασκαλία, έτσι, καθίσταται μία πολιτισμική συμπεριληπτική δράση που φέρνει τους μαθητές σε επαφή με τις πρακτικές κατασκευής των νοημάτων που απαρτίζουν τα λογοτεχνικά κείμενα. Μέσα από τις δραστηριότητες, στις οποίες συμμετέχουν, αντιλαμβάνονται τη σημασία των γλωσσικών επιλογών και εικόνων που συνθέτουν τα κείμενα ως στοιχεία σημασιοδότησης που σχετίζονται με κοινωνικές πρακτικές με αποτέλεσμα να κατακτούν στόχους κριτικού γραμματισμού.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: λογοτεχνία, πολυγραμματισμοί, κριτικός γραμματισμός

Λαογραφία και δάσκαλοι: Η συγκρότηση των λαογραφικών αρχείων και η ερευνητική συμβολή των εκπαιδευτικών

Καραγιώργου Αικατερίνη

Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου

kaitikaragiorgou@yahoo.gr

Στην εργασία αυτή μελετάται ο ρόλος των δασκάλων στη συγκρότηση των αρχείων της ελληνικής Λαογραφίας, καθώς και η ερευνητική συμβολή των εκπαιδευτικών στην ελληνική Λαογραφία. Ειδικότερα, η παρούσα βιβλιογραφική μελέτη εκκινά από το χρονικό σημείο που μπορούμε να μιλάμε για «σπουδή» της λαογραφίας (Λουκάτος 1992: 45-46) και για ελληνική λαογραφία, αν και επιστημονικά θεμελιώθηκε -γύρω στα 1900- από τον Νικόλαο Πολίτη. Αναλύονται οι δύο λαογραφικές τάσεις της εποχής, η προεπιστημονική, η οποία αναπτύσσεται αυθόρμητα στα πλαίσια του ελληνικού διαφωτισμού, και η επίσημη, η οποία καθιερώνεται αργότερα από την επιστήμη της λαογραφίας και εκφράζει την επίσημη κρατική άποψη. Αναδεικνύεται, κυρίως, η σημαντική συμβολή των εκπαιδευτικών στο καταγεγραμμένο λαογραφικό υλικό, γεγονός που οδήγησε σε δριμυείς κριτικές για την εγκυρότητά της (Βαρβούνης, 1994). Παράλληλα, μελετάται η συγκέντρωση υλικού του Λ.Π. από τους τοπικούς πολιτιστικούς συλλόγους με τα μέλη τους, άτομα δεύτερης γενιάς, εμφορούμενοι από «λόγιες» ανησυχίες, χωρίς συναισθηματικούς δεσμούς με το παρελθόν, αλλά υποκινούμενοι από την ανάγκη σύνδεσης του παρόντος με το παρελθόν και αντίδρασης στον ξενόφερτο σύγχρονο τρόπο ζωής (Χατζητάκη-Καψωμένου, 2003). Και ολοκληρώνεται με τη σημερινή μεταμοντέρνα εποχή, όπου η λαϊκή παράδοση αντιμετωπίζεται είτε με τη νεορομαντική νοσταλγία του αστού, είτε βιώνεται ως αξίες και συμπεριφορές από το παρελθόν, μέσα στα κυρίαρχα πρότυπα της ηγεμονικής δυτικής κουλτούρας (Jameson, 1999).

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: δάσκαλος, Λαογραφία, λαϊκός πολιτισμός

«Μικροί Ποιητές»: Διδασκαλία των γραμματικών φαινομένων, μέσα από τη Δημιουργική Γραφή

Μαλάμος Θωμάς

Εκπαιδευτικός

thomasmalamos@yahoo.gr

Πολύζος Νικόλαος

Διευθυντής σχολικής μονάδας

Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

Σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο πλαίσιο, η εκπαιδευτική διαδικασία οφείλει να ανανεώνει την καθημερινή της πρακτική και να οδηγεί τις μαθήτριες και τους μαθητές στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, στην υιοθέτηση στάσεων και στην κατάκτηση γνώσεων, μέσα από ποικίλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, βιωματικού κυρίως χαρακτήρα. Στην παρούσα εισήγηση, αφού αναφερθούμε συνοπτικά στην εννοιολογική προσέγγιση της Δημιουργικής Γραφής, τομέας ο οποίος σε ακαδημαϊκό επίπεδο εμφανίζεται για πρώτη φορά στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και μάλιστα σε μεταπτυχιακό επίπεδο, προσπαθούμε -με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου- να διερευνήσουμε τις προτεινόμενες δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μελέτη των γραμματικών φαινομένων στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του γλωσσικού μαθήματος της Δ' τάξης του δημοτικού σχολείου. Τέλος, επιλέγουμε και παρουσιάζουμε ενδεικτικό υλικό και ασκήσεις Δημιουργικής Γραφής, που έχουν ως βασικό τους άξονα την ποίηση και στόχο την εκμάθηση βασικών γραμματικών φαινομένων που παρουσιάζονται στο σχολικό εγχειρίδιο του μαθήματος.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γραμματικά φαινόμενα, δημιουργική γραφή, ποίηση, Δ' Δημοτικού

Εικαστικές αναφορές στη συλλογή «Ο Μικρός Ναυτίλος» του Οδυσσέα Ελύτη

Μπάρζου Στυλιανή

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια

smpatzo@gmail.com

Στόχος του συγκεκριμένου πονήματος αποτελεί η ανάδειξη των διακαλλιτεχνικών αναφορών, κυρίως των εικαστικών, στην ποιητική συλλογή Ο Μικρός Ναυτίλος του Οδυσσέα Ελύτη, καθώς και η σχέση τους με την παραγωγή ποιητικού λόγου. Στην εξεταζόμενη ποιητική συλλογή ο ποιητής μάς ξεναγεί στο εργαστήριό του και μας αποκαλύπτει τις πηγές έμπνευσης της ποίησής του, καθώς και τη διαδικασία παραγωγής του ποιητικού λόγου. Η ποίηση του νομπελίστα ποιητή βρίθει από αναφορές, άμεσες ή λανθάνουσες, στις εικαστικές τέχνες, κυρίως στη ζωγραφική. Οι αναφορές αυτές αφορούν τόσο τη μορφή με έμφαση στα χρώματα, το φως, τις σκιές και τα σχήματα, όσο και στη θεματολογία. Η παλέτα του αποτελείται, κυρίως, από τα χρώματα του ελληνικού τοπίου, τις αποχρώσεις του μπλε, του κίτρινου, του πράσινου, οι οποίες είτε δηλώνονται ρητά, είτε υποβάλλονται. Το φως διαδραματίζει καίριο ρόλο, καθώς εμψυχώνει το τοπίο, ενώ τα σχήματα καθορίζονται από την εικαστική αντίληψη του Cézanne, από την οποία προέκυψε ο κυβισμός και ο φοβισμός και που υπαγορεύει στον ζωγράφο την οργάνωση των εικόνων, σύμφωνα με τα βασικά σχήματα. Επιπλέον, οι ποιητικές εικόνες προέρχονται, τόσο από το ελληνικό τοπίο, όσο και από αντίστοιχες εικαστικές συνθέσεις ζωγράφων, όπως του Νικόλαου Λύτρα, του Μαλέα, του Χατζηκυριάκου-Γκίκα, του Στέρη και άλλων. Όμως, σημαντική θέση στην ποιητική συλλογή κατέχουν οι αναφορές στην προηγούμενη καλλιτεχνική παράδοση από τις μινωικές τοιχογραφίες ως τη σύγχρονή του ζωγραφική, των Matisse, Braque, Juan Gris στην ενότητα «Ο ταξιδιωτικός σάκος», ενώ δεν λείπουν οι αναφορές στη βυζαντινή τέχνη. Το εικαστικό πανόραμα του Ελύτη αναδεικνύει, αφενός μεν την ευρυμάθειά του, αφετέρου την οικουμενικότητα και διαχρονικότητα της ποίησής του, με κεντρικό άξονα την ελληνικότητα.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διακαλλιτεχνικότητα, διασημειωτική μετάφραση, σημειολογία, καλλιτεχνική αντίληψη

Διδακτικές προσεγγίσεις στη γλωσσική ανάπτυξη των νηπίων, με τη συμβολή της παιδικής λογοτεχνίας

Ντίνου Στεργιανή

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

stella.ntinou@yahoo.gr

Καρακώστα Αθανασία

Εκπαιδευτικός & Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

Η μαθησιακή περιοχή της «Γλώσσας» στην προσχολική εκπαίδευση θεωρείται ουσιαστική, γιατί συντελεί στη διαμόρφωση της σκέψης του παιδιού και στην κοινωνικοποίησή του.

Μελετώντας τις προτάσεις διδασκαλίας της γλώσσας στο Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου, διαπιστώθηκε η ανάγκη διαμόρφωσης και εφαρμογής ενός προγράμματος διδακτικών προσεγγίσεων για τη γλωσσική ανάπτυξη των νηπίων, με τη συμβολή της παιδικής λογοτεχνίας.

Η παιδική λογοτεχνία αποτελεί ένα εξαιρετικά χρήσιμο μέσο για την ανάπτυξη και την καλλιέργεια της γλώσσας, δεδομένου ότι απηχεί τις αισθητικές απαιτήσεις και τα ενδιαφέροντα της νηπιακής ηλικίας.

Το πρόγραμμα αφορά σε παιδιά ηλικίας 4-6 ετών και πραγματοποιήθηκε σε δύο (2) νηπιαγωγεία. Χρησιμοποιήθηκαν τα βασικά είδη της παιδικής λογοτεχνίας και υλοποιήθηκαν πρακτικές εφαρμογές πρωτότυπες, διασκεδαστικές, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των παιδιών, οι οποίες στόχευαν στη χρήση του προφορικού λόγου, ώστε το παιδί να κατανοεί, να χρησιμοποιεί, να κρίνει και να παράγει κείμενα.

Η θεατρική αγωγή (παιχνίδι ρόλων, χρήση κούκλας-περσόνας), η μουσική καλλιέργεια (χρήση μουσικών οργάνων, κινητική έκφραση), η ψυχοκινητική αγωγή (παιχνίδι, κινητικές δραστηριότητες, σωματικές και συναισθηματικές εμπειρίες), τα εικαστικά (ζωγραφική, κολάζ), τα μαθηματικά (αξιοποίηση των αριθμητικών συμβόλων, γνωριμία με μαθηματικές πρακτικές), η χρήση ΤΠΕ και δράσεις κοινωνικού περιεχομένου (π.χ. πρόσκληση συγγραφέα, επίσκεψη σε βιβλιοθήκη κ.λπ.) είναι οι τομείς, μέσω των οποίων τα παιδιά κωδικοποίησαν τον προφορικό τους λόγο, διεύρυναν την εκφραστική τους ικανότητα και εμπλούτισαν το λεξιλόγιό τους.

Οι συγκεκριμένες διδακτικές προσεγγίσεις κινητοποίησαν το ενδιαφέρον των παιδιών, αξιοποίησαν τη φυσική περιέργειά τους για διάφορα θέματα και ενθάρρυναν τη συνεργασία των νηπίων, την ανάπτυξη επιχειρημάτων, τη δημιουργία υποθέσεων, τη λήψη πρωτοβουλιών, την επεξεργασία πληροφοριών και την επίλυση προβλημάτων.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γλωσσική ανάπτυξη, παιδική λογοτεχνία, νηπιακή ηλικία, διδακτικές πρακτικές

Δημιουργική Γραφή: μια λανθάνουσα προϋπόθεση κριτικής και αισθητικής πρόσληψης της Λογοτεχνίας στο Λύκειο

Παπακώστα Αγνή

Διευθύντρια σχολικής μονάδας, Διδάκτορας-Ερευνήτρια
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
agnipapakosta@hotmail.gr

Η δυναμική εισβολή της Λογοτεχνίας στη συνεξέτασή της με τη Νεοελληνική Γλώσσα σ' όλο το φάσμα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δεν έχει, δυστυχώς, συνοδευτεί από την ποιοτική αναβάθμιση της διδασκαλίας της στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα. Τα προγράμματα σπουδών δίνουν έμφαση αφενός στη σύζευξη της αναζήτησης των αντικειμενικών στοιχείων της κειμενικής κατασκευής και αφετέρου στην ανίχνευση της αισθητικής-συναισθηματικής ανταπόκρισης του μαθητή σ' αυτό. Η διδασκαλία, επομένως, επιβάλλεται να έχει διττό στόχο: την εμπέδωση του θεωρητικού υπόβαθρου για την «αντικειμενική» πρόσληψη (λειτουργία του μαθητή ως εν δυνάμει κριτικού) και τη μύηση στην πολλαπλή ερμηνευτική σηματοδότηση (μαθητής ως δημιουργός μετακειμένου).

Η παρούσα εισήγηση φιλοδοξεί να καταδείξει το ρόλο της δημιουργικής γραφής στην υλοποίηση των προαναφερθέντων στόχων, να διατυπώσει προτάσεις για μια ουσιαστική εμβάθυνση στη διαδικασία κατάκτησης των δεξιοτήτων του δημιουργικού συγγραφέα και αναγνώστη, καθώς και να αναδείξει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για μια σταδιακά εξελισσόμενη μετασχηματιστική πορεία του μαθητή στη γοητευτική περιπέτεια των πολλαπλών όψεων και εκδοχών της Λογοτεχνίας.

Το πεδίο έρευνας εστιάζεται στο Λύκειο, για να καταδειχτεί η σημασία της αξιοποίησης της δημιουργικής γραφής κατά τα προηγούμενα σχολικά χρόνια, ώστε να προετοιμαστεί κατάλληλα το έδαφος και για να καταστεί εφικτό η διδασκαλία της Λογοτεχνίας να απεμπλακεί από την τυποποίηση και το βαθμοθηρικό στόχο στον οποίο έχει προσανατολιστεί λόγω των Πανελληνίων Εξετάσεων και ο μαθητής ν' αποκτήσει την αναγνωστική του ταυτότητα και να συγκροτήσει, περνώντας απ' το κανάλι της δημιουργικής γραφής, τη δική του υποκειμενικότητα, ώστε να μετουσιώνει τον πυρήνα σιωπής των κειμένων σε δικά του ερμηνευτικά σχήματα, μετακειμενικές ή περικειμενικές λογοτεχνικές απόπειρες.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: δημιουργική γραφή, αισθητική πρόσληψη, κριτική προσέγγιση, πολλαπλή νοηματοδότηση, μετακειμενική λογοτεχνική απόπειρα

Διδασκαλία της λογοτεχνίας - Καλλιέργεια της δημιουργικότητας

Χατζημαυρουδή Ελένη

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
elene@anatolia.edu.gr

Η διδασκαλία των μαθημάτων, στις μέρες μας (και ιδιαίτερα της λογοτεχνίας), αποσκοπεί στην καλλιέργεια δεξιοτήτων επικοινωνίας, κοινωνικότητας, προσωπικής οργάνωσης, έρευνας, κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Κριτική και δημιουργική σκέψη συνδέονται στενά μεταξύ τους, οδηγώντας, στην περίπτωση της λογοτεχνίας, σταδιακά στην κατάκτηση της κριτικής «νοημοσύνης» και στη δημιουργική ανταπόκριση του μαθητή. Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, προτείνονται συγκεκριμένα βήματα προσέγγισης που «ανοίγουν τον δρόμο» για την εμβάθυνση της κριτικής και τη διεύρυνση της δημιουργικής σκέψης των παιδιών. Ειδικότερα, η προσεκτική ανάγνωση ως πρώτο στάδιο και η βιωματική προσέγγιση αποτελούν καίριες προϋποθέσεις για τον εντοπισμό των δεικτών εκείνων που αναδεικνύουν τις αξιακές φωνές και σιωπές/ αποσιωπήσεις του κειμένου. Ο μαθητής έχει τη δυνατότητα να διαλεχθεί στο πλαίσιο της αναγνωστικής κοινότητας της τάξης του και ως προσωπικότητας με το κείμενο, κατανοώντας, συμφωνώντας ή διαφωνώντας και, το σημαντικότερο, αρθρώνοντας δημιουργικά τη δική του φωνή. Στην πορεία, μπορούν να χρησιμοποιηθούν δύο τύποι δραστηριοτήτων που ενισχύουν τη δημιουργικότητα των παιδιών: α. εργασίες που προϋποθέτουν τη συγκροτημένη και πληρέστερη αξιοποίηση στοιχείων του κειμένου για την παραγωγή ενός καινού προϊόντος β. εργασίες που αφορμώνται, μεν, από το κείμενο αναφοράς, προϋποθέτουν, όμως, αυτονομημένη παραγωγή καινού κειμένου. Οι δύο τύποι δραστηριοτήτων μπορούν να εξεταστούν μόνο ως δύο τμήματα του παζλ που οδηγούν στην άνθιση της δημιουργικότητας, καθώς ο μαθητής από συνδιαλεγόμενος στον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων «χτίζει» τη δυνατότητά του να μετατραπεί σε δημιουργικό αρχιτέκτονα και ενορχηστρωτή -κατεξοχήν δημιουργό- στον δεύτερο τύπο.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: δημιουργικότητα, κριτικός γραμματισμός, διδασκαλία λογοτεχνίας

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΔιδασκαλία γλώσσας μέσω περιεχομένου
σε ενήλικες σπουδαστές της ελληνικής

Αποστολούδα Βασιλική

Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

vapostolouda@gmail.com

Η παρούσα εισήγηση πραγματεύεται την αξιοποίηση των αρχών της διδασκαλίας της γλώσσας με βάση το περιεχόμενο στη διδασκαλία ενός μη γλωσσικού μαθήματος, σε αλβανόφωνους που φοιτούν σε Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού σε Πανεπιστήμιο των Τιράνων. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος, οι φοιτητές, παράλληλα με τα μαθήματα εκμάθησης της ελληνικής, διδάσκονται και θεωρητικά μαθήματα, που εμπíπτουν, μεταξύ άλλων, στα γνωστικά αντικείμενα της Γλωσσολογίας, της Λογοτεχνίας και της Ιστορίας, με γλώσσα διδασκαλίας κυρίως την ελληνική. Καθώς η διδασκαλία των θεωρητικών μαθημάτων ξεκινά, ήδη, από τα πρώτα εξάμηνα σπουδών, όπου το επίπεδο της ακαδημαϊκής γλωσσικής ικανότητας μεταξύ των φοιτητών ποικίλλει, πολύ συχνά, η ενσωμάτωση της διδασκαλίας της γλώσσας σε αυτά είναι, ως έναν βαθμό, απαραίτητη. Για τους λόγους αυτούς, αποφασίστηκε μια συστηματική εφαρμογή των αρχών της διδασκαλίας της γλώσσας με βάση το περιεχόμενο, κατά τη διδασκαλία ενός εισαγωγικού μαθήματος Γλωσσολογίας, με βασικό στόχο, τόσο την κατάκτηση του περιεχομένου του γνωστικού αντικείμενου, όσο και την ανάπτυξη της γλωσσικής ακαδημαϊκής ικανότητας των φοιτητών. Για την επίτευξη του διττού αυτού στόχου, επιλέχθηκε συγκεκριμένα το μοντέλο Ολοκληρωμένης Εκμάθησης Περιεχομένου και Γλώσσας (CLIL), το οποίο εστιάζει, τόσο στο περιεχόμενο της διδασκαλίας, όσο και στην ενίσχυση της γλωσσικής επάρκειας στη γλώσσα διδασκαλίας. Όσον αφορά την ανάπτυξη της γλωσσικής ακαδημαϊκής ικανότητας στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διδακτικής πρότασης, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάπτυξη του ακαδημαϊκού λεξιλογίου, μέσω της χρήσης ποικίλων στρατηγικών για τη διδασκαλία και την εκμάθησή του.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διδασκαλία γλώσσας μέσω περιεχομένου, ακαδημαϊκό λεξιλόγιο, στρατηγικές εκμάθησης και διδασκαλίας, CLIL

«Δύο γλώσσες, ένας ορισμός»: μία διδακτική παρέμβαση για τη βελτίωση των τυπικών ορισμών των ουσιαστικών σε δίγλωσσους μαθητές Γυμνασίου

Δόση Ιφιγένεια

Διδάσκουσα Π.Δ. 407/80, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

idosi@helit.duth.gr

Η παρούσα έρευνα εξετάζει την επίδραση μίας διδακτικής παρέμβασης στην ανάπτυξη τυπικών ορισμών των ουσιαστικών σε δίγλωσσους μαθητές Γυμνασίου. Προηγούμενες μελέτες έδειξαν ότι η χρήση τυπικών ορισμών σχετίζονται άμεσα με την καλύτερη οργάνωση του νοητικού λεξικού, την ανάπτυξη μεταγλωσσικών ικανοτήτων, και, συνεπώς, με την ευρύτερη σχολική επιτυχία. Οι ιδιότητες των λέξεων επηρεάζουν την επιτυχημένη ανάπτυξη των τυπικών ορισμών. Έτσι, τα συγκεκριμένα ουσιαστικά ορίζονται καλύτερα από τα αφηρημένα. Η εκπαίδευση συμβάλλει καθοριστικά στη βελτίωση της ικανότητας απόδοσης ορισμών. Ωστόσο, η έρευνα στον ελληνόφωνο χώρο είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Η παρούσα έρευνα μελετά, προς αυτήν την κατεύθυνση, την επίδραση μίας παρέμβασης σε 20 δίγλωσσους ελληνο-αλβανόφωνους μαθητές Γυμνασίου, χωρίζοντάς τους σε δύο ομάδες. Η πρώτη ομάδα (πειραματική ομάδα) εντάχθηκε στο πρόγραμμα παρέμβασης, ενώ η δεύτερη (ομάδα ελέγχου) δεν παρακολούθησε την παρέμβαση. Και οι δύο ομάδες εξετάστηκαν ως προς την ικανότητα ορισμού ουσιαστικών πριν από την παρέμβαση, αλλά και μετά από αυτήν, ούτως ώστε να ελεγχθεί η επίδρασή της. Στόχος της παρέμβασης ήταν να εξασκήσει τους τυπικούς ορισμούς συγκεκριμένων και αφηρημένων ουσιαστικών και ως προς τις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες. Πριν την εφαρμογή της παρέμβασης, τα αποτελέσματα δεν έδειξαν κάποια διαφορά στην ικανότητα ορισμού των ουσιαστικών μεταξύ των ομάδων. Αντίθετα, μετά από αυτήν, η πειραματική ομάδα σημείωσε σημαντικά καλύτερες επιδόσεις έναντι της ομάδας ελέγχου. Επιπρόσθετα, η αρχική ασυμμετρία που σημειώθηκε μεταξύ των συγκεκριμένων και αφηρημένων ουσιαστικών και στις δύο ομάδες εξαφανίστηκε από την πειραματική ομάδα μετά την εφαρμογή της παρέμβασης. Τα ευρήματα καταδεικνύουν τη σπουδαιότητα των στοχευμένων παρεμβάσεων σε δίγλωσσους ομιλητές.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ορισμοί, ουσιαστικά, διδακτική παρέμβαση, δίγλωσσοι μαθητές

Ποικιλόμορφα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα: διαφοροποιώντας τη διδασκαλία στο γλωσσικό μάθημα

Ζήση Στεργιανή

Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

sergiazisi@hotmail.gr

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία, ως παιδαγωγικός τρόπος μάθησης, εστιάζει στην ποικιλία και ευελιξία των διδακτικών τεχνικών καθοδηγούμενη από την ποικιλότητα των εκπαιδευτικών περιβαλλόντων. Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας ερευνητικής μελέτης των απόψεων φιλόλογων για ζητήματα εφαρμογής της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στο γλωσσικό μάθημα. Συγκεκριμένα, η παρούσα μελέτη στόχευε στην ανάδειξη των πρακτικών και στρατηγικών της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και των προτάσεων των φιλόλογων για την προσπέλαση των δυσκολιών στην εφαρμογή της. Στην έρευνα συμμετείχαν 25 φιλόλογοι από γυμνάσια και λύκεια γενικής, επαγγελματικής και μουσικής εκπαίδευσης. Βασικό εργαλείο της έρευνας αποτέλεσε η ημιδομημένη συνέντευξη, που οργανώθηκε σε τρεις βασικούς θεματικούς άξονες, δηλαδή τις διδακτικές μεθόδους και τεχνικές, τις εναλλακτικές τεχνικές αξιολόγησης και τις προτάσεις για ένα αναπτυξιακό πλαίσιο στη διαφοροποιημένη διδασκαλία. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαφάνηκε η ποικιλομορφία των τεχνικών αναγόμενη στην ποικιλομορφία των μαθησιακών περιβαλλόντων, καθώς και στο προσωπικό στυλ κάθε εκπαιδευτικού. Στις πρακτικές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας η εναλλακτική αξιολόγηση ενσωματώνεται οργανικά, παρέχοντας τη δυνατότητα επιλογής των μορφών της, με βάση τις ανάγκες της τάξης. Μέσα από τις συνεντεύξεις αναδείχθηκε, επίσης, η ανάγκη διαφοροποίησης της διδασκαλίας στο μάθημα της γλώσσας, η οποία, ως εργαλείο επικοινωνίας, διαφοροποιείται από μαθητή σε μαθητή, σε συνάρτηση με τις επικοινωνιακές του ανάγκες και δεξιότητες, και ταυτόχρονα αποτελεί εργαλείο αξιοποίησης των δυνατοτήτων του. Για τη διευκόλυνση του εκπαιδευτικού έργου, παρουσιάζονται οι προτάσεις των φιλόλογων, οι οποίες οριοθετούν το πλαίσιο επιμόρφωσης και κουλτούρας διαφοροποίησης, στο σύνολο της σχολικής κοινότητας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διαφοροποιημένη διδασκαλία, γλωσσικό μάθημα, τεχνικές, εναλλακτική αξιολόγηση

Πρακτικές εξωσχολικού γραμματισμού στην ξένη γλώσσα: ποιοτική έρευνα σε μαθητές της περιοχής της Φλώρινας

Ζιώγα Ευαγγελία

Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης,

Προπτυχιακή φοιτήτρια

ziogevan93@gmail.com

Λασκαράκη Μαρία

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται τις πρακτικές του εξωσχολικού γραμματισμού, στις οποίες μαθητές και μαθήτριες της Δ', Ε' και Στ' τάξης του δημοτικού σχολείου αξιοποιούν την ξένη γλώσσα. Σκοπός της είναι να εξεταστούν οι πρακτικές εξωσχολικού γραμματισμού, οι οποίες παρατηρούνται συχνότερα στη ξένη γλώσσα, η συχνότητα με την οποία εμφανίζονται, η θεματολογία τους, αλλά και η συνεισφορά τους στους τομείς της γλωσσικής ανάπτυξης του ατόμου. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με την ποιοτική μεθοδολογία ατομικής συνέντευξης, μέσω της αξιοποίησης πρωτοκόλλου ημιδομημένης συνέντευξης. Διερευνήθηκαν οι πρακτικές εξωσχολικού γραμματισμού στη ξένη γλώσσα, αγγλική και γερμανική, 22 μαθητών και μαθητριών ηλικίας 10-12 ετών από την ευρύτερη περιοχή της Φλώρινας. Τα αποτελέσματα της έρευνας, παρόλο που ο μικρός αριθμός του δείγματος δεν επιτρέπει τη γενίκευση ασφαλών συμπερασμάτων, έδειξαν ισχυρή επίδραση των ψηφιακών μέσων στις πρακτικές εξωσχολικού γραμματισμού. Ως προς το είδος και τη θεματολογία αυτών των πρακτικών, αναδείχθηκε η προτίμηση σε προϊόντα μαζικής κουλτούρας, που δεν σχετίζονται με το σχολικό πλαίσιο. Οι δίγλωσσοι μαθητές δεν χρησιμοποιούν τη μητρική τους γλώσσα στην εξάσκηση των εξωσχολικών πρακτικών, γεγονός που καταδεικνύει την αφομοίωση τους από την ελληνική κοινωνία και τη σταδιακή εξάλειψη της ιδιαίτερης πολιτισμικής τους ταυτότητας. Τέλος, η συνεισφορά των πρακτικών του εξωσχολικού γραμματισμού στην κατάκτηση και την αφομοίωση νέου λεξιλογίου της ξένης γλώσσας, αγγλικής και γερμανικής, αναδείχθηκε αναμφισβήτητη. Στο σύνολό τους, τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνεται να συμφωνούν, σε ικανοποιητικό βαθμό, με την προϋπάρχουσα βιβλιογραφία.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: πρακτικές εξωσχολικού γραμματισμού, αγγλικά, γερμανικά

Τα παιδιά ζωγραφίζουν στον «τοίχο»... του padlet! Μία διδακτική πρόταση αυθεντικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης της γλώσσας, με τη χρήση του συνεργατικού online εργαλείου padlet

Καραγιάννη Χριστίνα

Διευθύντρια σχολικής μονάδας, Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης,
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
kriskaragianni@gmail.com

Κικίδου Μαρία

Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης,
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
mkikidou@yahoo.gr

Ο πολυπολιτισμικός χαρακτήρας των σύγχρονων κοινωνιών δημιουργεί ποικίλες κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίες απαιτούν νέες διδακτικές προσεγγίσεις που να απευθύνονται στο ιδιαίτερο κοινωνικό, πολιτισμικό και πνευματικό κεφάλαιο των μαθητών και να το αξιοποιούν, προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα αποτελέσματα κάθε διδακτικής πρότασης ή παρέμβασης.

Από την άλλη, η αποτελεσματικότητα στον χώρο της διδακτικής της γλώσσας -τόσο της μητρικής όσο και της δεύτερης- αποτελεί ένα διαρκές ζητούμενο. Ο σχεδιασμός, λοιπόν, μιας παρέμβασης που αντιλαμβάνεται κάθε γλωσσική επικοινωνία ως πραγματικό επικοινωνιακό γεγονός και όχι ως μια τεχνητή συνθήκη «ερώτησης-απάντησης» που εξαντλείται στις φορμαλιστικές συνθήκες μιας παραδοσιακής διδασκαλίας, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για αυθεντική διδασκαλία και μάθηση, πολύ περισσότερο, όταν εκμεταλλεύεται τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών και συγκεκριμένα του διαδραστικού, συνεργατικού online εργαλείου “padlet”, που μπορεί να δώσει νέες διαστάσεις στη μαθησιακή διαδικασία και να αποτελέσει αυθεντικό περιβάλλον κατανόησης και παραγωγής λόγου.

Συγκεκριμένα, Έλληνες μαθητές γυμνασίου, σε σχολεία στην Ευρώπη, όπου η ετερότητα σε επίπεδο κοινωνικοπολιτισμικό και γλωσσικό αποτελεί πραγματικότητα, καλούνται, χρησιμοποιώντας ως εργαλείο τον τοίχο του padlet, να συνεργαστούν, ώστε να λύσουν ένα πρόβλημα με κοινωνικές προεκτάσεις, στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα. Η πιο σημαντική αποστολή τους είναι να συνεργαστούν, ακολουθώντας τις αρχές της αυθεντικής διδασκαλίας, σε ένα «γραφείο εκδότη ενημερωτικών δελτίων» και να προτείνουν πιθανές γραπτές λύσεις που «θα εκδοθούν ως άρθρα του ενημερωτικού δελτίου της πόλης», όπου οι εκπαιδευτικοί (φιλόλογοι και καθηγητές αγγλικής) αποτελούν τους «εκδότες» και οι μαθητές τους «δημοσιογράφους».

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διδασκαλία γλώσσας, αυθεντική διδασκαλία, διαπολιτισμική εκπαίδευση, padlet

Διδακτικές προτάσεις για την καλλιέργεια των παραγωγικών δεξιοτήτων μέσα από το γλωσσικό υλικό «Γνωρίζω τον τόπο μου - Μιλώ για τον δικό μου»

Κεφαλά Αγγελική

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
angekefa@outlook.com.gr

Στόχος της εκμάθησης μιας δεύτερης/ξένης γλώσσας είναι η επικοινωνία, δηλαδή η ανάπτυξη της ικανότητας του εκπαιδευόμενου να παράγει λόγο σε γραπτό ή προφορικό επίπεδο. Για την παραγωγή προφορικού λόγου, απαιτούνται, τόσο αισθησιοκινητικές δεξιότητες, όπως η αντίληψη, η ανάκληση και η άρθρωση, όσο και εκφραστικοί μηχανισμοί, όπως η αλλαγή του επιτονισμού, οι χειρονομίες και οι εκφράσεις (Ψάλτου-Joycey, 2008). Συγκεκριμένες δεξιότητες απαιτούνται και για την παραγωγή γραπτού λόγου, καθώς ο συγγραφέας πρέπει να είναι σε θέση να επιλέγει τις κατάλληλες λειτουργίες της γλώσσας, το λεξιλόγιο και τις συμβάσεις στη δομή και την οργάνωση που απαιτούνται (Bhatia, 1993, σ.10, στο Γρίβα, Μαστροθανάσης & Γελαδάρη, 2010, σ. 26). Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιαστούν διδακτικές προτάσεις για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου, μέσα από το γλωσσικό υλικό «Γνωρίζω τον τόπο μου - Μιλώ για τον δικό μου». Πιο συγκεκριμένα, το υλικό που θα παρουσιαστεί αποτελείται από εννιά κύριες θεματικές ενότητες και απευθύνεται σε ενηλίκους πρόσφυγες, που μένουν στα κέντρα φιλοξενίας της Περιφέρειας Σερρών και μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα. Στο γλωσσικό υλικό οι εκπαιδευόμενοι καλούνται, να παράγουν γραπτό ή προφορικό λόγο, σε νοητικά προκλητικές δραστηριότητες, διαφορετικού βαθμού δυσκολίας, άλλοτε με μεγαλύτερη και άλλοτε με μικρότερη πλαισιακή στήριξη. Στόχος των περισσότερων είναι να εμπλέξουν τους εκπαιδευόμενους σε ρεαλιστικές περιστάσεις επικοινωνίας, δίνοντάς τους έτσι επιπλέον κίνητρα. Στην εργασία παρουσιάζεται μια ποικιλία από αυτές τις δραστηριότητες και γίνονται διδακτικές προτάσεις αξιοποίησής τους, σε περιβάλλον διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, με σκοπό την ανάδειξη αποτελεσματικών ομιλητών.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γλωσσικό υλικό, μετανάστες, παραγωγή προφορικού λόγου, παραγωγή γραπτού λόγου

«Από γενιά σε γενιά - από πολιτισμό σε πολιτισμό»: Ένα πρόγραμμα πολυπολιτισμικής ευαισθητοποίησης βασισμένο σε λαϊκά παραμύθια στο δημοτικό σχολείο

Κουτμάνης Κωνσταντίνος

Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

ntinos.koutmanis3@gmail.com

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε είκοσι μαθητές της Ε΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου Σούρπης Μαγνησίας, με στόχο την καλλιέργεια της πολυπολιτισμικής ευαισθητοποίησης/επίγνωσης των μαθητών, μέσα από την αξιοποίηση ανέκδοτων λαϊκών παραμυθιών γειτονικών χωρών της Ελλάδας. Το πρόγραμμα διήρκησε έξι μήνες (κάθε παρέμβαση είχε διάρκεια τρεις ώρες ανά εβδομάδα εφαρμογής) και υλοποιήθηκε σε ένα πολυτροπικό και παιγνιώδες εκπαιδευτικό πλαίσιο. Οι παρεμβάσεις δομήθηκαν γύρω από δώδεκα ολοκληρωμένες θεματικές ενότητες, εκ των οποίων οι δύο είχαν μορφή ανασκόπησης. Τον πυρήνα του προγράμματος αποτέλεσαν δέκα λαϊκά ανέκδοτα παραμύθια από διάφορες χώρες των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου και γύρω από κάθε παραμύθι οργανώνονταν αλληλοδραστικές/επικοινωνιακές δραστηριότητες και παιχνίδια. Η αφήγηση των λαϊκών παραμυθιών έγινε σε δύο γλώσσες ανά παραμύθι: η πρώτη ήταν στη γλώσσα της εκάστοτε χώρας και η δεύτερη, είτε στα Ελληνικά, είτε στα Αγγλικά (γλώσσα διαμεσολάβησης) από άτομα προερχόμενα από κάθε μία από τις επιλεγμένες χώρες. Επιπλέον, έγινε εικονογράφηση των χαρακτηριστικότερων σκηνών του κάθε παραμυθιού. Η υλοποίηση της κάθε θεματικής ενότητας διεκπεραιωνόταν μέσα από τρία βασικά στάδια, με διαφορετικό στόχο και προσανατολισμό: το προστάδιο, το κύριο στάδιο και το μεταστάδιο. Για την αξιολόγηση του προγράμματος χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο διερεύνησης αναγκών και προτιμήσεων των μαθητών, το ερωτηματολόγιο προσδοκιών των μαθητών, το ερωτηματολόγιο ικανοποίησης των μαθητών, καθώς και το ημερολόγιο του ερευνητή. Τα αποτελέσματα της μελέτης κατέδειξαν ότι η συγκεκριμένη πειραματική εφαρμογή ήταν ιδιαίτερα επιτυχημένη, αναφορικά με την καλλιέργεια της πολυπολιτισμικής επίγνωσης, αλλά και την ενίσχυση των δεξιοτήτων προφορικού και γραπτού λόγου των μαθητών.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: παραμύθια, πολυπολιτισμική ευαισθητοποίηση, πρόγραμμα, δημοτικό

Η ολοκληρωμένη εκμάθηση περιεχομένου και γλώσσας (CLIL) ένα βήμα μπροστά: Διδασκαλία και αξιολόγηση της Ιστορίας στην αγγλική γλώσσα

Κωφού Ιφιγένεια

Μέλος Σ.Ε.Π. Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου,
Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια
ikofou@gmail.com

Τζώρτζης Μανώλης

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνητής

Ως κοινή, πλέον, πρακτική στα ευρωπαϊκά σχολεία εδώ και πολλά χρόνια (Eurydice, 2006), η Ολοκληρωμένη Εκμάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (Content and Language Integrated Learning, CLIL) κερδίζει συνεχώς έδαφος και στην Ελλάδα (Κοφού & Philippides, 2017). Πρόκειται για μια πλαισιωμένη προσέγγιση μάθησης, που επαληθεύει τη θέση ότι η εκμάθηση ξένων γλωσσών βοηθά τους μαθητές όχι μόνο να επικοινωνούν, αλλά και να κάνουν πράγματα, υποστηρίζει τη διδασκαλία οποιουδήποτε μαθήματος γενικής παιδείας σε ξένη / δεύτερη γλώσσα, δίνοντας έμφαση και στα δύο (Perez-Vidal, 2007), και βασίζεται στο τρίπτυχο της Coyle (2007), γλώσσα μάθησης (language of learning), γλώσσα για τη μάθηση (language for learning) και γλώσσα μέσω της μάθησης (language through learning).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και με βάση τα 4 Cs της Coyle (2002), περιεχόμενο (content), γνώση (cognition), επικοινωνία (communication) και κουλτούρα (culture), η παρούσα εργασία παρουσιάζει την υλοποίηση μαθημάτων Ιστορίας στα Αγγλικά στην Α' τάξη του 2^{ου} Πρότυπου ΓΕΛ Θεσσαλονίκης, κατά το σχολικό έτος 2020-2021. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές (επίπεδο B2-C2) διδάχτηκαν τον Πελοποννησιακό Πόλεμο στα Αγγλικά από τους καθηγητές Ιστορίας και Αγγλικών, μέσω της πλατφόρμας Webex. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε ένα padlet, όπου αναρτήθηκαν το διδακτικό υλικό και οι δραστηριότητες, και χρησιμοποιήθηκαν διάφορα ψηφιακά εργαλεία, όπως π.χ. edpuzzle, preceden, κουίζ και Google Forms.

Εκτός από την εξαιρετική ανταπόκριση των μαθητών στις δραστηριότητες, τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε αποκαλύπτουν την ανάπτυξη υψηλότερης τάξης γνωστικών δεξιοτήτων, αλλά και την ενίσχυση της παρώθησης, της επικοινωνίας, της συνεργασίας, της κριτικής σκέψης, της επίλυσης προβλημάτων, της δημιουργικότητας και του ψηφιακού γραμματισμού.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Ολοκληρωμένη εκμάθηση περιεχομένου και γλώσσας, σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ψηφιακός γραμματισμός, εναλλακτική αξιολόγηση

Εκπαιδευτική παρέμβαση με διαγλωσσικό χαρακτήρα σε μαθητές με προσφυγικό υπόβαθρο

Μάμμου Παρασκευή

Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

evitamammou@hotmail.com

Μαλιγκούδη Χριστίνα

Εξωτερική συνεργάτιδα

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης & Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

maliqkoudi@smq.auth.gr

Σύμφωνα με τη θεωρία της διαγλωσσικότητας, τα πολύγλωσσα άτομα διαθέτουν ένα πλούσιο, ενιαίο γλωσσικό σύστημα, από το οποίο επιλέγουν και χρησιμοποιούν διάφορα στοιχεία που τους εξυπηρετούν επικοινωνιακά, σε κάθε γλωσσική και κοινωνική περίσταση (García & LiWei, 2014). Η προσέγγιση της διαγλωσσικότητας σε μια πολύγλωσση τάξη, όπου οι γλωσσικές πηγές των μαθητών/τριών δημιουργούν έναν ανοικτό και δημιουργικό χώρο έκφρασης και επικοινωνίας με τη χρήση διαγλωσσικών πρακτικών και την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων γλωσσών των μαθητών/τριών, αποτελεί βασικό παιδαγωγικό εργαλείο διδασκαλίας για κάθε εκπαιδευτικό (Tsokalidou, 2016).

Αξιοποιώντας την παραπάνω θεωρία και ακολουθώντας τη μεθοδολογία της έρευνας δράσης, εφαρμόστηκαν συγκεκριμένες διαγλωσσικές πρακτικές σε τέσσερις εκπαιδευτικές παρεμβάσεις, σε μία ομάδα ασυνόδευτων, αναγνωρισμένων προσφύγων ανηλίκων μαθητών, ηλικίας από 15-17 ετών, σε πλαίσιο μη τυπικής εκπαίδευσης. Το αρχικό επίπεδο γλωσσομάθειας των μαθητών ήταν Α2. Η ανάλυση των δεδομένων της έρευνας προέρχεται από τις παρατηρήσεις των μαθημάτων, που σχεδιάστηκαν με βάση το κοινωνιογλωσσικό προφίλ των μαθητών, τις γραπτές παραγωγές τους και από συνεντεύξεις μαζί τους.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η συμμετοχή των μαθητών του ερευνητικού δείγματος στη μαθησιακή διαδικασία και, συγκεκριμένα, στην εκπόνηση προφορικών και γραπτών δραστηριοτήτων, μεγιστοποιήθηκε χάρη στη χρήση συγκεκριμένων διαγλωσσικών εργαλείων.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διαγλωσσικότητα, πρόσφυγες μαθητές, έρευνα δράσης

Διαγλωσσικότητα, πολυτροπικότητα και γραμματισμοί στο σύγχρονο εκπαιδευτικό και κοινωνικό περιβάλλον: Η διδακτική αξιοποίηση μιας σύνθετης σχέσης

Μανώλη Πολυξένη

Επίκουρη Καθηγήτρια (υπό διορισμό)

Πανεπιστήμιο Πατρών

pegyma@hotmail.com

Η σύγχρονη κοινωνία χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και της πληροφορίας και την ελεύθερη διακίνηση πολιτών συνδράμοντας στη διαμόρφωση νέων κοινωνικών και εκπαιδευτικών δεδομένων, όπου κυρίαρχο γνώρισμα είναι η γλωσσική και πολιτισμική ποικιλομορφία. Η πολυγλωσσία στη σύγχρονη κοινωνία, η οποία εμπλουτίστηκε από τις γλώσσες των προσφυγικών κοινοτήτων την τελευταία δεκαετία, συνεπάγεται την επαφή διαφορετικών γλωσσών και πολιτισμών στο σχολείο, και υπαγορεύει μια εκπαίδευση ανθρώπων ικανών να σέβονται τη γλωσσική και πολιτισμική διαφορετικότητα, να αναπτύσσουν σχέσεις συνεργασίας, και να επικοινωνούν αποτελεσματικά σε διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια διαθέτοντας κριτική σκέψη και ένα ευρύ επικοινωνιακό και γλωσσικό ρεπερτόριο. Λαμβάνοντας υπόψη το νέο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο, η παρούσα εισήγηση συζητά τη σημασία της αξιοποίησης δυο πρακτικών, της διαγλωσσικότητας, που αναφέρεται στην αξιοποίηση όλων των γλωσσικών ρεπερτορίων των μαθητών, και της πολυτροπικότητας, τη δημιουργία νοημάτων, όπου η γλώσσα διασυνδέεται με οπτικές, ακουστικές, χειρονομιακές και χωροαντιληπτικές μορφές νοήματος, με σκοπό την καλλιέργεια γραμματισμών στην πολυγλωσσική εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, αυτό σημαίνει ότι στα σύγχρονα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, το περιεχόμενο του γραμματισμού χρειάζεται να συμπληρωθεί από πολυτροπικές και διαγλωσσικές μορφές επικοινωνίας, οι οποίες θα εστιάζουν, αφενός, στον πολυτροπικό χαρακτήρα της επικοινωνίας και, αφετέρου, στην αξιοποίηση των μητρικών γλωσσών και ποικιλιών των μαθητών, με σκοπό να επιτευχθεί κοινωνική ισότητα προσφέροντας τη δυνατότητα σε όλου pegyma@hotmail.com ς τους μαθητές ανεξάρτητα από την πολιτισμική, φυλετική, οικονομική και κοινωνική τους προέλευση να επικοινωνούν, να δημιουργούν νόημα και να πετυχαίνουν. Η προώθηση, συνεπώς, της πολυγλωσσίας, που αποτελεί μια πρόκληση και συνάμα μια αναγκαιότητα, χρειάζεται μάλιστα να καλλιεργείται από την προσχολική εκπαίδευση αναγνωρίζοντας τον κρίσιμο ρόλο αυτής της περιόδου στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διαγλωσσικότητα, πολυτροπικότητα, γραμματισμοί, γλωσσική και πολιτισμική ετερογένεια

Διδακτική πρόταση για την παραγωγή Διαδικτυακού Μαθητικού Περιοδικού στο Δημοτικό Σχολείο: Η Scool-Eco-Μυρμηγκότρυπα της Έκτης τάξης

Μούσιου-Μυλωνά Όλγα

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια

mousiou.olga@gmail.com

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει τις βασικές αρχές και ορισμένα αρχικά συμπεράσματα από την εφαρμογή μιας διδακτικής πρότασης για την παραγωγή Ψηφιακού Μαθητικού Περιοδικού στο Δημοτικό Σχολείο.

Αρχικά, παρουσιάζονται οι διαδικασίες και οι αρχές παραγωγής του Πολύγλωσσου Ψηφιακού Μαθητικού Περιοδικού «Scool-Eco-Μυρμηγκότρυπα» της Στ2' τάξης του 6ου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Φλώρινας «Ίων Δραγούμης», στη διάρκεια του σχολικού έτους 2020-2021, όπου συνολικά δημιουργήθηκαν πέντε (5) τεύχη των 50-60 σελίδων το καθένα.

Κύριος σκοπός του προγράμματος είναι η παραγωγή μαθητικών κειμένων εκτός των καθιερωμένων σχολικών πλαισίων, με αξιοποίηση της χρήσης διαδικτυακών ψηφιακών τεχνολογιών. Στη διάρκεια της εφαρμογής του υπηρετούνται οι στόχοι της Παιδαγωγικής των Πολυγραμματισμών, αξιοποιείται ποικιλία σημειωτικών τρόπων (εικόνες, βίντεο, ζωγραφιές κλπ.) και καλλιεργείται ο κριτικός γραμματισμός με την επεξεργασία ποικίλων θεμάτων.

Επίσης, το πρόγραμμα εστιάζει στον διαδικτυακό γραμματισμό, ως μέρος της σχολικής διαδικασίας, με τη χρήση ποικίλων ψηφιακών εργαλείων και οι μαθητές ασκούνται στην αξιοποίηση του διαδικτύου για πληροφοριακούς σκοπούς και εναλλακτικές χρήσεις.

Στο περιεχόμενο του περιοδικού περιλαμβάνονται θέματα, όπως: αντιμετώπιση της πανδημίας covid-19, τοπικά θέματα υψηλού ενδιαφέροντος, πολιτιστικά θέματα και θέματα τέχνης, διαπολιτισμικός γραμματισμός και πολυγλωσσία, άσκηση στην πολιτειότητα, καλλιέργεια της λογοτεχνίας και παραγωγή ποιημάτων, διηγημάτων, μικρών βιβλίων, κλπ., σύγχρονα και παγκόσμια ζητήματα, περιβαλλοντικά θέματα.

Τέλος, γίνεται μια πρώτη καταγραφή και κατηγοριοποίηση των μαθητικών ταυτοτήτων που κατασκευάζονται μέσα από τα μαθητικά κείμενα, στο πλαίσιο της θεωρίας της γραφής ως κατασκευής ταυτότητας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Παιδαγωγική των Πολυγραμματισμών, ψηφιακός γραμματισμός, μαθητικό έντυπο, γλωσσική διδασκαλία, κριτικός γραμματισμός

«Ταξιδεύοντας σε διαπολιτισμικούς ορίζοντες»: Διδακτικές πρακτικές για την καλλιέργεια στρατηγικών επικοινωνίας σε παιδιά από ‘άλλα’ πολιτισμικά περιβάλλοντα

Μπολέτη Ιωάννα

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

i.mpoleti@altaxis.com

Η πολυπολιτισμική σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού και η συνεκπαίδευση παιδιών-φορέων ενός διαφορετικού πολιτισμικού και γλωσσικού κεφαλαίου, ως αποτέλεσμα των μεταναστευτικών ροών, διαμορφώνουν μια άλλη σχολική πραγματικότητα. Γλώσσα και πολιτισμός, έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες, βρίσκονται σε διαρκή επαφή και αλληλεπίδραση, επιτείνοντας ολοένα περισσότερο την ανάγκη για καλλιέργεια της διαπολιτισμικής επίγνωσης και επικοινωνίας, ως βασικές συνιστώσες για την προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης και αποδοχής της ετερότητας στο σύγχρονο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση, διδασκαλία και αξιολόγηση στρατηγικών διαπολιτισμικής επικοινωνίας σε μαθητές των μεσαίων τάξεων του Δημοτικού σχολείου με διαφορετική πολιτισμική προέλευση. Ακολουθώντας συγκεκριμένες διδακτικές τεχνικές, γίνεται άμεση διδασκαλία των στρατηγικών βάσει του υπό εφαρμογή διδακτικού μοντέλου. Συνυπολογίζοντας πως η αποτελεσματική διαπολιτισμική επικοινωνία είναι συνδυασμός λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας, παρουσιάζεται η διδασκαλία στρατηγικών «διαχείρισης και ελέγχου διαπολιτισμικής συνομιλίας», «αντιστάθμισης δυσκολιών και αποφυγής διαπολιτισμικών παρερμηνειών» και στρατηγικών «εξωλεκτικής επικοινωνίας και πολιτισμικής προσαρμογής», αποδομώντας στερεότυπα και προκαταλήψεις. Κύριος στόχος είναι να καταστήσουμε τους μαθητές διαπολιτισμικούς ομιλητές, να αποκτήσουν, δηλαδή, την ικανότητα να φέρνουν σε επαφή τον πολιτισμό προέλευσης με τον «άλλον», αίροντας επικοινωνιακά εμπόδια και εφαρμόζοντας αυτόνομα τις στρατηγικές σε νέα πλαίσια. Οι δραστηριότητες έχουν παιγνιώδη και βιωματικό χαρακτήρα ώστε, μέσα σε πολυτροπικό και δημιουργικό περιβάλλον μάθησης, να ικανοποιούνται όλα τα μαθησιακά στυλ. Η πειραματική εφαρμογή αποτιμάται μέσα από την τήρηση του ημερολογίου του ερευνητή, που χρησιμοποιείται ως ένα εργαλείο καταγραφής, αναστοχασμού και ερμηνείας της εκπαιδευτικής δράσης. Τέλος, ως εργαλείο αξιολόγησης των στρατηγικών διαπολιτισμικής επικοινωνίας των μαθητών χρησιμοποιείται το διαπολιτισμικό portfolio, το οποίο μπορεί να λειτουργήσει και ως μέσο αναστοχασμού για τους ίδιους.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: στρατηγικές διαπολιτισμικής επικοινωνίας, διδακτικές τεχνικές, διαπολιτισμικό portfolio

Λέσχες ανάγνωσης στο σχολείο: Ένα παράδειγμα - πρόταση δράσης στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης για την φιλαναγνωσία

Σισμανίδης Ιωάννης

Φιλολόγος

MA Cultural Policy and Management

MA Ευρωπαϊκές Κοινωνίες και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

Μπουνόβας Ιωάννης

Ε.Δ.Ι.Π. Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε., Π.Δ.Μ, Δρ. Παιδαγωγικής

ibounovas@uowm.gr

Η δράση με τίτλο «Ο Παπαδιαμάντης υπό το φως των κεριών» πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Δημιουργία Λέσχης Ανάγνωσης» στο Γυμνάσιο με Λυκειακές Τάξεις Νικηφόρου, ΔΔΕ Δράμας. Στόχος του ήταν η καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας και η γνωριμία των μαθητών με λογοτεχνικά έργα σημαντικών Ελλήνων συγγραφέων.

Αφού έγινε η επιλογή του συγγραφέα και σειρά σχετικών ενδοσχολικών δραστηριοτήτων, αποφασίστηκε να γίνει μια εκδήλωση πριν τα Χριστούγεννα με θέμα τα χριστουγεννιάτικα διηγήματά του. Η εκδήλωση έγινε με τη μορφή θεατρικού αναλογίου, ήταν ανοιχτή στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία και πραγματοποιήθηκε στην εγκαταλειμμένη -κλειστή από το 1982- εκκλησία του χωριού, με τη βοήθεια του Τοπικού Συμβουλίου του δήμου και του Πολιτιστικού Συλλόγου.

Οι μαθητές εξοικειώθηκαν με μια μορφή της ελληνικής γλώσσας που αρχικά τους φαινόταν μακρινή και ξένη, έμαθαν τους κώδικες της θεατρικής ανάγνωσης, συνεργάστηκαν για την προετοιμασία της εκδήλωσης, ενώ το γεγονός ότι η εκδήλωση θα γινόταν σε έναν χώρο με έντονη σημασία και ιστορία τούς έδινε την αίσθηση ότι συμβάλλουν στη διατήρηση της παράδοσης και της κληρονομιάς του τόπου τους.

Ως απότοκο της συγκεκριμένης δράσης, αυξήθηκε το ενδιαφέρον των μαθητών για τον Παπαδιαμάντη και άλλους μεγάλους Έλληνες συγγραφείς, άρχισαν να δανείζονται βιβλία από τη δανειστική βιβλιοθήκη του σχολείου με μεγαλύτερη συχνότητα, αποτέλεσε γι' αυτούς μεγάλη αναγνώριση της προσπάθειάς τους αλλά και κίνητρο για να συνεχίσουμε τη λειτουργία της Λέσχης Ανάγνωσης και τα επόμενα χρόνια. Γίνεται σαφές ότι εκδηλώσεις τέτοιου τύπου όχι μόνο έχουν θετικά μαθησιακά αποτελέσματα, αλλά συνδέουν οργανικά το σχολείο με την τοπική κοινωνία και προάγουν τις σχέσεις όλων των μελών της μεταξύ τους.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: φιλαναγνωσία, πολυγραμματισμός, βιωματική μάθηση, μη τυπική εκπαίδευση

Καλλιέργεια δεξιοτήτων πολυγραμματισμών σε μαθητές/τριες δημοτικού σχολείου: μια πιλοτική εφαρμογή στον Όμιλο Πολυγραμματισμών και Δημιουργικότητας του Πειραματικού Σχολείου Φλώρινας

Σούλας Άγγελος

Μεταπτυχιακός φοιτητής
 Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
masteredu00997@uowm.gr

Αμαραντίδου Κυριακή

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας Ερευνήτρια
 Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
kikiamarantidou@yahoo.gr

Γρίβα Ελένη

Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας
 Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
egriva@uowm.gr

Με βάση την παιδαγωγική των πολυγραμματισμών (The New London Group, 1996) και τη δραστηριοκεντρική μάθηση (Willis, 1996) και γνώμονα την καλλιέργεια κριτικής πολιτισμικής επίγνωσης (Byram, 2012), καθώς και την ανάπτυξη δεξιοτήτων πολυγραμματισμών, εφαρμόστηκε ένα πειραματικό πρόγραμμα διάρκειας 5 μηνών, στο πλαίσιο του ομίλου «Πολυγραμματισμών και Δημιουργικότητας» του Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Φλώρινας. Ο βασικός σκοπός ήταν η καλλιέργεια δεξιοτήτων πολυγραμματισμών και κριτικής πολιτισμικής επίγνωσης σε είκοσι μαθητές/τριες των τελευταίων τάξεων του δημοτικού σχολείου. Οι δεκαοκτώ (18) εφαρμογές του προγράμματος βασίστηκαν στο μοντέλο των πολυγραμματισμών (Core & Kalantzis, 2000), με έμφαση στην κατάκτηση της μάθησης μέσω σχεδιασμού στο τετραεπίεδο: «βιώνοντας» (experiencing), «νοηματοδοτώντας» (conceptualizing), «αναλύοντας» (analysing) και «εφαρμόζοντας» (applying) (Core & Kalantzis, 2015). Βασικό εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος αποτέλεσαν δώδεκα παραμύθια, με κεντρικό άξονα την πολιτισμική διαφορετικότητα, καθώς και μια σειρά από επικοινωνιακές, δημιουργικές δραστηριότητες και δραστηριότητες επίλυσης προβλήματος. Για την αξιολόγηση του προγράμματος, χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια πριν και μετά την παρέμβαση, φύλλα ατομικής αυτοαξιολόγησης μαθητών/τριών, το ημερολόγιο ερευνητή/εκπαιδευτικού, καθώς και ημιδομημένη συνέντευξη με τη συντονίστρια του προγράμματος, στο τέλος της παρέμβασης. Τα αποτελέσματα υπήρξαν ενθαρρυντικά, δεδομένου ότι οι μαθητές/τριες καλλιέργησαν, σταδιακά, την κριτική πολιτισμική επίγνωσή τους, τις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες, καθώς και, ως έναν βαθμό, δεξιότητες επίλυσης προβλήματος και λήψης αποφάσεων. Ωστόσο, κρίνεται δύσκολη η αποτίμηση της ανάπτυξης της διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησής τους. Στο τέλος, διατυπώνονται οι περιορισμοί της έρευνας και κατατίθενται ενδεικτικές προτάσεις.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: πολυγραμματισμοί, πολυτροπικότητα, δημοτικό σχολείο, πολιτισμική διαφορετικότητα, παραμύθια

Κύκλος διαδικτυακών συναντήσεων με συγγραφείς και δημοσιογράφους στο Κολλέγιο Ανατόλια - Ένα αυθεντικό περιβάλλον μάθησης

Χατζημαυρουδή Ελένη

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

elene@anatolia.edu.gr

Τραμαντζά Εύη

Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

Στο πλαίσιο της δράσης “Circle of Writers - The Library Invites”, η οποία διοργανώνεται με πρωτοβουλία της Βιβλιοθήκης Ελευθεριάδης του Κολλεγίου Ανατόλια, σε συνεργασία με το Τμήμα των Νέων Ελληνικών του σχολείου, επιδιώκεται, κατά κύριο λόγο, η ενεργοποίηση των μαθητών σε ένα αυθεντικό περιβάλλον μάθησης. Το συγκεκριμένο εγχείρημα ξεκίνησε με σκοπό να ενθαρρυνθεί η μαθητική κοινότητα να συζητά περισσότερο για βιβλία, να διαβάζει και να εμπνέεται από συγγραφείς, δημοσιογράφους και ανθρώπους του πνεύματος, που δραστηριοποιούνται στη σύγχρονη εποχή. Για την πραγματοποίηση και τη στήριξη των συναντήσεων χρησιμοποιούνται ψηφιακά εργαλεία. Τη φιλοξενία και τη διοργάνωση έχει αναλάβει η Βιβλιοθήκη Ελευθεριάδης, δημιουργώντας μία προσιτή και ιδιαίτερα ελκυστική «γέφυρα» για μαθητές και καθηγητές προς τη βιβλιοθήκη και τις συλλογές της, οι οποίες ενημερώνονται μέσα από τον δίαυλο αυτό, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται ακόμη περισσότερο στις μαθησιακές ανάγκες των παιδιών. Η δράση, που εντάσσεται οργανικά στο Αναλυτικό Πρόγραμμα των Νέων Ελληνικών, φιλοξενεί συγγραφείς και δημοσιογράφους σε διαδικτυακές συναντήσεις, με ένα κάθε φορά τμήμα Γυμνασίου ή Λυκείου. Μέσα από τις ποικίλες ερωτήσεις που προετοιμάζουν οι ίδιοι οι μαθητές, αφού διερευνήσουν τη ζωή και το έργο των συγγραφέων, για να τις υποβάλουν στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης συνέντευξης, ευαισθητοποιούνται και προβληματίζονται σχετικά με θέματα που συνδέονται με το μάθημα, καθώς και τη διεργασία παραγωγής ποικίλων ειδών κειμένου, λογοτεχνικών και μη.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διδασκαλία λογοτεχνίας, μαθητοκεντρικό σύστημα, αυθεντική μάθηση

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ

**Επαναπροσδιορίζοντας την αξιολόγηση στην τάξη του γλωσσικού μαθήματος:
Το ημερολόγιο και οι κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων
ως πρακτικές εναλλακτικής αξιολόγησης**

Γρίβα Ελένη

Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
egriva@uowm.gr

Κωφού Ιφιγένεια

Μέλος Σ.Ε.Π. Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου,
Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια
ikofou@gmail.com

Η ένταξη της εναλλακτικής αξιολόγησης στους δείκτες της εσωτερικής αξιολόγησης-αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας (ΦΕΚ 140, 2021) και η σύνδεσή της με τη διδασκαλία και τη μάθηση στον σχετικό άξονα δίνουν νέο περιεχόμενο στην αξιολογική διαδικασία και επαναπροσδιορίζουν τον ρόλο της εναλλακτικής αξιολόγησης του γλωσσικού μαθήματος στην τάξη. Ανάμεσα στα εργαλεία εναλλακτικής αξιολόγησης συγκαταλέγονται το ημερολόγιο του εκπαιδευτικού, το ημερολόγιο του μαθητή, το portfolio, το project, το πρωτόκολλο εξωτερικευμένης σκέψης, η παρατήρηση, το παιχνίδι και οι ρουμπρίκες (Γρίβα & Κωφού, 2019). Όλα αυτά τα εργαλεία παρέχουν άμεση και λεπτομερή ανατροφοδότηση, εστιάζουν στις δεξιότητες, δυνατότητες, αδυναμίες και κλίσεις του κάθε μαθητή, και δίνουν τη δυνατότητα για αυτοαξιολόγηση και αναστοχασμό. Μπορούν να εφαρμοστούν σε διά ζώσης και εξ αποστάσεως περιβάλλοντα, να συνδυαστούν με ψηφιακά μέσα και να συμβάλλουν σε μία διαμορφωτικού τύπου αξιολόγηση. Η συγκεκριμένη εργασία εστιάζει στο ημερολόγιο τόσο του μαθητή όσο και του εκπαιδευτικού ως ένα μέσο καταγραφής διδακτικών επεισοδίων, ενεργειών, συναισθημάτων και στρατηγικών (Curtis & Bailey, 2009), αλλά και ως ένα μέσο καθιέρωσης ανοικτού διαλόγου μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών και αποτίμησης της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας (Γρίβα & Κωφού, 2019). Παρουσιάζονται, επίσης, οι λίστες ελέγχου και οι κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων, που παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες σε μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς και διαμορφώνουν ανάλογα την εκπαιδευτική διαδικασία. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνονται τρόποι εφαρμογής διαφόρων τύπων ημερολογίου του μαθητή και του εκπαιδευτικού και μια τυπολογία κλιμάκων διαβαθμισμένων κριτηρίων για την καταγραφή και τον αναστοχασμό σε δεδομένα που συλλέγονται από το γλωσσικό μάθημα και μπορούν να αποβούν χρήσιμα σε όλους τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γλωσσικό μάθημα, εναλλακτική αξιολόγηση, ημερολόγια, κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων

Η αυτοαξιολόγηση ως εναλλακτική μορφή αξιολόγησης του σχολείου

Θεοδώρου Ιωάννης

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνητής

Πανεπιστήμιο Κρήτης

gi.theodorou@gmail.com

Τις τελευταίες δεκαετίες, διάφορες χώρες επιλέγουν ως κύρια και σημαντικότερη πηγή της ανατροφοδότησής τους τις κρατικές εξετάσεις των μαθητών, με στόχο τον έλεγχο της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα σχολεία. Ως εκ τούτου, παρατηρείται, σε αυξανόμενο βαθμό, το φαινόμενο του σχεδιασμού μιας εκπαιδευτικής πολιτικής, η οποία εστιάζεται σε ποσοτικοποιημένα δεδομένα και αυξημένο έλεγχο των εκπαιδευτικών, μέσω της εξωτερικής αξιολόγησης (Beijaard et al., 2005). Ανεξάρτητα, όμως, από την ενδεχόμενη σημασία της εξωτερικής αξιολόγησης, διάφοροι ερευνητές (MacBeath, 2001) τονίζουν ότι η αυτοαξιολόγηση αποτελεί μια αυτοδύναμη μορφή αξιολόγησης του σχολείου (MacBeath, 2001). Σε αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή συνδέεται η εξωτερική αξιολόγηση με την αυτοαξιολόγηση, ακυρώνεται η ίδια η έννοια της αυτοαξιολόγησης ως αυθεντική συλλογική υπόθεση (Παυλινέρη et al., 2008). Η εφαρμογή της αυτοαξιολόγησης έχει πολλά οφέλη, τα οποία συνοψίζονται στα εξής: Συμβάλλει καθοριστικά στην επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού, δημιουργεί εστίες βελτίωσης του σχολείου και αποτελεί μια εναλλακτική μορφή πρότασης στο θέμα της αξιολόγησης του σχολείου (Μπαγάκης, 2008). Η αυτοαξιολόγηση αυτή καθ' εαυτή υπάγεται στο ρεύμα της Σχολικής Βελτίωσης. Ως Σχολική Βελτίωση ορίζεται η προσέγγιση στην εκπαιδευτική αλλαγή, η οποία έχει διττό σκοπό: Αφενός, στοχεύει στην ενίσχυση των μαθητικών επιτευγμάτων, και αφετέρου, αποσκοπεί στην ενδυνάμωση της ικανότητας της σχολικής μονάδας για τη διαχείριση της επιθυμητής αλλαγής/βελτίωσης (Myers, 1996· Hulpia & Valcke, 2004). Επομένως, το πιο σημαντικό πλεονέκτημα της αυτοαξιολόγησης, ως διαδικασία αξιολόγησης, είναι η ενδυνάμωση όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, βάσει της ενεργούς συμμετοχής τους σε αυτήν (Little & Veugelers, 2005).

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: εκπαιδευτική αξιολόγηση, αυτοαξιολόγηση, εκπαιδευτική πολιτική

Ρουμπρικές αξιολόγησης και άμεση ανατροφοδότηση

Τρικόλης Κώστας

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακός φοιτητής

trikalis@gmail.com

Τα τελευταία χρόνια, κατά τις προσπάθειες επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, διαφαίνεται η ανάγκη εφαρμογής ετεροπαρατήρησης, αυτοαξιολόγησης και διαγνωστικής αξιολόγησης της διδασκαλίας, με σκοπό την κατανόηση του μαθησιακού δυναμικού των μαθητών.

Στη συγκεκριμένη έρευνα αποδεικνύεται η χρησιμότητα δημιουργίας και αξιοποίησης τράπεζας θεμάτων, με ρουμπρικές αξιολόγησης για όλα τα γλωσσικά μαθήματα. Εφαρμόζοντας μικτή μέθοδο προσέγγισης, ρωτήσαμε, μέσω ερωτηματολογίου, 50 εκπαιδευτικούς περί της γνώσης σύνταξης και αξιοποίησης της ρουμπρικής αξιολόγησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, στο σύνολό τους οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν στην ανάγκη κεντρικής στήριξης, δημιουργίας και διάθεσης πλατφόρμας με κατάλληλο ψηφιακό υλικό, διότι δεν έχουν λάβει ποτέ σχετική εκπαίδευση. Επιπλέον, δήλωσαν ενδιαφέρον για εξ αποστάσεως επιμόρφωσή τους, στη σύνταξη διαγνωστικής και περιγραφικής αξιολόγησης. Ερωτώμενοι οι μαθητές, ανέφεραν ότι θα ήταν πολύ ενδιαφέρουσα η ιδέα άμεσης φωνητικής ανατροφοδότησης με βίντεο-ηχογραφημένα μηνύματα.

Συμπεραίνουμε ότι, η φωνή των μαθητών, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η κατασκευή και αξιοποίηση ψηφιακού υλικού και ηλεκτρονικής πλατφόρμας, η οποία θα παρέχει άμεση ανατροφοδότηση στα επιτεύγματα των μαθητών, προωθούν τη μάθηση σε ένα σημαντικό επίπεδο, με δυνατότητα αξιοποίησης μετρήσιμων αξιολογικών δεικτών παρεχόμενης ποιότητας της διδασκαλίας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: άμεση ανατροφοδότηση, τράπεζα θεμάτων, ρουμπρικές αξιολόγησης

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ Ή
ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ
ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ Γ2/ΞΓ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Γλωσσικοί Πόροι για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γλώσσας Πολιτισμικής Κληρονομιάς: το Greek Heritage Language Corpus και η διδακτική αξιοποίησή του**Γαβριηλίδου Ζωή**Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
zoeqab@otenet.gr**Μίτιτς Λύδια**ΕΕΠ, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
lydiamitits@gmail.com

Παρόλο που μεγάλος αριθμός μελετών αναφορικά με τις Γλώσσες Πολιτισμικής Κληρονομιάς (ΓΠΚ) έχει δημοσιευτεί τα τελευταία χρόνια, ελάχιστοι είναι οι γλωσσικοί πόροι που διατίθενται για τη θεωρητική μελέτη ή τη διδασκαλία των γλωσσών αυτών. Η έλλειψη αυτή είναι ακόμη μεγαλύτερη για την Ελληνική ως ΓΠΚ.

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παρουσιάσει το Greek Heritage Language Corpus (GHLC), το πρώτο προφορικό σώμα κειμένων με δεδομένα ομιλητών της Ελληνικής ΓΠΚ, που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού έργου «ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ» (MIS 5006199) και είχε ως στόχο να συλλέξει δεδομένα προφορικού λόγου από ομιλητές της Ελληνικής ως ΓΠΚ από την ελληνική κοινότητα του Σικάγο (Η.Π.Α.), της Αγίας Πετρούπολης (Ρωσία) και της Μόσχας (Ρωσία).

Το GHLC περιλαμβάνει: (α) ηχητικά αρχεία με 90 ώρες απομαγνητοφωνημένου ακουστικού υλικού από αφηγήσεις και συζητήσεις με ομιλητές της ελληνικής ως ΓΠΚ από το Σικάγο, την Αγία Πετρούπολη, και τη Μόσχα, (β) απομαγνητοφωνήσεις των ηχητικών αρχείων, με βασικά μεταδεδομένα (συνολικά 130.000 λέξεις, 85.000 λέξεις από το Σικάγο, 25.000 λέξεις από την Αγία Πετρούπολη και 20.000 από τη Μόσχα), (γ) μεταδεδομένα από ερωτηματολόγια με ερωτήσεις υποβάθρου σε μορφή αρχείου SPSS.

Στην ανακοίνωση παρουσιάζονται προτάσεις για τη διδακτική αξιοποίηση του GHLC. Το υλικό του GHLC είναι προσβάσιμο από τη σελίδα: <http://synmorphose.gr/index.php/el/projects-gr/ghlc-gr-menu-gr/ghlc-outline>.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Η Ελληνική ως γλώσσα πολιτισμικής κληρονομιάς, ηχητικά αρχεία, προσβάσιμο υλικό

Στρατηγικές Κατανόησης Γραπού Λόγου στη Γ2/ΞΓ: Ανασκόπηση Ερευνών για την αναγνωστική στρατηγική συμπεριφορά, υπό την επιρροή των μεταβλητών της ηλικίας και του γλωσσικού επιπέδου

Γαλαντόμου Μαρία

Φιλολόγος, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

galantomou@hotmail.com

Στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό και πολυγλωσσικό εκπαιδευτικό περιβάλλον των πολυγλωσσισμών, οι στρατηγικές γλωσσικής εκμάθησης παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην κατανόηση των συμπεριφορών, που αναπτύσσονται οι μαθητές στην εκμάθηση μιας Γ2 / ΞΓ. Η διαδικασία της γλωσσικής εκμάθησης, κατά την οποία πραγματώνεται το γνωστικό / μαθησιακό ύψος, αποτελεί μία συνεχή πρόκληση για τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς αλλά και τους ερευνητές, καθώς είναι πολυδιάστατη, πολύπλοκη και εξατομικευμένη, ακόμη κι αν υπάρχουν τα ίδια μαθησιακά ερεθίσματα και υπό τις ίδιες συνθήκες μάθησης. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση και καταγραφή των διαφοροποιήσεων στη χρήση των στρατηγικών κατανόησης του γραπού λόγου στη Γ2 / ΞΓ, σε σχέση με τις μεταβλητές της ηλικίας και του γλωσσικού επιπέδου. Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο διαπιστώθηκε ότι: α) οι μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας είναι πιο αποτελεσματικοί στρατηγικοί αναγνώστες, σε σχέση με τους μαθητές μικρότερης ηλικίας, β) υπάρχει διαφοροποίηση στη χρήση των στρατηγικών κατανόησης γραπού λόγου, σε σχέση με την ποσότητα και την ευελιξία ανάμεσα στους επαρκείς και λιγότερο επαρκείς αναγνώστες. Συγκεκριμένα, οι επαρκείς αναγνώστες υιοθετούν «υψηλότερου» επιπέδου διαδικασίες και καταδεικνύουν μεγαλύτερη μεταγνωστική επίγνωση, ενώ οι λιγότερο επαρκείς αναγνώστες είναι λιγότερο ευέλικτοι, παρουσιάζουν περιορισμένη μεταγνωστική επίγνωση και ενεργοποιούν απαγωγικές στρατηγικές ανάγνωσης.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: στρατηγικές κατανόησης γραπού λόγου, δεύτερη / ξένη γλώσσα, ηλικία, γλωσσικό επίπεδο, μεταγνωστική επίγνωση

Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας με Κατανοητό Εισαγόμενο

Ζιώγα-Βαρυτιμίδου Σεβαστή

Διευθύντρια Ελληνικού Προγράμματος σχολικής μονάδας (charter) στις Η.Π.Α.

sevastizioga@hotmail.com

Η διδασκαλία με κατανοητό εισαγόμενο είναι μια σειρά διδακτικών προσεγγίσεων, τεχνικών και στρατηγικών για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας που δίνουν προτεραιότητα στη μετάδοση κατανοητών κι ενδιαφερόντων μηνυμάτων σε μια δεύτερη γλώσσα (Γ2). Βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην υπόθεση κατάκτησης της γλώσσας του Krashen (1994), ο οποίος υποστηρίζει ότι αποκτούμε μια γλώσσα όταν καταλαβαίνουμε αυτό που ακούμε και αυτό που διαβάζουμε. Δεν υπάρχει ανάγκη σκόπιμης απομνημόνευσης κανόνων λεξιλογίου ή γραμματικής. Αντιθέτως, μια σταθερή γνώση των γραμματικών κανόνων (μια αίσθηση ορθότητας) και ένα εύρος λεξιλογίου σταδιακά αναδύονται, καθώς οι μαθητές λαμβάνουν πιο κατανοητό εισαγόμενο (προφορική ή γραπτή γλώσσα που είναι κατανοητή) και πολλές ακόμη επαναλήψεις, για να κυριαρχήσει και να εσωτερικευτεί μια νέα δομή. Η απόκτηση μιας γλώσσας απαιτεί χρόνο και γίνεται με διαφορετικό ρυθμό από μαθητή σε μαθητή. Η υπόθεση της «εισερχόμενης πληροφορίας» του Krashen ερμηνεύει τον τρόπο με τον οποίο ο μαθητής αποκτά μια δεύτερη γλώσσα και αφορά στην απόκτηση κι όχι στην εκμάθηση. Ο μαθητής προοδεύει, όταν, από το τρέχον επίπεδο γλωσσομάθειας που βρίσκεται, προχωρά μόλις ένα επίπεδο παραπάνω, το οποίο καλείται «εισαγόμενο +1». Αφού δεν βρίσκονται όλοι οι μαθητές στο ίδιο επίπεδο γλωσσικής ικανότητας, το «κλειδί» είναι η επικοινωνία. Στη συγκεκριμένη εργασία, παρουσιάζονται παραδείγματα εφαρμογής της Υπόθεσης του Κατανοητού Εισαγόμενου, όπως το Card Talk, Calendar Talk, Movie Talk. Μέσα από την εφαρμογή αυτών των προσεγγίσεων και τεχνικών στη διδακτική πράξη, η κατάκτηση της ελληνικής ως Γ2 γίνεται ακόμη πιο αποτελεσματική.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: κατάκτηση γλώσσας, κατανοητό εισαγόμενο, ελληνική γλώσσα

Διδασκαλία της Νεοελληνικής για Ειδικούς Σκοπούς: προκλήσεις και μέθοδοι

Gortych-Michalak Karolina

Adam Mickiewicz University, Poznań

kmmgortych@gmail.com

Η διδασκαλία οποιασδήποτε γλώσσας για Ειδικούς Σκοπούς (LSP) είναι μια δραστηριότητα που βασίζεται στη διεπιστημονική γνώση και στην εκλεκτική μεθοδολογία. Πρώτον, μια γλώσσα για Ειδικούς Σκοπούς χρησιμοποιείται σε ένα συγκεκριμένο επιστημονικό, επαγγελματικό και κοινωνικό περιβάλλον και συνεπώς αποτελεί ένα εργαλείο επικοινωνίας μιας συγκεκριμένης ομάδας ομιλητών που την καταλαβαίνουν και τη χρησιμοποιούν δημιουργικά.

Δεύτερον, τα προϊόντα μιας γλώσσας για ειδικούς σκοπούς είναι γραπτά ή ακουστικά κομμάτια λόγου (written and oral/acoustic lingual units) τα οποία αποτελούν ένα δίκτυο γλωσσικών μονάδων.

Τρίτον, οι μονάδες της γλώσσας για ειδικούς σκοπούς δεν είναι απολύτως ελευθέρου τύπου, αλλά ρυθμίζονται ακόμη κι από κάποιους εξωγλωσσικούς παράγοντες.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω πρέπει να ειπωθεί ότι η γλωσσική επικοινωνία παραμένει υπό την επίδραση τόσο των ενδογλωσσικών όσο και των εξωγλωσσικών κανόνων και αυτοί πρέπει να εφαρμοστούν, αν η επικοινωνία θα πρέπει να επιτευχθεί. Αυτός ο ισχυρισμός αφορά και την ενδογλωσσική επικοινωνία για ειδικούς σκοπούς π.χ. ελληνική γλώσσα κι εξωγλωσσική επικοινωνία η οποία όμως στην ουσία είναι μετάφραση και διερμηνεία διαφορετικών γλωσσών. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η αντικειμενική γνώση ενός συγκεκριμένου τομέα ή κλάδου και της ανθρωπιστικής δραστηριότητας είναι ένα στοιχείο που δεν μπορεί να αγνοηθεί.

Συνεπώς, η παρουσίασή μας περιλαμβάνει μια πρόταση διδασκαλίας της ελληνικής νομικής γλώσσας που βασίζεται στα παραπάνω δεδομένα, εμπειρίες κι αποτελέσματα εφαρμογής αυτής της μεθόδου και τα πιθανά πεδία χρήσης της. Τα δεδομένα της έρευνας συγκεντρώθηκαν βάσει των μαθημάτων της νεοελληνικής φιλολογίας στην Πολωνία (Πόζναν) που διεξήχθησαν σε μεικτές ομάδες Πολωνών και Ελλήνων φοιτητών (προγράμματα Erasmus, EPICUR Alliance).

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γλώσσα για ειδικούς σκοπούς, γλωσσική επικοινωνία για ειδικούς σκοπούς, εξωγλωσσικά παράγοντα γλωσσικής επικοινωνίας, επαγγελματικές γλώσσες

Θάλασσα και βουνό - Γλώσσα και Πολιτισμός: η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας στην Πορτογαλία

Ideias José António Costa

Καθηγητής, Doutor Πανεπιστήμιο Λισαβόνας
Συντονιστής του Προγράμματος Σύγχρονης Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού
cideias@gmail.com

Κύριος στόχος της παρούσας μελέτης αποτελεί η παρουσίαση της σχέσης μεταξύ της γλώσσας και της πολιτιστικής της διάστασης (κυρίως της λογοτεχνικής) σχετικά με τη χρήση και τη διδασκαλία της στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση της Πορτογαλίας. Η έρευνα επιχειρεί να αποτυπώσει με ρεαλιστικό τρόπο τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη χώρα χαρτογραφώντας την παρούσα κατάσταση, τα εμπόδια αλλά και τις μελλοντικές προοπτικές της. Με αυτόν τον τρόπο, επιδιώκεται η ανάπτυξη ενός πλαισίου προβληματισμού για τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη διδασκαλία μιας ζωντανής γλώσσας (νεοελληνικής) και του πολιτισμού που εκφράζει σε διάφορα επίπεδα, αλλά και η ανάδειξη της προέλευσής της μέσα από το ευρύτερο πλαίσιο της διδασκαλίας της στα πανεπιστήμια της Πορτογαλίας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: νεοελληνική γλώσσα, πολιτισμός, τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η λογοτεχνία στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας: Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση

Καϊάφα Ιωάννα

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
j.kaiafa@windowslive.com

Voyevutko Natalya

Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστήμιο της Μαριούπολης, Ουκρανία
voyevutko0905@gmail.com

Πρωταρχικός στόχος της ανάγνωσης λογοτεχνικών κειμένων είναι η αισθητική απόλαυση, η οποία προκύπτει από τη σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ του αναγνώστη και του κειμένου. Το γεγονός αυτό, βέβαια, δεν αποκλείει ότι, μέσα από την επαφή του αναγνώστη με το κείμενο, αναπτύσσονται αβίαστα και καλλιεργούνται και άλλες επικοινωνιακές παράμετροι και δεξιότητες που σχετίζονται με τη γλώσσα. Με την αισθητική απόλαυση συνδέεται και ο στόχος να αγαπήσουν τα παιδιά το βιβλίο και το διάβασμα και να γίνουν διαβίου αναγνώστες.

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, παρουσιάζεται μια σειρά προτάσεων για την αξιοποίηση κειμένων παιδικής λογοτεχνίας στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας. Προτείνεται ένα δημιουργικό πλαίσιο διδακτικής αξιοποίησης λογοτεχνικών κειμένων, που απευθύνονται σε μαθητές που φοιτούν στο Δημοτικό Σχολείο. Γύρω από τα κείμενα, σχεδιάστηκαν επικοινωνιακές, δημιουργικές, διαθεματικές, παιγνιώδεις και βιωματικές δραστηριότητες και προτείνονται συγκεκριμένες οδηγίες για την εφαρμογή των δραστηριοτήτων αυτών σε ένα δημιουργικό και αλληλοδραστικό εκπαιδευτικό περιβάλλον. Επιπλέον, μέσα από την ανάγνωση και επεξεργασία των κειμένων, επιδιώκεται να γνωρίσουν οι μαθητές στοιχεία του δικού τους πολιτισμού, αλλά να έρθουν σε επαφή και να αποδεχθούν την αξία και τη μοναδικότητα και των άλλων πολιτισμών.

Τέλος, μέσα από τις δραστηριότητες που προτείνονται, προωθείται η σύνδεση της λογοτεχνίας με άλλες τέχνες, όπως είναι η ζωγραφική, η μουσική και το θέατρο, με σκοπό την ανάδειξη του κοινού αισθητικού παρονομαστή όλων των τεχνών. Οι μαθητές, με αφορμή το κείμενο, καλούνται να παίξουν θέατρο, να ζωγραφίσουν, να δημιουργήσουν, αλλά και να γράψουν δικά τους κείμενα.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: λογοτεχνία, διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας, δημιουργικές δραστηριότητες

«Παυσανίας, ο Περιηγητής»: γυρνώντας στην πατρίδα με εκπαιδευτικές εμπειρίες και λέξεις ελληνικές!

Καμαρούδης Σταύρος

Αναπληρωτής Καθηγητής Διδακτικής της Γλώσσας
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

akamarou@uowm.gr

Dardaillon Sylvie

Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ορλεάνης, INSPE, Τουρ, Γαλλία

Στην ανακοίνωσή μας θα εξετάσουμε το Πρόγραμμα "Παυσανίας", μια ενδιαφέρουσα και πολύχρονη ελληνογαλλική εκπαιδευτική συνεργασία μεταξύ δύο Πανεπιστημίων, της Δυτικής Μακεδονίας και της Ορλεάνης (2006-2021). Κύριοι σκοποί του Προγράμματος είναι η διδασκαλία της γαλλικής ως ξένης γλώσσας (FLE) σε μαθητές των δύο τελευταίων τάξεων των Δημοτικών Σχολείων, Γυμνασίων και Λυκείων. Ταυτόχρονα και η παρουσίαση του γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος σε Έλληνες διδάσκοντες και φοιτητικά ακροατήρια. Δευτερεύων στόχος είναι η βαθύτερη γνωριμία των συμμετεχόντων με τον ελληνικό πολιτισμό, τη γεωγραφία, την εκπαιδευτική πραγματικότητα και τη γλώσσα. Τελικός σκοπός μας, μέσω της μηνιαίας αυτής εμπειρίας, (Πρακτικής Άσκησης/Stage), η τόνωση του ενδιαφέροντος, νέων ιδίως μελλοντικών διδασκόντων από τη Γαλλία, για τον ελληνόφωνο κόσμο, την Ελλάδα, την Κύπρο και τη Διασπορά. Αντίστοιχα, για τους Έλληνες συμμετέχοντες και συμμετέχουσες η παιγνιώδης παρουσίαση ελληνικών θεμάτων στα αγγλικά αλλά και της γαλλοφωνίας. Με αυτόν τον τρόπο, ο αυριανός Ευρωπαίος πολίτης σχηματίζει, μέσω των διαφόρων προγραμμάτων Κινητικότητας μια "κοινή ταυτότητα" και αποκτά απαραίτητες πολυπολιτισμικές δεξιότητες και αποτελεσματικές στρατηγικές με τις διαρκείς "διαγώνιες ματιές". Με την απόκτηση νέων εμπειριών και την επιτόπια, σχεδόν "παιγνιώδη" εκμάθηση νέου λεξιλογίου. Έτσι, με την επακόλουθη χρήση της κατάλληλης βιβλιογραφίας και την πλοήγηση στο διαδίκτυο αλλά και τη διαρκή υποστήριξη των δύο υπευθύνων του Προγράμματος, προσπαθούμε να δημιουργήσουμε πραγματικές "γέφυρες" μεταξύ πολιτισμών και γλωσσών, "τάξεις χωρίς τοίχους, ταλαντούχους δασκάλους και δασκάλες χωρίς σύνορα".

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ελληνική γλώσσα, διδασκαλία, επαφές γλωσσών, γαλλοφωνία, λεξιλόγιο

Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας σε μαθητές Λυκείου ή Κολλεγίου Πρώτης, Δεύτερης ή και Τρίτης γενιάς των Ελλήνων στην Αμερική: Πρακτικές Εφαρμογές και Προτάσεις

Κοκόλη Στέλλα

Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ελλήνων/ίδων Εκπαιδευτικών Αμερικής

Εκπαιδευτικός

kstellasr@gmail.com

Πώς πρέπει να διδάσκεται η Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα σε μαθητές Λυκείου ή Κολλεγίου πρώτης, δεύτερης ή και τρίτης γενιάς των Ελλήνων στην Αμερική σήμερα; Πώς διαφοροποιείται η διδασκαλία ανά γενιές, αλλά και ανά εκπαιδευτικές βαθμίδες; Τι μας δίδαξε η τηλεκπαίδευση, την εποχή του κορωνοϊού; Σε όλα αυτά τα ερωτήματα θα προσπαθήσει να δώσει απαντήσεις η παρούσα εισήγηση, η οποία αντλεί, τόσο από θεωρητικές προσεγγίσεις, όσο και από την πεντηκονταετή διδακτική εμπειρία της εισηγήτριας σε ποικίλα διδακτικά περιβάλλοντα, η οποία συνοψίζεται σε καίριες πρακτικές εφαρμογές και προτάσεις. Μεταξύ των προτάσεων αυτών είναι ο σωστός βραχυπρόθεσμος, αλλά και μακροπρόθεσμος σχεδιασμός μαθημάτων, με βάση τις ιδιαιτερότητες των ομιλητών λόγω της (πολιτισμικής) κληρονομιάς, η ενσωμάτωση της τεχνολογίας και των τεχνών στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, η διαρκής αξιολόγηση, και κυρίως, διάφοροι τρόποι ενεργοποίησης της επιθυμίας των μαθητών για αυτόνομη εκμάθηση, καθώς και άλλες προτάσεις.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Ελληνική Διασπορά Αμερικής, διδακτικές εφαρμογές, διαφοροποιημένη διδασκαλία

Διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στο ξενόγλωσσο προσωπικό ελληνικού γηροκομείου στην Αυστραλία, για επαγγελματικούς σκοπούς

Κορομβόκη Πατρίσια (Koromvokis Patricia)

Λέκτορας

Macquarie University, Sydney

patricia.koromvokis@mq.edu.au

The paper presents the applied methodology in the funded teaching project 'Culture and Greek language teaching to foreign staff in Aged Care Facility', which aims to equip non-Greek carers of a Greek Aged Care facility with Greek language skills and Greek cultural awareness that can be used in their everyday communication with the Greek-speaking residents, establishing an effective communication with Greek speaking residents.

Statistics show that a large number of residents in nursing homes, whose L1 is not English, are already being cared for in Aged Care clinics and nursing homes in Australia. For these residents, the language of communication and the associated cultural connotations affect the quality of their everyday care and wellbeing at Aged care clinics, especially during pandemic periods. The need to close the communication gap between professionals, carers and residents of bilingual nursing homes has become more urgent than ever (González-Lee, 1992; Jonsson-Devillers, 1992; Kothari & Kothari, 1997; Mason, 1991). This funded research project aims to reveal the effectiveness of the short language teaching course in the daily communication in the aged care facility during isolation, as despite the early warnings, today in Australia the residents and staff in aged care facilities continue to compose a major proportion of the positive cases and about one-third of all deaths from COVID-19.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διδασκαλία ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, επαγγελματικοί λόγοι, ξενόγλωσσοι φροντιστές γηροκομείων, επικοινωνιακό κενό

Αντιθετικοί σύνδεσμοι: περίπτωση μελέτης σερβόφωνων φοιτητών της ελληνικής ως ξένης γλώσσας

Λαμπροπούλου Μάρθα

Καθηγήτρια
University of Belgrade
marthalamp@gmail.com

Kostic Antonina

Λέκτορας
University of Belgrade

Bašić Maja

Καθηγήτρια
University of Zagreb
mbasic@efzg.hr

Η παρούσα εργασία εξετάζει την πρόσληψη του τρόπου έκφρασης της αντίθεσης, μέσω της παρατακτικής σύνδεσης και της χρήσης αντιθετικών συνδέσμων μιας ομάδας σερβόφωνων φοιτητών, οι οποίοι σπουδάζουν την ελληνική ως ξένη γλώσσα. Η ομάδα των φοιτητών εξετάζεται εμπειρικά μέσω κατάλληλα διαμορφωμένων γραμματικών ασκήσεων συμπλήρωσης, στις οποίες καλούνται να επιλέξουν τον κατάλληλο σύνδεσμο ή/και τον κατάλληλο χρόνο. Επιλέξαμε να εξετάσουμε το συγκεκριμένο γραμματικό στοιχείο, καθώς παρατηρούνται συχνά λάθη π.χ. επιλογή μη κατάλληλου συνδέσμου ή παραγωγή μη αποδεκτών προτασιακών δομών (Τζωρτζάτου, 2013). Συγκεκριμένα, το εμπειρικό μέρος συμπεριλαμβάνει την καταγραφή και την ανάλυση λαθών αλλά και την σύγκριση των αντιθετικών συνδέσμων στις δύο γλώσσες, την ελληνική και τη σερβική. Σύμφωνα με τη γραμματική της ελληνικής (Τριανταφυλλίδης, 1978: 199-201; Τσολάκης, 2006: 264-268), παρατακτική χαρακτηρίζεται η σύνδεση δύο όμοιων προτάσεων, δηλαδή κύριας με κύρια ή εξαρτημένης με εξαρτημένη, κάνοντας χρήση αντιθετικών συνδέσμων π.χ. «αν και», «αλλά», «μα», «παρά», «όμως», «ωστόσο». Αντίστοιχα, στη σερβική, οι αντιθετικοί σύνδεσμοι, π.χ. «а», «али», «него», «већ», «но», συνδέουν εκείνα τα μέρη του λόγου, λέξεις ή προτάσεις, τα οποία χαρακτηρίζονται από μια αντίθεση ή διαφορά, εν γένει (Станојчић & Ποποβιћ, 2011: 358; Стевановић, 1986: 382). Στόχος της εργασίας είναι, μέσω της ανάλυσης λαθών και της σύγκρισης γραμματικών δομών στις δύο γλώσσες, να εντοπιστούν και να βελτιωθούν οι αδυναμίες των σπουδαστών στη χρήση συνδέσμων.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: αντιθετικοί σύνδεσμοι, γραμματική της ελληνικής, σερβόφωνοι φοιτητές, διδασκαλία της ελληνικής

Με το θέατρο βελτιώνω τα ελληνικά μου. Η εμπειρία της θεατρικής παιδείας στο Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού του πανεπιστημιακού κολεγίου «Λόγος» στα Τίρανα, Αλβανία

Μπασούκου Λίνα

Εκπαιδευτικός Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης

lina.basoukou@kulogos.edu.al

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζουμε τη συμβολή των δραματικών και θεατρικών τεχνικών στη βελτίωση της εποπτείας του συστήματος της ελληνικής γλώσσας. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται το εργαστήριο διερευνητικής δραματοποίησης που διεξήχθη στο πλαίσιο του μαθήματος Θεατρικής Παιδείας στο Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημιακού Κολεγίου «Λόγος» στην Αλβανία, με τη συμμετοχή τεσσάρων φοιτητών που βρίσκονταν στα επίπεδα ελληνομάθειας Γ1 και Γ2. Η δημιουργική αξιοποίηση των θεατρικών τεχνικών λειτούργησε ως εφελκυστικό αυτοενθάρρυνσης των συμμετεχόντων στο εργαστήριο δραματοποίησης, ώστε αυτοί να καταλάβουν, να ακούσουν, να μιλήσουν και να γράψουν στα ελληνικά αποτελεσματικότερα και με ωριμότερη αντιμετώπιση των δεδομένων και των στόχων κάθε επικοινωνιακής περίπτωσης στις βιωματικές ασκήσεις που διενεργήθηκαν. Αναπτύχθηκαν, δηλαδή, οι τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες, ενώ παράλληλα έγιναν κατανοητά από αυτούς τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των έξι γλωσσικών λειτουργιών κατά Jakobson, ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο, τον σκοπό και το κειμενικό είδος σε κάθε περίπτωση. Το αρχικό θεατρικό κείμενο αποτελεί αφετηριακό δημιουργικό συμβάν, ώστε να προκύψουν ενότητες δράσης και αναπαράστασης μέσω του κινησιολογικού και του λεκτικού κώδικα. Οι φοιτητές παρήγαγαν, επεξεργάστηκαν και εκφώνησαν διαφορετικά είδη κειμένων, κατανοώντας βιωματικά την οριοθέτηση του κειμένου ως γλωσσικής ενότητας με καθορισμένα όρια και εσωτερική συνοχή, που φέρει στοιχεία από τις προθέσεις του δημιουργού και νοήματα που συνδέονται με εξωγλωσσικές καταστάσεις και επικοινωνιακές συνθήκες. Ως προς το θεατρικό αναλόγιο, κατά την πορεία των σχετικών δραστηριοτήτων, έγινε δυνατή η βελτίωση του προφορικού λόγου ως προς την προφορά και τον επιτονισμό της ελληνικής, εντός των εκφραστικών επιδιώξεων του μαθήματος.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: θεατρικό κείμενο, διερευνητική δραματοποίηση, θεατρικό αναλόγιο, γλωσσικές δεξιότητες, προφορικός και γραπτός λόγος

Συγγράφοντας τα διδακτικά εγχειρίδια για τα Δημοτικά Σχολεία της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας: Διαπιστώσεις και προτάσεις

Ξέρρα Κωνστάντω

Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία
Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου, Αλβανία
kostandoksera@yahoo.gr

Μπαρούτα Ευανθία

Ελληνική Φιλολογία
Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου, Αλβανία
evanthiajovani@yahoo.gr

Στα δημοτικά σχολεία της ΕΕΜ οι μαθητές διδάσκονται με διδακτικά εγχειρίδια, τη μέριμνα δημιουργίας και παραγωγής των οποίων έχει η Αλβανική Κυβέρνηση, βάσει των διεθνών συμβάσεων και της εσωτερικής νομοθεσίας της χώρας. Το γεγονός ότι η κοινότητα των Ελλήνων της Αλβανίας κινείται στο πλαίσιο της εθνικής ελληνικής συνείδησης και ταυτόχρονα της Αλβανικής πραγματικότητας, τα βιβλία αυτά θα πρέπει να καλλιεργούν και να προάγουν την εθνική ταυτότητα των μαθητών και, παράλληλα, να παρουσιάζουν την αλβανική πραγματικότητα μέσα στην οποία ζουν, αλλά πάνω απ' όλα να είναι οικεία προς τη δική τους ιδιαιτερότητα ως μέλη της μειονότητας.

Στην παρούσα ανακοίνωση, θα γίνει αναφορά στην αξία και τη σημασία του διδακτικού εγχειριδίου στην αποτελεσματικότητα της μαθησιακής διαδικασίας. Στη συνέχεια, θα γίνει μια προσπάθεια παρουσίασης της διαδικασίας δημιουργίας των εγχειριδίων για τα σχολεία της ΕΕΜ, καθώς και των κυριότερων προβλημάτων που προέκυψαν, κατά τη διαδικασία αυτή. Επίσης, θα αναφερθούν κάποιες προτάσεις και υποδείξεις για τη δημιουργία ενός καταλληλότερου εκπαιδευτικού πακέτου, το οποίο θα συμβάλει στην αποτελεσματικότερη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα εν λόγω σχολεία.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διδακτικό εγχειρίδιο, ελληνική γλώσσα, μειονοτικό σχολείο

Η γραπτή παραγωγή στην Ελληνική ως Γ2: Ένα θεωρητικό μοντέλο ανάλυσης και αξιολόγησης

Παναγόπουλος Παναγιώτης

Διδάκτορας-Ερευνητής
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
P.Panagopoulos@phil.uoa.gr

Η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο να παρουσιάσει ένα θεωρητικό μοντέλο ανάλυσης της γραπτής παραγωγής στην Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα (Γ2), το οποίο θα μπορεί να αξιοποιηθεί μετέπειτα από τον διδάσκοντα της Γ2 για να αξιολογήσει τη γλωσσική επίδοση των μαθητών του. Σύμφωνα με το προτεινόμενο μοντέλο, η ανάλυση και η αξιολόγηση του κειμένου μπορεί να γίνει με βάση τον αριθμό και το είδος των προτάσεων (συντακτική πολυπλοκότητα), τον λεξιλογικό πλούτο (λεξική πολυπλοκότητα), τον αριθμό των λαθών (ακρίβεια), την έκταση (ευχέρεια) και το περιεχόμενο (θέμα, συνάφεια) (Bulté & Housen, 2012).

Το εν λόγω μοντέλο εφαρμόστηκε σε 358 γραπτές παραγωγές μαθητών της Ελληνικής ως Γ2 και βρέθηκε ότι έχει υψηλό δείκτη εσωτερικής συνοχής, στοιχείο που ενισχύει την αξιοπιστία του. Έτσι, υποστηρίζεται ότι οι εκπαιδευτικοί ακολουθώντας μια τέτοιου είδους αναλυτική βαθμολόγηση (Stiggins, 1982) μπορούν να οδηγηθούν σε ένα πιο αποτελεσματικό και μεθοδικό τρόπο αξιολόγησης της γραπτής παραγωγής. Τέλος, θεωρείται αναγκαία η περαιτέρω επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ως προς τις αντίστοιχες μεθόδους ανάλυσης και αξιολόγησης, έτσι ώστε να μειωθεί ο βαθμός υποκειμενικότητας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γραπτή παραγωγή, Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, ανάλυση γραπτού λόγου, αξιολόγηση

**Ο ρόλος της δημιουργικότητας και επινοητικότητας για τη διατήρηση του ενδιαφέροντος για την εκμάθηση της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας, κατά την εποχή της πανδημίας του κορωνοϊού:
Παραδείγματα από την τριτοβάθμια εκπαίδευση**

Ράπη Βασιλική

Διδάσκουσα στην Τριτοβάθμια
Harvard University
vrapti@bu.edu

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η διά ζώσης διδασκαλία μιας γλώσσας ως δεύτερης υπερέρχει έναντι της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, λόγω της προσωπικής σχέσης που αναπτύσσεται μεταξύ του διδάσκοντος και των διδασκόμενων κατά τη διδακτική πράξη και η οποία αποτελεί μέγιστη κινητήρια δύναμη για την εκμάθηση της γλώσσας. Αυτή, όμως, η κινητήρια δύναμη χάθηκε κατά την εποχή της πανδημίας του κορωνοϊού. Έπρεπε, λοιπόν, μέσω της τεχνολογίας, να εφεύρουμε τρόπους που θα μεγιστοποιούσαν το εσωτερικό κίνητρο του κάθε μαθητή και θα οδηγούσαν σε αποτελεσματική διδασκαλία και εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας, στην προκειμένη περίπτωση της Ελληνικής.

Στην παρούσα εισήγηση, θα παρουσιαστούν μερικές από τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν στο μάθημα Ελληνικών για αρχάριους που δίδαξα εξ αποστάσεως στο Boston University, κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2019. Αντλώντας από διάφορες θεωρίες γύρω από το παιχνίδι, τη δημιουργικότητα και την επινοητικότητα, αλλά και από την εμπειρία μου από το Πρόγραμμα Teacher's Transformational Training που στοχεύει στην ενεργοποίηση του εσωτερικού κινήτρου των φοιτητών, αντικατέστησα την τελική εξέταση με ένα τελικό project, το οποίο θα αντανakλούσε όλη τη διδαχθείσα ύλη και θα χρησιμοποιούσε τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα του κάθε φοιτητή. Βασική προϋπόθεση ήταν η έκπληξη, όχι μόνο για τη διδάσκουσα, αλλά κυρίως για τους ίδιους τους φοιτητές. Στα αποτελέσματα συγκαταλέγονται ένα χειροποίητο κέντημα που απεικονίζει το ηλιοβασίλεμα της Σαντορίνης, ένα βιντεοπαιχνίδι με θέμα τον Ρωμαίο και την Ιουλιέτα την εποχή του κορωνοϊού, μια ξενάγηση στην Ελλάδα μέσω Instagram, και πολλά άλλα που θα παρουσιαστούν στην παρούσα εισήγηση.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: L2 applications, play theories, innovation, technology, creativity

Η φωνή της Ελλάδας και η ελληνική γλώσσα

Τριανταφύλλη Γιάννα

Διευθύντρια της «Φωνής της Ελλάδας»· Ελληνική Ραδιοφωνική Τηλεόραση
thevoiceofgreece@ert.gr

Ο ρόλος της «Φωνής της Ελλάδας» του Παγκόσμιου Ραδιοφώνου της ΕΡΤ είναι να συμβάλλει 24 ώρες το 24ωρο στον αγώνα για την εκμάθηση και τη διατήρηση της Ελληνικής γλώσσας, με ειδικά προγράμματα για την ελληνική γλώσσα και τις τέχνες. Ένα από αυτά είναι και «Οι δικοί μας μικροί ήρωες», θεατροποιημένα παραμύθια για τα Ελληνόπουλα σε όλο τον κόσμο. Τα παιδιά της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μαθαίνουν μέσα από τις ιστορίες ότι οι λέξεις «ήρωες» και «ηρωισμός» είναι ελληνικές. Από την ίδια ρίζα πηγάζουν οι αντίστοιχες λέξεις πολλών δυτικών γλωσσών. Από τα βάθη των λαϊκών παραδόσεων ως τις μέρες μας, οι μύθοι έγιναν ένα με τα κατορθώματα των ηρώων και έτσι γεννήθηκαν ιστορίες που διαδόθηκαν από στόμα σε στόμα, αγαπήθηκαν από μικρούς και μεγάλους για να φτάσουν ως εμάς και ως τα παιδιά που ζουν στο εξωτερικό, διατηρώντας τη ζεστασιά, τη γοητεία και την ομορφιά τους. Μέσα από την τέχνη και την ιστορία προσεγγίζουμε τους μικρούς ήρωες αλλά και τους μικρούς Έλληνες του εξωτερικού και τους μαθαίνουμε για την προσωπικότητα των ηρώων μας - του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, του Αθανάσιου Διάκου κ.λπ. Επίσης, μέσα από αυτές τις ιστορίες, προσκαλούμε τους μικρούς μας συμπατριώτες να γράψουν τη δική τους ιστορία, να γράψουν για τους δικούς τους ήρωες και, με αυτόν τον τρόπο, ευελπιστούμε να αγαπήσουν τη γλώσσα τους, την ιστορία τους και την καταγωγή τους.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ελληνική γλώσσα, ραδιόφωνο, τέχνη, ιστορία

Η ενσωμάτωση λογοτεχνικών κειμένων στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης και ξένης γλώσσας

Χανιωτάκη Σοφία

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

LaTrobe University

schaniotaki@gmail.com

Η αξία της λογοτεχνίας στη διδασκαλία και την εκμάθηση μιας δεύτερης ή ξένης γλώσσας έχει αναγνωριστεί μέσω της έρευνας. Όπως επισημαίνει ο Parag (2008), η ενσωμάτωση της λογοτεχνίας στη διδασκαλία των γλωσσών μπορεί να αυξήσει τα κίνητρα των μαθητών, ενώ αποτελεί μία ενδιαφέρουσα προσέγγιση, καθώς συνδυάζει την εστίαση στον τύπο με την εστίαση στο νόημα.

Τα πλεονεκτήματα των προσεγγίσεων διδασκαλίας «με βάση το περιεχόμενο» ποικίλλουν. Οι εν λόγω προσεγγίσεις μάς δίνουν τη δυνατότητα να διδάξουμε λεξιλόγιο και γλωσσικές δομές, παρέχοντας τις γλωσσικές μορφές που χρειάζονται οι μαθητές. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να σχεδιάσουν δραστηριότητες χρησιμοποιώντας τη γλώσσα των αυθεντικών κειμένων, με βάση ένα συγκεκριμένο περιεχόμενο, αντί να κάνουν δραστηριότητες έξω από το πλαίσιο ενός περιεχομένου (Freeman & Freeman, 1998). Η ενσωμάτωση λογοτεχνικών κειμένων στη διδασκαλία των γλωσσών αποτελεί μία προσέγγιση «με βάση το περιεχόμενο», μέσω της οποίας μπορούμε να καλλιεργήσουμε και τις τέσσερις βασικές γλωσσικές δεξιότητες: κατανόηση γραπτού λόγου, κατανόηση προφορικού λόγου, παραγωγή γραπτού λόγου και παραγωγή προφορικού λόγου.

Η παρούσα μελέτη σχετίζεται με τη διδασκαλία και την εκμάθηση της νεοελληνικής γλώσσας στην Αυστραλία και παρέχει παραδείγματα αξιοποίησης λογοτεχνικών κειμένων στη διδασκαλία, μέσω της δημιουργίας σχετικού εκπαιδευτικού υλικού για τους μαθητές. Η εισήγηση αρθρώνεται γύρω από δύο άξονες: α. μία σύντομη εισαγωγή σχετικά με τα πλεονεκτήματα των προσεγγίσεων «με βάση το περιεχόμενο» και τον ρόλο της λογοτεχνίας στη διδασκαλία γλωσσών και β. παρουσίαση πέντε δραστηριοτήτων «με βάση το περιεχόμενο» για τη διδασκαλία ορισμένων γραμματικών φαινομένων, καθώς και την ανάπτυξη, μέσω της λογοτεχνίας, άλλων γλωσσικών δεξιοτήτων, όπως η δημιουργική γραφή.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Προσεγγίσεις διδασκαλίας «με βάση το περιεχόμενο» (Content-based approaches), λογοτεχνία στη διδασκαλία, δημιουργία δραστηριοτήτων «με βάση το περιεχόμενο»

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ / ΕΣΤΙΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Η ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΕλληνική γλώσσα και πολιτισμός στο Πανεπιστημιακό Κολέγιο ΛΟΓΟΣ στα Τίρανα
Αλβανίας: Πρόγραμμα σπουδών, προτάσεις και προοπτικές

Αποστολούδα Βασιλική

Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

vasiliki.apostolouda@kulogos.edu.al

Μπασούκου Λίνα

Εκπαιδευτικός Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης

lina.basoukou@kulogos.edu.al

Στην εισήγηση παρουσιάζονται, συνοπτικά, οι ακαδημαϊκοί και εκπαιδευτικοί στόχοι, η διάρθρωση του προγράμματος σπουδών, η διδακτική μεθοδολογία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας, καθώς και οι προοπτικές του Τμήματος ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού που λειτουργεί σε προπτυχιακό επίπεδο στο Πανεπιστημιακό Κολέγιο «Λόγος» στα Τίρανα Αλβανίας, υπό την αιγίδα της Ορθόδοξης Αυτοκέφαλής Εκκλησίας της Αλβανίας. Πρωταρχικός στόχος του Τμήματος είναι η παροχή επιστημονικής γνώσης στα πεδία της Γλωσσολογίας, της Νεοελληνικής Φιλολογίας και της Ιστορίας, παράλληλα με την τελειοποίηση στην εκμάθηση της νέας ελληνικής γλώσσας, έτσι ώστε οι γνώσεις και οι δεξιότητες που θα έχουν αποκτήσει οι απόφοιτοι να τους επιτρέψουν να σταδιοδρομήσουν στον χώρο της εκπαίδευσης και της μετάφρασης, αλλά και να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών, το οποίο σχεδιάστηκε με βάση τις σύγχρονες επιστημονικές και παιδαγωγικές μεθόδους, τα μελετώμενα γνωστικά αντικείμενα κατανέμονται σε έξι εξάμηνα, κατά το πρότυπο της συμφωνίας της Bologna (1999). Στο πλαίσιο των ευρύτερων δραστηριοτήτων του Τμήματος περιλαμβάνεται η οργάνωση διαλέξεων, σεμιναρίων και ημερίδων, ενώ στους μελλοντικούς στόχους σημαντική θέση κατέχουν η ίδρυση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, η προώθηση ερευνητικών δραστηριοτήτων και η συνακόλουθη σχεδίαση και παραγωγή υλικού, η συνεργασία στην εκπόνηση έργων με ελληνικούς, διεθνείς αλλά και αλβανικούς ακαδημαϊκούς φορείς, με την ελπίδα της συμβολής στη δημιουργική ώσμωση της ελληνικής με την αλβανική παιδεία και τον πολιτισμό.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ελληνική γλώσσα, πρόγραμμα σπουδών, στόχοι, προοπτικές

Η εκπαίδευση των ελληνοπαίδων της Β. Αφρικής. Η περίπτωση της Τυνησίας (Ελληνικές κοινότητες Τύνιδας, Σφαξ και Τζέρμπα)

Αργυροπούλου Σοφία

Εκπαιδευτικός

Στέλεχος ομογενειακών φορέων/ιδρυμάτων

sarges1966@gmail.com

Αφορμή της εισήγησης αυτής είναι ένα πιστοποιητικό της ελληνικής κοινότητας Τύνιδας με ημερομηνία 28/4/64, με το οποίο προκύπτει πως «η κα. Ευφροσύνη Πετρίδου, χήρα Ιωσήφ Φατζιόλη, πτυχιούχος του «Ομηρείου» Ανωτάτου Ελληνικού Παρθεναγωγείου Σμύρνης, υπηρέτησε ως διδασκάλισσα από τον Ιανουάριο του 1929 μέχρι το τέλος του Οκτωβρίου 1943 και από τον Ιανουάριο του 1949 μέχρι το τέλος Ιουνίου του 1956, διδάσκοντας τα μαθήματα από το Νηπιαγωγείο μέχρι και την 5^η τάξη του Δημοτικού στο ημερήσιο σχολείο της Ορθόδοξης Ελληνικής Κοινότητας Τύνιδας, δείχνοντας αφοσίωση, εργατικότητα και ζήλο για την ελληνική μόρφωση των ελληνοπαίδων «εν τη Αλλοδαπή».

Με κεντρικό ήρωα στο ταξίδι αυτό τη δασκάλα μας, την κυρία Ευφροσύνη, της οποίας η παρουσία στην εκπαίδευση των ελληνοπαίδων της Τύνιδας της εποχής εκείνης ήταν η μακροβιότερη, θα προσπαθήσουμε να προβάλλουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ελληνικής κοινότητας Τύνιδας και τα γεγονότα που τη διαμόρφωσαν και που της δίνουν μια ιδιαίτερη θέση στο ελληνικό παροικιακό εκπαιδευτικό γίγνεσθαι της Β. Αφρικής. Θα παρουσιάσουμε την ελληνική εκπαίδευση στις σχεδόν άγνωστες ελληνικές παροικίες της Τυνησίας, η οποία δεν ήταν ποτέ πλήρης και συνεχής. Θα επισημάνουμε και θα σταθούμε στους κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες που εμπόδισαν τη συστηματική διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και στη δημιουργία οργανωμένου σχολείου από τότε που έχουμε την πρώτη μαρτυρία για την ύπαρξή του. Θα μιλήσουμε για τον θεσμό της κοινοτικής εκπαίδευσης, που αποτέλεσε ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των ελληνικών παροικιών της Τυνησίας, και θα παρουσιάσουμε τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί της εποχής εκείνης, μέσα από την αλληλογραφία και τα αρχεία της ελληνικής κοινότητας Τύνιδας, καθώς και τις σχέσεις της κοινότητας με το Υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας την εποχή εκείνη, στηρίζοντας την ελληνική παιδεία στους ακρίτες της Β. Αφρικής.

Θα σταθούμε, επίσης, στις επιδράσεις της γαλλικής γλώσσας και κουλτούρας στην ελληνική κοινότητα Τύνιδας, καθώς και στις συνέπειες που είχαν αυτές στη διαμόρφωση «Ελλήνων» στο πνεύμα και στη γλώσσα.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ελληνική διασπορά, ελληνικές κοινότητες Β. Αφρικής, εκπαίδευση ελληνοπαίδων στο εξωτερικό, ελληνική κοινότητα Τύνιδας, ελληνική εκπαίδευση

Φορείς-Προκλήσεις στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε μαθητές/τριες ελληνικής προέλευσης στο Λουξεμβούργο

Γογωνάς Νικόλαος

Διδάκτορας-Ερευνητής
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ngogonas@enl.uoa.gr

Η παρούσα εισήγηση έχει σκοπό «να ρίξει φως» στη διδασκαλία της ελληνικής σε μαθητές/τριες ελληνικής προέλευσης στο Λουξεμβούργο. Πρόκειται για μία χώρα στην οποία η ελληνική παρουσία ξεκίνησε από τη δεκαετία του '80, λόγω της ΕΕ, αλλά τα τελευταία χρόνια γίνεται εντονότερη ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης, επειδή το επίπεδο διαβίωσης στη χώρα είναι από τα υψηλότερα στην Ευρώπη. Το Λουξεμβούργο χαρακτηρίζεται από επίσημη τριγλωσσία, η οποία αντανακλάται και στο εκπαιδευτικό του σύστημα. Οι γλώσσες της εκπαίδευσης είναι τα γερμανικά, τα γαλλικά, ενώ τα λουξεμβουργιανά παίζουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση των μαθητών/τριών και στην ένταξη στην λουξεμβουργιανή κοινωνία. Σε αυτό το περιβάλλον πολυγλωσσίας και υπερποικιλότητας, η διατήρηση/μετάδοση της ελληνικής γλώσσας στα παιδιά ελληνικής καταγωγής παρουσιάζει προκλήσεις για τους γονείς. Υπάρχουν 2 βασικοί φορείς ελληνόγλωσσας εκπαίδευσης. Τα Ευρωπαϊκά Σχολεία, στα οποία οι μαθητές παρακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα στα ελληνικά και το (κοινοτικό) Σχολείο ελληνικής γλώσσας, στο οποίο διδάσκουν εκπαιδευτικοί αποσπασμένοι/ες από την Ελλάδα και το οποίο απευθύνεται σε μαθητές που φοιτούν σε λουξεμβουργιανά σχολεία. Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται πτυχές και των δύο παραπάνω φορέων, μέσα από μία επισκόπηση ερευνών που διεξήχθησαν στο Λουξεμβούργο την περίοδο 2014-2018 (Tsagkogeorga, 2016, Frygana, 2016, Gogonas & Kirsch 2018, Kirsch & Gogonas 2018, Gogonas 2019, 2020, 2021, Kirsch 2019) και από μία ημερίδα που διοργάνωσε ο συγγραφέας στο Πανεπιστήμιο Λουξεμβούργου τον Ιούνιο του 2016, με θέμα «Γλωσσικές και Εκπαιδευτικές Προκλήσεις Εγκατεστημένων και Πρόσφατα Αφικθεισών οικογενειών στο Λουξεμβούργο».

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2, Έλληνες στο Λουξεμβούργο, Ευρωπαϊκό Σχολείο, Κοινοτική Εκπαίδευση, Πολυγλωσσία

Η διδασκαλία των Ελληνικών ως δεύτερης ξένης γλώσσας στους μαθητές/τριες της Μεγάλης Τάξης του Νηπιαγωγείου της Σχολής Σαχέτι

Καραγιάννη Στυλιανή

Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

skaragianni@saheti.co.za

Η διδασκαλία μιας γλώσσας ως δεύτερης/ξένης σε παιδιά προσχολικής ηλικίας έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον των ειδικών, κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων. Παρά τις διαφορετικές και συχνά αντικρουόμενες απόψεις που έχουν διατυπωθεί για την αποτελεσματικότητα και τα οφέλη ενός τέτοιου εγχειρήματος, η τάση του να αρχίζουν τα παιδιά την εκμάθηση μιας δεύτερης/ξένης γλώσσας σε όλο και πιο μικρή ηλικία διαμορφώνεται παράλληλα με τα ευρήματα των σχετικών επιστημών που συνηγορούν με αυτή. Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στην παρουσίαση του τρόπου διδασκαλίας των Ελληνικών ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στους/στις μαθητές/τριες της Μεγάλης Τάξης του Νηπιαγωγείου της Σχολής ΣΑΧΕΤΙ. Πιο συγκεκριμένα, στη Σχολή ΣΑΧΕΤΙ έχει παραχθεί διδακτικό υλικό για τη διδασκαλία των Ελληνικών ως δεύτερης/ξένης γλώσσας από τον Παιδικό Σταθμό μέχρι και το Δημοτικό Σχολείο. Η παραγωγή του υλικού αυτού βασίστηκε στις σύγχρονες επιστημονικές προσεγγίσεις για τον τρόπο που μαθαίνουν τα παιδιά σε σχέση με τα χαρακτηριστικά της κάθε ηλικιακής ομάδας, διασφαλίζοντας έτσι την ομαλή μετάβαση των παιδιών από τη μία εκπαιδευτική βαθμίδα στη επόμενη και επιχειρώντας να δημιουργηθεί και να διατηρηθεί στα παιδιά η αγάπη και το ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό. Στη συγκεκριμένη μελέτη επιχειρείται μια συνοπτική παρουσίαση των βασικών θεωριών και μεθόδων στις οποίες βασίστηκε η δημιουργία του διδακτικού υλικού για το Νηπιαγωγείο, του τρόπου οργάνωσης της διδασκαλίας των Ελληνικών ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στο Νηπιαγωγείο της Σχολής ΣΑΧΕΤΙ και της χρήσης δείγματος αυτού του υλικού, στο πλαίσιο μιας θεματικής ενότητας με θέμα «Το φθινόπωρο».

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διδασκαλία Ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, σύγχρονες θεωρίες και μέθοδοι, παραγωγή σύγχρονου διδακτικού υλικού, εφαρμογή διδακτικού υλικού

Η Συμβουλευτική καριέρας και η συμβολή της στην επιλογή Ανώτατης Σχολής

Μαμάνη Λορέτα

Διδάκτορας-Ερευνήτρια
Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου, Αλβανία
loretamamani@hotmail.com

Καραντζά-Κώτσια Μιρέλλα

τ. Πρόεδρος του Τμήματος Ελληνικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Ελληνικού Πολιτισμού του
Πανεπιστημίου Αργυροκάστρου «Εκρέμ Τσαμπέϊ», Αλβανία
Λογοτεχνία - Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου, Αλβανία
mirelakoca@yahoo.gr

Οι απόφοιτοι καλούνται να σχεδιάσουν το επαγγελματικό τους μέλλον, σε μια εποχή όπου όλα κινούνται με γρήγορους ρυθμούς και οι κοινωνικές εξελίξεις είναι ραγδαίες. Η επιλογή σπουδών και επαγγέλματος αποτελεί μία κρίσιμη απόφαση στη ζωή τους και απαιτεί σωστή πληροφόρηση. Με τη Συμβουλευτική καριέρας ο μαθητής αποκτά σφαιρική γνώση της προσωπικότητάς του και μπορεί να σχεδιάσει με επιτυχία την επαγγελματική του σταδιοδρομία. Στη διαδικασία αυτή, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι κρίσιμος και, συνάμα, καθοριστικός. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στη συμβολή στους απόφοιτους μαθητές της Συμβουλευτικής καριέρας στην επιλογή Σχολών και Τμημάτων που οδηγούν στα επαγγέλματα που τους ενδιαφέρουν. Τα ζητήματα που τίθενται είναι:

1. Οι τελειόφοιτοι που έχουν αναπτύξει μια αποτελεσματική Συμβουλευτική καριέρας πέτυχαν να φοιτούν στις πρώτες τους επιλογές.
2. Η ανάπτυξη ή όχι της Συμβουλευτικής καριέρας δεν επηρεάζει τις αποφάσεις των τελειόφοιτων για την επιλογή Σχολών.

Ο πληθυσμός-στόχος από τον οποίο αντλήθηκε το δείγμα της έρευνας ήταν πρωτοετείς φοιτητές Παιδαγωγικού Τμήματος των Σχολών Κοινωνικών και Θετικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αργυροκάστρου, ακαδημαϊκού έτους 2020 - 2021. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την επίτευξη των στόχων της παρούσας έρευνας ήταν η ποσοτική. Το μεθοδολογικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το δομημένο ερωτηματολόγιο 33 ερωτήσεων. Η ανάλυση δείχνει ότι οι φοιτητές είναι ικανοποιημένοι με την παροχή Συμβουλευτικής καριέρας. Οι φοιτητές από την επαρχία είναι πιο δυσαρεστημένοι, σε σχέση με αυτούς της πόλης. Οι εκπαιδευτικοί δεν είναι κατάλληλα καταρτισμένοι.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: συμβουλευτική καριέρας, επάγγελμα, τελειόφοιτοι, δάσκαλοι, επαγγελματικός προσανατολισμός

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα στην (Προ)Σχολική Εκπαίδευση της Κύπρου: Αρχές, Καινοτομίες και Προοπτικές

Μητσιάκη Μαρία

Επίκουρη Καθηγήτρια Διδασκαλίας της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
mmitsiaki@helit.duth.gr

Κυπριανού Δέσπω

Διδάκτορας-Ερευνήτρια Πανεπιστημίου Πατρών

Πιτζιολή Μαρία

Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

Χατζηθεοδούλου Παυλίνα

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα (ΑΠΣ-2Γ) είναι το πρώτο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα που εκπονείται για την ενίσχυση της ελληνομάθειας στην κυπριακή (προ)σχολική εκπαίδευση. Η εργασία στοχεύει στην παρουσίαση του σχολικού ΑΠΣ-2Γ και αποτελείται από 2 διακριτά μέρη: (α) το περιγραφικό και (β) το αξιολογικό μέρος.

Στο περιγραφικό μέρος, αναλύονται, συνοπτικά, τα συστατικά μέρη του ΑΠΣ-2Γ (Nation & Macalister, 2010· Richards, 2013· Beacco et al., 2016), δηλαδή η Ανάλυση αναγκών και Διερεύνηση περιβάλλοντος, αποτέλεσμα της ποσοτικοποίησης των στατιστικών δεδομένων στις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, αλλά και της σημαντικής ανατροφοδότησης που έχει ληφθεί, μέσω των επιμορφώσεων που έχει πραγματοποιήσει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, οι Αρχές που διέπουν το ΑΠΣ-2Γ, όπως αυτές υπαγορεύονται από τη φιλοσοφία του, τις θεωρίες μάθησης και τις διδακτικές προσεγγίσεις που αξιοποιούνται, αλλά και τα μαθησιακά αποτελέσματα που επιδιώκονται, το Περιεχόμενο της γλωσσικής διδασκαλίας και την ιεράρχησή του (δείκτες επιτυχίας και επάρκειας, ενδεικτικές δραστηριότητες και διδακτικά σενάρια), η Εκτίμηση της επίδοσης των μαθητών/τριών, όπου σκιαγραφούνται οι βασικές παράμετροι κατασκευής γλωσσικών δοκιμασιών και η Συνολική αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας, όπου αποτυπώνονται ποικίλες μορφές και είδη αξιολόγησης, με έμφαση στη δημιουργία portfolio.

Στο αξιολογικό μέρος, επισημαίνονται οι καινοτομίες που διέπουν το ΑΠΣ-2Γ σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Τέλος, η συνοπτική παρουσίαση του ΑΠΣ-2Γ ολοκληρώνεται με αναφορές στις προοπτικές που δημιουργεί για τη συστηματική ενίσχυση της ελληνομάθειας στην Κύπρο σε διαφορετικές ομάδες αναφοράς (νήπια, παιδιά, έφηβοι, ασυνόδευτοι ανήλικοι, κ.ά.).

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, σχολική εκπαίδευση, βιογραφική και θεματική συνέχεια, επιδιώξεις μάθησης, δείκτες επάρκειας και επιτυχίας, πολυγλωσσική επίγνωση

Ο Θεσμός των Φροντιστηρίων Ελληνικής Γλώσσας στην Αλβανία

Σωτηρούδας Βασίλειος

Εκπαιδευτικός

πρώην Συντονιστής Εκπαίδευσης στην
Ελληνική Εθνική Μειονότητα (Ελληνική Μειονότητα Αλβανίας)

vsotirudas@hotmail.com

Τα φροντιστήρια ελληνικής γλώσσας εντάσσονται στο πεδίο της μη τυπικής εκπαίδευσης στην Αλβανία, λειτουργούν υπό διαφορετικούς φορείς και καλύπτουν εκτεταμένη γεωγραφική περιοχή. Έκαναν την εμφάνισή τους αμέσως μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος. Ο θεσμός των φροντιστηρίων, παρά τα όσα προβλήματα του, συντελεί αναμφισβήτητα στην ενίσχυση της εκπαίδευσης στη μητρική γλώσσα αλλά και την προώθηση της ελληνομάθειας γενικότερα στην Αλβανία, καθώς καλύπτει ένα μεγάλο κενό που υπάρχει στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας. Καταρχήν δίνει την ευκαιρία να μάθει ή να βελτιώσει τα ελληνικά του πληθυσμός που βρίσκεται εκτός των μειονοτικών ζωνών και επομένως χωρίς πρόσβαση σε τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα στη μητρική γλώσσα. Επιπλέον, η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας γίνεται προσιτή σε άτομα που λόγω ηλικίας δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στη μειονοτικά σχολική εκπαίδευση. Η πρόσβαση στα φροντιστήρια χωρίς εθνικούς ή θρησκευτικούς περιορισμούς, συντελεί στη διάχυση της ελληνικής γλώσσας σε αλλογενείς και αλλοθρησκούς, ξεπερνώντας οποιουδήποτε τύπου αγκυλώσεις του παρελθόντος. Η συνέχιση της λειτουργίας των φροντιστηρίων ελληνικής γλώσσας τη σημερινή εποχή, μολονότι περιορισμένη σε σχέση με το παρελθόν, αποδεικνύει ότι η στοχοθεσία τους εξακολουθεί να παραμένει επίκαιρη και βρίσκει ανταπόκριση σε ένα σημαντικό μέρος της αλβανικής κοινωνίας. Ωστόσο, η ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις κρίνεται επιβεβλημένη, καθώς η λειτουργία τους δεν μπορεί συνεχίσει να γίνεται μέσα σ' ένα ασαφές καθεστώς, και να επαφίεται στη διάθεση ενασχόλησης του κάθε ενδιαφερομένου εντός ή εκτός Αλβανίας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: φροντιστήρια, ελληνική γλώσσα, Αλβανία

Η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας στη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας. Ενθουσιασμός και επιστήμη: η περίπτωση της «Πελαγονίας»

Veljanov Kristijan

Στέλεχος ομογενειακών φορέων/ιδρυμάτων,
Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης
Συντονιστής του Εξεταστικού Κέντρου Πιστοποίησης
της Ελληνομάθειας «Πελαγονία», Bitola
sfaqis@gmail.com

Η εξωτική διάσταση της ελληνικής γλώσσας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, όταν γίνεται προσπάθεια προώθησής της σε ένα κοινό που γνωρίζει τους ήχους της (Μήτσης, 2004) περισσότερο και λιγότερο τη δομή της. Για τους πολίτες της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας, τα ελληνικά ήταν, παραδοσιακά, με ελάχιστες εξαιρέσεις, η γλώσσα της παραλίας και των διακοπών, του συρτακιού και του μπουζουκιού, της Μελίνας και του “Mikis Teodorakis”. Από τη δεκαετία του 1990, όταν επανιδρύεται ευρέως ο ιδιωτικός τομέας, επιβάλλεται η ανάγκη οργανωμένης εκμάθησης της ελληνικής, πρωτίστως για επαγγελματικό σκοπό, στις παραμεθόριες με την Ελλάδα περιοχές. Σε αυτό το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, ως οργανωμένη διδασκαλία εννοείται η παράδοση μαθημάτων από γνώστες της ελληνικής, οι οποίοι, τις περισσότερες φορές, δεν κατέχουν την απαραίτητη κατάρτιση για διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας. Αυτή η πρώτη διδασκαλία της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας (Χαραλαμπόπουλος & Χατζησαββίδης, 1997) γνωρίζει επιτυχία, λόγω του ενδιαφέροντος για εκμάθηση έτοιμων δομών και φράσεων, που θα είναι χρήσιμες σε περιορισμένες εμπορικές και τουριστικές επικοινωνιακές περιστάσεις. Μέσα σε αυτά τα κοινωνικά συμφραζόμενα, το 1998 ιδρύεται ο Σύλλογος φιλίας και συνεργασίας με την Ελλάδα «Πελαγονία» από φιλέλληνες της πόλης Μπίτολα. Το καταστατικό του, εκτός από διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, προβλέπει και τη διοργάνωση μαθημάτων ελληνικής γλώσσας. Ο Σύλλογος «Πελαγονία» διαμορφώνει το πρώτο πρόγραμμα διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας, ταυτόχρονα με την ίδρυση του πρώτου εξεταστικού κέντρου πιστοποίησης της ελληνομάθειας για τη Βόρεια Μακεδονία, το 2016. Η μεταβολή της οργάνωσης συνέδραμε σημαντικά στην αντιμετώπιση της εξ αποστάσεως διδασκαλίας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ελληνική ως ΞΓ, πιστοποίηση της ελληνομάθειας, Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, ερασιτεχνική διδασκαλία ελληνικών

Ελληνική εκπαίδευση στην Ουκρανία: Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μαριούπολης

Voyevutko Natalya

Καθηγήτρια

Πανεπιστήμιο Μαριούπολης, Ουκρανία

voyevutko0905@gmail.com

Το Κρατικό Πανεπιστήμιο Μαριούπολης ιδρύθηκε το 1991, την ίδια χρονιά που η Ουκρανία ανακηρύχθηκε ανεξάρτητο κράτος, σε μία βιομηχανική πόλη πεντακοσίων χιλιάδων κατοίκων. Από την ίδρυσή του, το Πανεπιστήμιο έχει γίνει ένα κορυφαίο κέντρο πνευματικής αναγέννησης των Ελλήνων της Ουκρανίας, καθώς εδώ, στην Αζοφική Θάλασσα, ζει ο μεγαλύτερος αριθμός εκπροσώπων της ελληνικής διασποράς στην Ουκρανία. Από την ίδρυσή του, οι φοιτητές όλων των ειδικοτήτων σπούδαζαν τη νεοελληνική ως δεύτερη ξένη γλώσσα. Αργότερα, το 1996 ιδρύθηκε το Τμήμα Κλασικής Φιλολογίας και Ελληνισμού και, έκτοτε, οι φοιτητές του Πανεπιστημίου σπουδάζουν τη Νέα Ελληνική ως κύρια γλώσσα. Το 1998, το τμήμα μετονομάστηκε σε Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας και απέκτησε, σταδιακά, την ιδιότητα του εκπαιδευτικού και μεθοδολογικού κέντρου για τη διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας. Από τότε, λειτουργεί ένα τμήμα μερικής απασχόλησης που ειδικεύεται στα «Νεοελληνικά», επίσης, το Πανεπιστήμιο διενεργεί επιμορφωτικά σεμινάρια, τα οποία απευθύνονται σε καθηγητές της ελληνικής γλώσσας. Για πρώτη φορά στην Ουκρανία, οι καθηγητές του Τμήματος ανέπτυξαν ένα πρόγραμμα για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα σχολεία, το οποίο έχει εγκριθεί από το Υπουργείο Παιδείας και Επιστημών της Ουκρανίας. Σήμερα το Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας και Μετάφρασης προσφέρει τρία χωριστά προγράμματα, εκ των οποίων το πρώτο επικεντρώνεται στο γνωστικό πεδίο της φιλολογίας, το δεύτερο στο πεδίο μετάφρασης και το τρίτο στη διδασκαλία των ελληνικών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Πέρυσι, στο Τμήμα Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, που ειδικεύεται στη Διαχείριση Εκπαίδευσης και στη Δημοτική Εκπαίδευση, ξεκίνησε, επίσης, κατάρτιση μελλοντικών δασκάλων δημοτικού σχολείου, που μελετούν τη νεοελληνική γλώσσα ως εξειδίκευση.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Κρατικό Πανεπιστήμιο Μαριούπολης, Έλληνες της Ουκρανίας, ελληνική γλώσσα στην Ουκρανία

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ/ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

**Οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης εκθέτουν τις απόψεις τους
για πρακτικές ενδυνάμωσης του γραμματισμού
των μεταναστών μαθητών**

Ζορμπά Σταματία

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
masteredu01038@uowm.gr

Η παρούσα εργασία εξετάζει τις απόψεις και τις στάσεις εκπαιδευτικών που εργάζονται σε σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης από ποικίλες περιοχές της Ελλάδας σχετικά με τις πρακτικές ενδυνάμωσης του γραμματισμού σε μαθητές που προέρχονται από ποικίλα πολιτισμικά περιβάλλοντα. Συγκεκριμένα, η εργασία στοχεύει: α) στη διερεύνηση της ετοιμότητας των εκπαιδευτικών σε πολύγλωσσα πολιτισμικά περιβάλλοντα, β) στην ανίχνευση των πρακτικών γραμματισμού που θεωρούν κατάλληλες για την εκπαίδευση μεταναστών μαθητών και γ) στην αποτύπωση των προτάσεων των εκπαιδευτικών ως προς το εκπαιδευτικό υλικό και το περιεχόμενο της εκάστοτε διδασκαλίας για τη βελτίωση της γλωσσικής εκπαίδευσης των συγκεκριμένων μαθητών.

Οι προαναφερθέντες στόχοι θα επιτευχθούν μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε τη περίοδο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου του 2019, στην οποία συμμετείχαν 18 εν ενεργεία εκπαιδευτικοί, μέσα από ατομικές ημιδομημένες συνεντεύξεις που αναλύθηκαν ποιοτικά. Τα αποτελέσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν την έλλειψη σχετικής με το θέμα επιμόρφωσης, κατάρτισης και στήριξης ορισμένων εκπαιδευτικών γεγονός που φανερώνεται μέσα από τις δηλώσεις για απουσία ετοιμότητας πάνω στην εκπαίδευση μεταναστών μαθητών. Επιπλέον, επιβεβαιώνουν τη σημαντική συμβολή των πρακτικών για την ενίσχυση των κινήτρων μάθησης, τη κατάκτηση γλωσσικών δεξιοτήτων και την ανάπτυξη διαπολιτισμικής επικοινωνίας. Ωστόσο φανερώνεται και η ανάγκη για την ύπαρξη περισσότερων πρακτικών και παροχών για την βελτίωση της γλωσσικής εκπαίδευσης των μεταναστών μαθητών.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γλωσσική εκπαίδευση, πρακτικές γραμματισμού, μετανάστης μαθητής, εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Απόψεις εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση ψηφιακών παιχνιδιών στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Ηλιοπούλου Κωνσταντίνα

Ε.ΔΙ.Π Διδακτικής της Ελληνικής Γλώσσας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

kiliopoulou@edlit.auth.gr

Αναστασιάδου Αλεξάνδρα

Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου

Ο κόσμος του ψηφιακού παιχνιδιού συνιστά ένα ασφαλές εκπαιδευτικό περιβάλλον για γλωσσικό πειραματισμό, όπου τα βιώματα μεταφέρονται στον πραγματικό κόσμο. Το συγκεκριμένο αυτό είναι αξιοποιήσιμο στις πολυπολιτισμικές τάξεις, όπου επιδιώκεται η γλωσσική και πολιτισμική επάρκεια των αλλόγλωσσων μαθητών. Η υιοθέτηση ψηφιακών παιχνιδιών, αν και ευνοεί τη μάθηση (Glover, 2013), χαρακτηρίζεται από βραδείς ρυθμούς (Proctor & Marcks, 2012), λόγω της διστακτικότητας χρήσης οποιουδήποτε τεχνολογικού μέσου, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών παιχνιδιών στην τάξη από τους εκπαιδευτικούς (Salyzyn, 2018; Young, 2014).

Με βάση τις παραπάνω παρατηρήσεις, διενεργήθηκε έρευνα με ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια ανά την επικράτεια (N=158), για να ανιχνεύσει αν Έλληνες εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύουν ότι η αποτελεσματική αξιοποίηση ηλεκτρονικών παιχνιδιών συμβάλλει στην προώθηση διδακτικών στόχων σχετικών με τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης (Γ2). Ειδικότερα, στο παρόν άρθρο διερευνήθηκαν οι απόψεις των εν λόγω εκπαιδευτικών αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των ψηφιακών παιχνιδιών ως μαθησιακών εργαλείων της ελληνικής ως Γ2 με κριτήρια τη(ν):

- (α) εύκολη και επιτυχή εκμάθηση της ελληνικής από αλλόγλωσσους μαθητές/τριες,
- (β) κινητροποίηση των μαθητών/τριών (μοντέλο ανάπτυξης κινήτρων ARCS του Keller),
- (γ) διευκόλυνση της μεταξύ τους συνεργασίας (αξιοποίηση τεχνικών συνεργατικής μάθησης).

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν θετική επίδραση της χρήσης των ψηφιακών παιχνιδιών στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας και θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και να προσαρμοστούν στη χάραξη πολιτικής στην εκπαίδευση με στόχο την κατάρτιση και επιμόρφωση των διδασκόντων την ελληνική ως Γ2.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Ελληνικά ως δεύτερη/ξένη, ψηφιακά παιχνίδια, απόψεις εκπαιδευτικών

Η διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2 σε πρόσφυγες μαθητές στις τάξεις υποδοχής: διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών

Χοστελίδου Δώρα

Μέλος Σ.Ε.Π. Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου,
Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια
chostelidou@yahoo.com & chostelidou.theodora@ac.eap.gr

Η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2 σε πρόσφυγες μαθητές σε Τάξεις Υποδοχής (ΖΕΠ) είναι αναγκαία, λόγω του αυξανόμενου αριθμού των προσφύγων μαθητών που παρακολουθούν μαθήματα στις τάξεις αυτές.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με την συμμετοχή 42 εκπαιδευτικών Τάξεων Υποδοχής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, μέσα από ατομικές ημιδομημένες συνεντεύξεις που αναλύθηκαν ποιοτικά. Ειδικότερα, στοχεύει στη διερεύνηση του πλαισίου λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την αποτύπωση των μεθόδων και διδακτικών πρακτικών που εφαρμόζονται στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2 σε μαθητές με προσφυγικό υπόβαθρο, την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής τους, αλλά και του βαθμού διαπολιτισμικής ετοιμότητας των εκπαιδευτικών στις Τάξεις Υποδοχής.

Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζουν το γνωστικό και εμπειρικό υπόβαθρο των εκπαιδευτικών, αναδεικνύουν τις προσπάθειές τους να ανταποκριθούν στις ανάγκες και το επίπεδο γλωσσομάθειας των προσφύγων μαθητών, μέσα από τη χρήση κατάλληλου διδακτικού υλικού, και υπογραμμίζουν τις μεγάλες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στο έργο τους. Ακόμη, σκιαγραφούν τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τις διδακτικές πρακτικές που αξιοποιούν στην γλωσσική διδασκαλία, οι οποίες, σε αρκετές περιπτώσεις, χαρακτηρίζονται ικανοποιητικές, ως προς την αποτελεσματικότητά τους, ενώ επιβεβαιώνεται η ανάγκη των εκπαιδευτικών για ενδυνάμωση της διαπολιτισμικής τους ετοιμότητας. Τέλος, γίνονται προτάσεις για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2 στις Τάξεις Υποδοχής, με στόχο την στήριξη των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία των προσφύγων μαθητών, ώστε οι τελευταίοι να καταφέρουν να αναπτύξουν γλωσσική ικανότητα στη γλώσσα-στόχο σε υψηλό επίπεδο.

Ζητήματα εκπαιδευτικής διαχείρισης μεταναστών και προσφύγων μαθητών: Οι Διευθυντές Σχολικών Μονάδων εκθέτουν τις απόψεις τους

Χρυσικός Χρήστος

Διευθυντής σχολικής μονάδας, Εκπαιδευτικός,
Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης
christosf16@gmail.com

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στην εμπεριστατωμένη παρουσίαση της ποιοτικής μελέτης που πραγματοποιήθηκε πάνω σε απόψεις διευθυντών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη Βόρεια Ελλάδα, σχετικά με το ζήτημα της ένταξης και της εκπαιδευτικής διαχείρισης, των προσφύγων και των μαθητών μεταναστευτικής βιογραφίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα συνολικά -και ειδικότερα στην περίπτωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που εξετάζεται. Μέσα από την καταγραφή των απόψεων των διευθυντών, καταδεικνύεται όλο το εύρος των αδυναμιών που υφίστανται στην παραγωγική αξιοποίηση της εκπαιδευτικής εμπειρίας και οι οποίες θα πρέπει άμεσα να ξεπεραστούν.

Παράλληλα, τονίζεται το γεγονός, ότι με τα κατάλληλα μέσα υποστήριξης και την αντίστοιχη ενίσχυση των εκπαιδευτικών υποδομών, το εκπαιδευτικό όραμα της ένταξης των προσφύγων και μεταναστών μαθητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, είναι εφικτό να πραγματοποιηθεί με επιτυχία. Πολλά από τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας εξέφρασαν τη θετική τους στάση απέναντι στην εφαρμογή του προγράμματος «Υποδοχής Προσφύγων και Μεταναστών μαθητών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση». Τέλος, η καταγραφή των απόψεων των διευθυντών των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης επετεύχθη, με τη διενέργεια ποιοτικής έρευνας και συγκεκριμένα με τη μέθοδο της ημιδομημένης συνέντευξης, η οποία πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή όλων των ερωτώμενων εκπαιδευτικών, καταγράφοντας τα βασικά χαρακτηριστικά της εκπαιδευτικής τους εμπειρίας και όλες τις πιθανές και ενδεχόμενες ιδέες τους, για τις αναγκαίες αλλαγές που είναι σημαντικό να πραγματοποιηθούν σε όλο το φάσμα της εκπαιδευτικής πραγματικότητας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: απόψεις διευθυντών, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μαθητές μεταναστευτικής βιογραφίας, εκπαιδευτική ένταξη, εκπαιδευτική διαχείριση

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:
**ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ,
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ**

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ
ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΗ εκπαίδευση των προσφύγων στο ελληνικό σχολείο
και ο ρόλος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Βαχτσεβάνου Ανθή

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
anthi_vac@hotmail.gr

Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ποιοτικής μελέτης που πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο 2020-2021, στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής έρευνας, με θέμα τις αντιλήψεις των μελών της τοπικής κοινωνίας -κυρίως των εκπαιδευτικών- αναφορικά με την εκπαίδευση των προσφύγων. Για τη συγκέντρωση του υλικού επιλέχθηκε η ημιδομημένη συνέντευξη.

Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται αύξηση στον αριθμό των προσφύγων, που καταφθάνουν στην Ελλάδα. Από αυτούς, ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό αφορά ανήλικους μαθητές. Το γεγονός αυτό επιφέρει αλλαγές στο σχολικό περιβάλλον και απαιτεί τη συνεχή προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις ανάγκες αυτής της ευαίσθητης πληθυσμιακής ομάδας. Δυστυχώς, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζεται ανέτοιμο, ώστε να συμπεριλάβει αποτελεσματικά τους μαθητές αυτούς. Η αδυναμία εστιάζεται σε ζητήματα υποδοχής των προσφύγων (εντός του σχολείου), διδασκαλίας, κατάρτισης των εκπαιδευτικών, αλλά και διαχείρισης των συναισθηματικών ή ψυχολογικών δυσκολιών που συνοδεύουν τα παιδιά αυτά.

Στο πλαίσιο αυτό, καθοριστικός είναι ο ρόλος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, που εστιάζει στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε παιδιού. Το σχολείο ως κοινότητα μάθησης, οφείλει να αναπτύξει πρακτικές σύνδεσης της εκπαίδευσης με την ευρύτερη κοινωνία, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί με την ύπαρξη συνεργατικών δικτύων. Τα συνεργατικά δίκτυα, ως φορείς ανταλλαγής ιδεών, μοιράζονται κοινούς στόχους και αναπτύσσονται μέσα στο σχολείο και εντός του κοινωνικού συνόλου. Επιπλέον, οι ευρωπαϊκές πολιτικές διαπολιτισμικότητας, αποτελούν τη διευρυμένη εκδοχή των συνεργατικών δικτύων και συμβάλλουν στην προώθηση της συμπερίληψης των προσφύγων.

Συμπεραίνουμε ότι το «κλειδί» για τη συμπερίληψη του προσφυγικού πληθυσμού είναι η διαμόρφωση εκπαιδευτικών πολιτικών διαπολιτισμικότητας. Στην κατεύθυνση αυτή σημαντική είναι η συμβολή των συνεργατικών δικτύων, γεγονός που πρέπει να αξιοποιηθεί, ώστε να επιτύχουμε τα μέγιστα αποτελέσματα.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: πρόσφυγες, εκπαίδευση, συνεργατικά δίκτυα, πολιτικές διαπολιτισμικότητας

Ενισχύοντας τον γραμματισμό στα νηπιαγωγεία των ΚΥΤ και των Κέντρων Φιλοξενίας Προσφύγων

Γαλάνης Γεώργιος

Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

gigala3@gmail.com

Σπηλιοπούλου Γεωργία

Διδάκτορας-Ερευνήτρια

Πανεπιστήμιο Πατρών

Στελλάκης Νεκτάριος

Επίκουρος Καθηγητής Γραμματισμού & Διδακτικών Πρακτικών

Πανεπιστήμιο Πατρών

nekstel@upatras.gr

Η εισήγησή μας στοχεύει στην παρουσίαση δύο εκπαιδευτικών οδηγιών που απευθύνονται σε νηπιαγωγούς και δασκάλους των πρώτων τάξεων του δημοτικού. Οι οδηγοί αυτοί βασίζονται σε δραστηριότητες που πραγματοποίησαν και θέματα που αντιμετώπισαν φοιτήτριες του ΤΕΕΑΠΗ του Πανεπιστημίου Πατρών, που εργάστηκαν στα νηπιαγωγεία των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου (Κως, Λέρος, Σάμος, Χίος) και στο Κέντρο Φιλοξενίας Καρά Τεπέ στη Λέσβο, κατά τους θερινούς μήνες των ετών 2018 και 2019. Ένα σημαντικό μέρος του εκπαιδευτικού προγράμματος που ανέπτυξαν είχε να κάνει με την ενίσχυση των επικοινωνιακών ικανοτήτων, την -κατά το δυνατόν- εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και την εισαγωγή των παιδιών στον πρώτο γραμματισμό, ενόψει μάλιστα της μετάβασής τους στο δημοτικό σχολείο. Η έμφαση δόθηκε στην επαφή των παιδιών με την ελληνική γλώσσα και την αποτελεσματική χρήση της για λειτουργικούς στόχους της καθημερινής ζωής, πάντα με σεβασμό στις μητρικές γλώσσες των παιδιών και μέσω της αξιοποίησης αυτών, όπου αυτό ήταν εφικτό. Παρά τις εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες και τους ποικίλους περιορισμούς, οι φοιτήτριες επιχείρησαν να αναπτύξουν δράσεις συνεργασίας με τους γονείς και εμπλοκής τους στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τάξης. Οι αρχές και οι πρακτικές του προγράμματος αποτυπώνονται στους δύο οδηγούς, οι οποίοι ευελπιστούμε ότι θα φανούν χρήσιμοι και θα αξιοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς πρωτοσχολικής ηλικίας, που εργάζονται με παιδιά των οποίων οι οικογένειές βρίσκονται σε διαδικασία αίτησης ασύλου.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: εκπαίδευση προσφύγων, προσχολική εκπαίδευση, γραμματισμός, εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Μετανάστες και η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας

Γαλανοπούλου Ελένη

Εκπαιδευτικός

Καραβίδα Μαρία

Εκπαιδευτικός

mrkaravida@uowm.gr

Τα τελευταία τριάντα χρόνια, ο ελλαδικός χώρος υποδέχεται έναν σημαντικό αριθμό μεταναστών από διάφορες χώρες, ευρωπαϊκές ή μη. Αναμφισβήτητα, το σπουδαιότερο «εργαλείο» για την ταχύτερη και πιο επιτυχή ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία είναι η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί να διερευνήσει, με τη μέθοδο του ανώνυμου αυτοσυμπληρούμενου ερωτηματολογίου, το προφίλ των μεταναστών, οι οποίοι επιλέγουν να φοιτήσουν σε ιδιωτικά ινστιτούτα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, τους λόγους εκμάθησής της, καθώς και τις δυσκολίες που καλούνται να υπερκεράσουν.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον Μάιο έως και τον Ιούνιο του 2019 και κατέγραψε τις απόψεις μεταναστών, οι οποίοι φοιτούσαν σε τμήματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας στην Ελληνοαμερικανική Ένωση στην πόλη της Αθήνας. Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων υλοποιήθηκε με το SPSS 21.

Από τη στατιστική επεξεργασία προέκυψε ότι οι μετανάστες που προχωρούν στην επιλογή να φοιτήσουν σε ιδιωτικά ινστιτούτα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας είναι, κατά κύριο λόγο, άνδρες, μέσης ηλικίας, με υψηλό μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο. Οι κυριότεροι λόγοι για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας είναι επαγγελματικοί, κοινωνικοί και προσωπικοί, ενώ οι βασικότεροι τομείς, οι οποίοι εγείρουν στους μετανάστες σοβαρές δυσκολίες στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας είναι η γραμματική, η εκφορά των λέξεων και το λεξιλόγιο. Τους προαναφερόμενους τομείς σημειώνουν ως πηγές δυσκολίας τα ευρήματα αντίστοιχης θεματικής ερευνών, τόσο στον ελλαδικό χώρο, όσο και παγκοσμίως.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: μετανάστες, ελληνική γλώσσα, διδασκαλία, δυσκολίες

Η εκπαίδευση των παιδιών Ρομά

Δεμιρτζίδης Κωνσταντίνος

Εκπαιδευτικός

kostasdemer@hotmail.com

Η εκπαίδευση των παιδιών Ρομά αντιπροσωπεύει μια ιδιαίτερη πρόκληση για την εκπαίδευση και για ολόκληρη την ελληνική κοινωνία. Όποια ονομασία και αν επιλέξουμε για να μιλήσουμε για τους Αθίγγανους, τους Τσιγγάνους, τους Σίντιδες, τους Ρομά ή για Έλληνες με ρόμικη καταγωγή (Γκότοβος, 2004, 2013), οι λέξεις ομογενοποιούν τεχνητά μία ομάδα που είναι ιδιαίτερα διαφοροποιημένη τόσο σε σχέση με την κυρίαρχη ομάδα όσο και εσωτερικά σε επιμέρους ομάδες (βλ. π.χ. Ράντης, 2008) ή σε σχέση με άλλες ομάδες. Σε κάθε περίπτωση, αναφερόμαστε σε μία ευάλωτη κοινωνικά ομάδα, με κατά τόπους ακραία περιθωριοποίηση, άρα σε ευάλωτα παιδιά, που σε μεγάλο ποσοστό βρίσκονται εκτός σχολείου ή έχουν διακοπτόμενη φοίτηση σε αυτό. Τα εν λόγω παιδιά είναι δίγλωσσα και κατά τόπους τρίγλωσσα, και θεωρούμε ότι προέρχονται από μια καθημερινή κουλτούρα συγκροτημένη με κανόνες προφορικότητας (Παπαχρήστος κ.ά., 2012) ή αλλιώς από μία κοινότητα γραμματισμού (Κωστούλη, 2010) με τους δικούς της κανόνες. Η ενασχόληση με την εκπαίδευσή τους έχει περάσει πολλά στάδια. Οι παρεμβάσεις αντανakλούν αφενός τις προσπάθειες του Υπουργείου Παιδείας να κατανοήσει αρχικά το ζήτημα και στη συνέχεια να εναρμονίσει την εκπαιδευτική πολιτική του με τις σχετικές ευρωπαϊκές επιταγές, και αφετέρου τις επιστημονικές προσεγγίσεις και τις προσπάθειες ερμηνείας εκ μέρους επιστημόνων από τον χώρο των ανθρωπιστικών/κοινωνικών/παιδαγωγικών επιστημών.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διγλωσσία, διαπολιτισμική εκπαίδευση, πολιτισμικές/γλωσσικές διαφορές, μητρική γλώσσα, γλωσσική διδασκαλία

**«Με τ' αναμμένα φώτα της καρδιάς τους»:
Το εγχείρημα της Γλωσσικής και Διαπολιτισμικής Προσέγγισης
σε μια τάξη ΔΥΕΠ Γυμνασίου μέσα από στίχους τραγουδιών**

Ιωαννίδου Σοφία

Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

sofioann@gmail.com

Η εργασία αυτή στηρίζεται σε αναστοχαστικές ημερολογιακές καταγραφές «πριν, κατά τη διάρκεια και πάνω στη δράση», στα διά ζώσης μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας και των «Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων», αλλά και στις διά ζώσης συνδιδασκαλίες Ελληνικής και Αγγλικής Γλώσσας, Ελληνικής γλώσσας-Φυσικής αγωγής, κατά το σχολικό έτος 2019-2020. Οι καταγραφές αφορούν την προετοιμασία και τη διεξαγωγή μαθημάτων, με βάση τέσσερα τραγούδια με ελληνικούς στίχους, ένα τραγούδι στα περσικά (την «κοινή» γλώσσα των Αφγανών μαθητών και μαθητριών της ΔΥΕΠ), και, τέλος, ένα τραγούδι στα αραβικά (γλώσσα του -μοναδικού- Ιρακινού μαθητή της Δομής).

Επιλέχθηκαν αλλού στιχουργικά αποσπάσματα κι αλλού το σύνολο των στίχων των έξι τραγουδιών, τα οποία διαθέτουν λογοτεχνικά στοιχεία γραφής και κινούνται στους θεματικούς άξονες της αποδοχής, της αλληλεγγύης και της αγάπης, καθώς και του τραύματος της αποδημίας προσφυγιάς. Για τη γλωσσική προσέγγιση και την κατανόηση των στίχων χρησιμοποιήθηκε ως διαμεσολαβητική γλώσσα η αγγλική, και επιστρατεύτηκαν παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία. Έγινε, επίσης, χρήση πολυμέσων (στην αίθουσα υπήρχε προβολέας και φορητός ηλεκτρονικός υπολογιστής), προκειμένου να ακουστούν τα τραγούδια και να προβληθούν σχετικά βίντεο ή εικόνες.

Η εφαρμογή έδειξε απόκλιση από τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, σε ό,τι αφορά την εκμάθηση συντακτικών δομών και ιδιωτισμών της ελληνικής, αλλά ικανοποίησε τον ορίζοντα των προσδοκιών, σε ό,τι αφορά την πολιτισμική αλληλεπίδραση.

Ο αναστοχασμός πάνω στην πράξη έδειξε ότι ενισχύθηκε η ενσυναίσθηση και εμπλουτίστηκε το ελληνικό λεξιλόγιο των μαθητών. Ωστόσο, πιστεύεται ότι τα αποτελέσματα στον τομέα της αλληλεπίδρασης θα ήταν γενικότερα, αν στο εγχείρημα συμμετείχαν και άλλοι μαθητές, μη πρόσφυγες, και όχι μόνο η τάξη ΔΥΕΠ.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: αναστοχαστικές ημερολογιακές καταγραφές, γλωσσική και διαπολιτισμική προσέγγιση, τραγούδια

Διαπολιτισμική προσέγγιση στα δικαιώματα των παιδιών προσφύγων

Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος

Διδάκτορας-Ερευνητής
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
gkadiq@yahoo.gr

Η αθρόα είσοδος προσφύγων και μεταναστών στον ελλαδικό χώρο τα τελευταία χρόνια έχει ενδυναμώσει το ενδιαφέρον και τη συζήτηση αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί να παρουσιάσει ένα διδακτικό σενάριο, το οποίο επιδιώκει τη διαπολιτισμική προσέγγιση των δικαιωμάτων των παιδιών, των δικαιωμάτων των προσφύγων, καθώς και των δυσκολιών που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ασυνόδετοι ανήλικοι πρόσφυγες. Το διδακτικό σενάριο υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 2018-2019 στα πλαίσια της θεματικής εβδομάδας στο γυμνάσιο σε σχολικές μονάδες τεσσάρων Περιφερειακών Ενοτήτων: της Αττικής, της Θεσσαλονίκης, της Κοζάνης και της Φλώρινας και δύναται να υλοποιηθεί στο πλαίσιο τόσο του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας στην Α΄ Γυμνασίου, όσο και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής στην Γ΄ Γυμνασίου. Από την υλοποίηση του σεναρίου στη διδακτική πράξη προέκυψαν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα. Ιδιαίτερα κρίσιμο συμπέρασμα αποτέλεσε ότι οι μαθητές δεν έχουν επαρκή γνώση των δικαιωμάτων του παιδιού, της έννοιας του πρόσφυγα και των δικαιωμάτων του. Επίσης, προέκυψε ως συμπέρασμα ότι η ευαισθησία των μαθητών στο προσφυγικό ζήτημα εμφανίζεται να διαφέρει ανάλογα με τον τόπο στον οποίο λειτουργεί η σχολική μονάδα. Συγχρόνως, χρήζει ιδιαίτερης μνείας ότι η πλειονότητα των μαθητών εκδήλωσαν τη διάθεση να έχουν ενεργή συμμετοχή σε υποστηρικτικές δράσεις για τους πρόσφυγες.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: πρόσφυγες, ανθρώπινα δικαιώματα, διαπολιτισμική εκπαίδευση

Η φοίτηση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων σε σχολικές μονάδες της Δυτικής Μακεδονίας

Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος

Διδάκτορας-Ερευνητής
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
gkadiq@yahoo.gr

Αποτελεί αδήριτη αναγκαιότητα σε εκπαιδευτικό και όχι μόνο επίπεδο, η συμπερίληψη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων όπως: οι ρομά, οι πρόσφυγες, οι μετανάστες κ.ά στην εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία. Στην κατεύθυνση της συμπερίληψης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων παρέχονται από την εκπαιδευτική νομοθεσία συγκεκριμένες δυνατότητες. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί να παρουσιάσει τις ενέργειες για τη συμπερίληψη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων που πραγματοποιήθηκαν σε σχολικές μονάδες των τεσσάρων Περιφερειακών Ενοτήτων που ανήκουν στην περιοχή ευθύνης της Π.Δ.Ε Δυτικής Μακεδονίας από το σχολικό έτος 2018-2019 έως και σήμερα. Στο πλαίσιο του σκοπού της εργασίας αξιοποιήθηκαν πρωτογενή δεδομένα από δημοσιευμένα Φ.Ε.Κ και υπουργικές αποφάσεις, καθώς και υλικό από την επικοινωνία με διευθυντές σχολικών μονάδων, οι οποίες αιτήθηκαν τη δημιουργία υποστηρικτικών δομών για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Συνολικά η έρευνα κατέληξε σε δύο κύρια συμπεράσματα. Πρώτον, στις σχολικές μονάδες ευθύνης της Π.Δ.Ε Δυτικής Μακεδονίας δημιουργήθηκε ένας ικανός αριθμός υποστηρικτικών δομών για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, αλλά όχι ο αιτούμενος - απαιτούμενος αριθμός και δεύτερον, η βασική αιτία για τη μη εκπλήρωση του συνόλου των αιτημάτων για τη δημιουργία υποστηρικτικών δομών είναι οι περιορισμένες παρεχόμενες οικονομικές πιστώσεις από το Υ.ΠΑΙ.Θ. Παράλληλα, ανασταλτικά λειτούργησε η συχνή μετακίνηση ορισμένων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, όπως: οι πρόσφυγες, καθώς και η πανδημία της νόσου Covid 19.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, πρόσφυγες, Δυτική Μακεδονία

Υιοθετώντας τη διαπολιτισμική εκπαίδευση με έμφαση στην ιδιότητα του πολίτη και ο ρόλος της γλωσσικής εκπαίδευσης

Καλέμης Κωνσταντίνος

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνητής
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

kkalemis@primedu.uoa.gr

Καλλίνη Κωνσταντίνα

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

Η «έκρηξη» της κοινωνιολογικής, πολιτικής και νομικής βιβλιογραφίας για την ιθαγένεια, κατά την τελευταία δεκαετία, έχει παραλληλιστεί σε πολλές χώρες με πρωτοβουλίες πολιτικής για την ανάπτυξη και την επέκταση της εκπαίδευσης για την ιθαγένεια. Τα τελευταία χρόνια, σημειώθηκε, επίσης, μια αυξανόμενη έρευνα, σχετικά με την ιθαγένεια και την εκπαίδευση, και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει χρηματοδοτήσει διάφορα ερευνητικά προγράμματα μεγάλης κλίμακας σε αυτόν τον τομέα. Ενώ πολλοί μελετητές της ιθαγένειας φαίνεται να γνωρίζουν ευρέως ότι η «ιθαγένεια» έχει αυξανόμενη σημασία στα εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών, λίγοι έχουν επιχειρήσει οποιαδήποτε συστηματική διερεύνηση του τι μπορεί να συνεπάγεται αυτό. Η εισροή των προσφύγων σε χώρες της Ε.Ε. έχει σηματοδοτήσει μια νέα εποχή σε θέματα πολιτειότητας και ιθαγένειας. Η εκπαιδευτική βιβλιογραφία για την ιθαγένεια συχνά αναφέρεται στην κοινωνιολογική πλευρά της, ενώ στα χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα, η εκπαίδευση για την ιθαγένεια τείνει να αντιμετωπίζεται ως πτυχή της εκπαιδευτικής έρευνας - και έτσι αγνοείται, σε μεγάλο βαθμό, από την ευρύτερη κοινότητα κοινωνικών επιστημών.

Ο κύριος σκοπός αυτού του άρθρου είναι να εισαγάγει μερικές από τις βασικές συζητήσεις στον τομέα και να σηματοδοτήσει τους τρόπους με τους οποίους αυτές προωθούνται από τους συγγραφείς, που έχουν συμβάλει στο ειδικό ζήτημα. Εξετάζουμε, καταρχάς, ορισμένους από τους λόγους για τους οποίους το ενδιαφέρον για την εκπαίδευση των πολιτών έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια και πώς αυτά συχνά υποστηρίζονται από μια γενικότερη αναβίωση του ενδιαφέροντος για την έννοια της ιθαγένειας σε πολλά μέρη του κόσμου. Διερευνούμε, επίσης, την ιδέα μιας «κοινωνίας μάθησης» και πώς αυτό έχει επηρεάσει τις εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες για την ιθαγένεια, τόσο στο επίπεδο της θεωρίας, όσο και της πρακτικής. Στη συνέχεια, προχωρούμε στην εξέταση ορισμένων από τις βασικές συζητήσεις σχετικά με το περιεχόμενο και τη φύση της εκπαίδευσης για την ιθαγένεια, οι οποίες έχουν απασχολήσει μελετητές σε αυτόν τον τομέα, τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, εξετάζουμε τον τρόπο της εκπαίδευσης για την ιθαγένεια και τον αντίκτυπο του πλαισίου στο είδος της μάθησης που λαμβάνει χώρα.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διαπολιτισμική εκπαίδευση, γλωσσική επάρκεια, ιθαγένεια, πολιτειότητα

Η Νοηματική ως Δεύτερη γλώσσα: Η διερεύνηση της γλωσσικής συμπεριφοράς των βαρήκων μαθητών σε συμπεριληπτικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα

Καμαρούδης Σταύρος

Αναπληρωτής Καθηγητής Διδακτικής της Γλώσσας
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

akamarou@uowm.gr

Ντινοπούλου Στέλλα

Εκπαιδευτικός

stellakidi@gmail.com

Η εργασία αφορά βαρήκοους μαθητές, οι οποίοι διδάσκονται την Νοηματική ως δεύτερη γλώσσα και τη γλωσσική συμπεριφορά τους προς τους εκπαιδευτικούς και συμμαθητές τους, όπως αυτή διαμορφώνεται κάτω από το κοινωνικό, συμπεριληπτικό εκπαιδευτικό πλαίσιο εντός σχολικής τάξης και κάτω από τις επικοινωνιακές περιστάσεις εκτός τάξης. Θεωρούμε πως θα έχει ενδιαφέρον να εξετάσουμε αν και πόσο διαφοροποιείται η γλωσσική συμπεριφορά των βαρήκων μαθητών, υπό τη χρήση της Νοηματικής γλώσσας και κάτω από το κοινωνικό πλέγμα της τάξης και των επικοινωνιακών περιστάσεων που επικρατούν εκτός τάξης. Η Ελληνική Νοηματική Γλώσσα λογίζεται ως η φυσική γλώσσα των κωφών και βαρήκων. Ωστόσο, πολλοί είναι οι βαρήκοι μαθητές που έρχονται σε επαφή με τη νοηματική γλώσσα σε μεγαλύτερη ηλικία και τη διδάσκονται ως δεύτερη, καθώς ως πρώτη (αν την κατέχουν πλήρως) νοείται η Ελληνική γλώσσα, αν και η εκμάθηση της Ελληνικής δεν έχει γίνει με τα καθιερωμένα κριτήρια απόκτησης πρώτης γλώσσας. Η συνήθης πορεία εκμάθησης της Ελληνικής από κωφούς και βαρήκοους στα πρώτα χρόνια της ζωής τους περιλαμβάνει τεχνικές και δομημένες διαδικασίες, όπως ακοομετρία και εφαρμογή ακουστικών βοηθημάτων, λογοθεραπεία, χειλιανάγνωση, προβλέψιμη επικοινωνία σε επίπεδο φωνημάτων, λέξεων και απλών προτάσεων, ενώ στο σχολείο η έκθεση τους στην Ελληνική γλώσσα -στην καλύτερη περίπτωση- συνίσταται σε αποσπασματικές πληροφορίες εντός της τάξης, αναγκαστικά καθήμενοι στο πρώτο θρανίο. Τα ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν είναι οι τρόποι διδασκαλίας που ακολουθούν οι εκπαιδευτικοί στην εκμάθηση της Νοηματικής γλώσσας ως δεύτερη, το πως διαμορφώνεται η γλωσσική συμπεριφορά των βαρήκων μαθητών εντός του κοινωνικού πλαισίου της τάξης και το πώς διαμορφώνεται η γλωσσική συμπεριφορά των βαρήκων μαθητών υπό τις κοινωνικές-επικοινωνιακές περιστάσεις εκτός τάξης.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Sign Language, Second Language, language behavior, hearing impaired students, inclusive learning environments

Κοινωνικές αξίες και ανθρώπινα δικαιώματα στο νηπιαγωγείο

Καραβίδα Μαρία

Εκπαιδευτικός

mrkaravida@gmail.com

Τα τελευταία χρόνια, έχει αυξηθεί σημαντικά το ενδιαφέρον για ζητήματα κοινωνικών αξιών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εκπαιδευτικό και όχι μόνο επίπεδο, με αποτέλεσμα να γίνεται ιδιαίτερος λόγος για την προσέγγιση των κοινωνικών αξιών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ήδη από την προσχολική ηλικία.

Σκοπός της παρούσας πρότασης είναι να παρουσιάσει ένα σχέδιο εργασίας για την προσέγγιση - διάχυση των κοινωνικών αξιών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο νηπιαγωγείο, το οποίο εδράζεται στη βιωματική μάθηση, στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών/τριών, στη διαθεματική προσέγγιση, στον παιγνιώδη τρόπο διδασκαλίας και στην εργασία σε μικρές ομάδες. Μέσω της προτεινόμενης διαδικασίας, οι μαθητές/τριες του νηπιαγωγείου έρχονται σε επαφή με σημαντικές έννοιες για τη θεματική των κοινωνικών αξιών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως: η ενσυναίσθηση, η αλληλεγγύη, η συνεργασία, η αποδοχή της ετερότητας, ο εθελοντισμός κ.ά.

Το προαναφερόμενο σχέδιο εργασίας εφαρμόζεται από το 2015 έως και σήμερα σε μαθητές/τριες νηπιαγωγείων της Π.Ε Κοζάνης και είναι σε πλήρη συμπίεση με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου. Από την εφαρμογή των δραστηριοτήτων του προτεινόμενου σχεδίου εργασίας συμπεραίνεται ότι ζητήματα κοινωνικών αξιών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων δύνανται να προσεγγιστούν επιτυχώς από μαθητές νηπιαγωγείου, καθώς εγείρουν ουσιαστικά και διατηρούν για μακροχρόνιο διάστημα το μαθησιακό τους ενδιαφέρον.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ενσυναίσθηση, αλληλεγγύη, πρόσφυγες, ανθρώπινα δικαιώματα

Η έννοια και η εφαρμογή της κοινωνικής δικαιοσύνης στην εκπαιδευτική πρακτική: αντιλήψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Κηπουροπούλου Ευμορφία

Διδάσκουσα 407/80

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

ekipourooulou@uowm.gr

Γιούρσης Πέτρος

Εκπαιδευτικός, κάτοχος διπλώματος ειδίκευσης

gioursis@yahoo.gr

Κηπουροπούλου Γεωργία

Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Εκπαιδευτικός,

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

georgkip@yahoo.com

Η κοινωνική δικαιοσύνη αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο και έκφραση της δημοκρατίας, μέσω της οποίας διασφαλίζεται η αξιοπρέπεια και η αυτάρκεια των πολιτών απέναντι σε κάθε μορφή πίεσης και αδικίας και αποτελεί απαραίτητο όρο στην Παιδαγωγική της Ένταξης. Στο πλαίσιο της εφαρμογής της κοινωνικής δικαιοσύνης στο σχολείο, οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να είναι διαπολιτισμικά ευαισθητοποιημένοι, να γνωρίζουν τον εαυτό τους, να είναι ανοιχτοί στην αλλαγή και να κατέχουν ουσιαστική γνώση του εκπαιδευτικού περιεχομένου και της σχολικής ψυχολογίας (Grant & Gillette, 2006).

Σύμφωνα με τους Florian & Black Hawkings (2011: 826), Pantic, N. & Florian, L. (2015), βασική αρχή της Παιδαγωγικής της Ένταξης αποτελεί, μεν, η μείωση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, αναδεικνύεται, δε, καίριος και ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην πρόοδο των μαθητών και μαθητριών, καθώς και η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ως φορέων κοινωνικής αλλαγής. Στο πλαίσιο της παρούσας εισήγησης, θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα μιας πρώτης διερεύνησης των απόψεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη νοηματοδότηση και την εφαρμογή της κοινωνικής δικαιοσύνης στη διδακτική πράξη. Το ερευνητικό υλικό συγκεντρώθηκε μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων 25 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ο λόγος των οποίων ερμηνεύθηκε με τη χρήση τεχνικών της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί συσχέτισαν την κοινωνική δικαιοσύνη με την αποδοχή της διαφορετικότητας και την ίση μεταχείριση χωρίς διακρίσεις. Σημαντικές ήταν και οι αναφορές στην ανάγκη του αλληλοσεβασμού ανάμεσα στους μαθητές και τον εκπαιδευτικό. Επισημαίνουν, τέλος, ότι η προβολή των διαφορετικών πολιτισμών μέσα στην τάξη μπορεί να βοηθήσει στην ομαλή ένταξη των παιδιών και, κατ' επέκταση, στην ανάπτυξη της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Παιδαγωγική της Ένταξης, εκπαιδευτική πρακτική, κοινωνική δικαιοσύνη

**Η ένταξη του διαφορετικού. Αποδοχή ή αλλοτρίωση;
Το διαπολιτισμικό σχολείο: αναγκαιότητα ή πρόκληση για βελτίωση και
εμπλουτισμό της εκπαίδευσης. Ιστορική καταγραφή
και σύγκριση με το παρόν
σαν παρακαταθήκη για το μέλλον της εκπαίδευσης**

Κοντούλα Μαρία

Εκπαιδευτικός

konmari@gmail.com

Στην ελληνική, αλλά και την ευρωπαϊκή πραγματικότητα, γίνεται φανερό ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην ενίσχυση και ενδυνάμωση των μαθητών, ώστε να αποδέχονται τη διαφορετικότητα και να την μετατρέπουν σε χρήσιμο εργαλείο για την ανακάλυψη της γνώσης, από τη μία, και τον εμπλουτισμό του περιεχομένου και του παραδοτέου υλικού. Η ανάγκη αυτή είναι έκδηλη μετά από τον εμπλουτισμό του ευρωπαϊκού πληθυσμού, αλλά, κυρίως, του ελληνικού με πολίτες άλλων χωρών που, για διάφορους λόγους, έχουν έρθει να βρουν καταφύγιο στην πατρίδα μας. Είναι, λοιπόν, μία μεγάλη πρόκληση για τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα, ώστε να μπορέσουν να εντάξουν -με δημιουργικό και αποτελεσματικό τρόπο- όλες αυτές τις κουλτούρες που έχουν «πλημμυρίσει σαν ένας ποταμός χρωμάτων, φωτός, λάμψης και ελπίδας», την κοινωνία μας. Είναι απαραίτητο να μπολιάσουμε την κοινωνία με νέες ιδέες, καθαρή σκέψη, να διώξουμε τον φόβο για το ξένο και άγνωστο, αλλά αντίθετα να συμπορευτούμε μαζί του, ώστε όλοι να γίνουμε καλύτεροι. Στη συγκεκριμένη εργασία θα αναδειχθούν, αρχικά, οι περιπτώσεις που παρατηρήθηκε ενίσχυση των σχολικών μονάδων, λόγω απότομης εισροής μεγάλης μάζας μεταναστών, είτε ομοεθνών είτε αλλοεθνών, που -κατά γενική ομολογία- βρήκε ανέτοιμο το εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και τον κρατικό μηχανισμό να ανταπεξέλθει σε αυτές τις ιστορικές συγκυρίες. Θα καταγραφούν, επίσης, οι κλυδωνισμοί της κοινωνίας, που παρατηρήθηκαν μέχρι που να επέλθει μία ισορροπία στο σύστημα. Μία μεγάλη συζήτηση που εγείρεται είναι κατά πόσον στην ελληνική πραγματικότητα η ισορροπία αυτή στηρίζεται στην ομαλή ένταξη του μειονοτικού πληθυσμού ή στην αλλοτρίωσή του, στερώντας τους, ουσιαστικά, τη μοναδικότητα τους, με αντάλλαγμα την αποδοχή από το κοινωνικό σύνολο.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: διαπολιτισμικό σχολείο, ένταξη, πολυπολιτισμικότητα στην εκπαίδευση, αποδοχή και ανάδειξη του διαφορετικού

«Τελικά, ο μαθητής μου είναι δίγλωσσος;» - Μαθητές Ρομά και διγλωσσία ως αναγνώριση του δικαιώματός τους σε μια ισότιμη εκπαιδευτική διαδικασία

Μπούρμπου Αναστασία

Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

anastasia_bourbou@hotmail.com

Στην παρούσα έρευνα μελετήθηκαν οι αντιλήψεις, οι στάσεις και οι γνώσεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ70), που διδάσκουν σε τάξεις με μεγάλο ποσοστό μαθητών Ρομά, όσον αφορά τη δίγλωσση ταυτότητα των Ρομά μαθητών τους. Στο θεωρητικό μέρος εστιάσαμε στην αμφίδρομη σχέση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικών με τους Ρομά μαθητές και τοποθετήσαμε τη γλώσσα των μαθητών Ρομά (ρομανί) στο κέντρο του ενδιαφέροντός μας, ως δομικό χαρακτηριστικό της ταυτότητάς τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν πως, ενώ οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν, σε πολύ μεγάλο ποσοστό, τη δίγλωσση ταυτότητα των μαθητών τους, το ποσοστό αυτό μειώνεται όταν συσχετίζουν την ακαδημαϊκή επίδοση των Ρομά μαθητών με τη διγλωσσία. Ακόμα περισσότερο, οι εκπαιδευτικοί «δυσκολεύονται» να συνδέσουν την ένταξη των μαθητών τους με το χαρακτηριστικό της διγλωσσίας και να εφαρμόσουν δίγλωσσα εκπαιδευτικά προγράμματα στην τάξη τους.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Ρομά, διγλωσσία, ακαδημαϊκή πρόοδος, ένταξη, εκπαιδευτικοί

Διγλωσσία και Μουσουλμανική Μειονότητα της Θράκης

Παπάνης Αλέξανδρος

Ε.ΔΙ.Π. Αγγλικής Γλώσσας
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
aqiasion@yahoo.co.uk

Το ενδιαφέρον για το φαινόμενο της διγλωσσίας (bilingualism) και τις εκπαιδευτικές εφαρμογές του είναι μεγάλο και τεκμηριώνεται σ' έναν τεράστιο όγκο διεθνούς βιβλιογραφίας και έρευνας. Ιδιαίτερα στην εποχή μας, η διγλωσσία ή πολυγλωσσία παρουσιάζει μεγάλη συχνότητα, λόγω της κατάργησης των συνόρων (σε ό,τι αφορά την ευρωπαϊκή ήπειρο), της κινητικότητας των λαών και της πολιτικής κατάστασης που επικρατεί στα διάφορα κράτη.

Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης δεν είναι μόνο θρησκευτική, αλλά επίσημα θεωρείται δίγλωσση. Η ελληνική είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους, η γλώσσα του γοήτρου και χρησιμοποιείται στις ευρύτερες κοινωνικές λειτουργίες, καθώς και σε όλες τις τυπικές πράξεις στις σχέσεις κράτους - πολίτη. Η τουρκική γλώσσα ομιλείται μόνο στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον, ιδιαίτερα σε κοινότητες αμιγείς, ως προς την τουρκική προέλευση και σε μικτές κοινότητες, αλλά όχι και σε αμιγείς κοινότητες Πομάκων ή Αθίγγανων, όπου ομιλείται η πομακική και η ρομά αντίστοιχα, καθιστώντας τους τρίγλωσσους, αφού ομιλούν την πομακική (ή τη ρομά, ως μητρική γλώσσα), την τουρκική και την ελληνική.

Στο άρθρο επιχειρείται η οριοθέτηση της διγλωσσίας, μέσα από τη συστηματική παρουσίαση διαφόρων ορισμών, ενώ γίνεται αναφορά στο φαινόμενο της διπλής ημιγλωσσίας -φαινόμενο που παρουσιάζεται σε αρκετούς μουσουλμάνους μαθητές στη Θράκη. Ακόμη, εξετάζεται η διάκριση ανάμεσα σε μητρική, δεύτερη και ξένη γλώσσα -διάκριση από την οποία προκύπτουν και οι όροι κατάκτηση και εκμάθηση μιας γλώσσας. Ακόμη, ερευνάται η «διγλωσσική πρόσκτηση και ανάπτυξη» και η «εναλλαγή και ανάμειξη κωδίκων», ενώ, τέλος, επιχειρείται η ανάδειξη της σχέσης μεταξύ της διγλωσσίας και της ευφυΐας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Μουσουλμανική Μειονότητα Θράκης, διπλή ημιγλωσσία, μητρική και ξένη γλώσσα, εναλλαγή και ανάμειξη κωδίκων, διγλωσσία και ευφυΐα

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΕΘΝΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ,
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΠΟΡΑΗ εικόνα της Ελλάδος και του/της Έλληνα/ίδας
μέσα στο γλωσσικό υλικό για τους Έλληνες της Διασποράς

Αναστασιάδης Αθανάσιος

Φιλολόγος-Παιδαγωγός, M.Ed

thanosanastzet@gmail.com

Η παρούσα ανακοίνωση επιχειρεί να διερευνήσει και να προβάλλει την εικόνα της Ελλάδος και του/της Έλληνα/ίδας, μέσα από ερωτήματα, όπως αυτή παρουσιάζεται στο γλωσσικό υλικό της εκπαιδευτικής σειράς για τη Διασπορά «Μιλώ και γράφω ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου». Ξεκινώντας από μια σύντομη κριτική επισκόπηση του προγράμματος του εκπαιδευτικού υλικού που είχε δημιουργηθεί για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση της διασποράς, την σημασία της απόκτησης ταυτότητας ως αποτέλεσμα συνθηκών και καταστάσεων μίας διπολιτισμικής και διγλωσσικής πραγματικότητας και κάνοντας τις απαραίτητες αναφορές στις αλλαγές και διαφοροποιήσεις που ανιχνεύονται, η ανακοίνωση εστιάζει στη διερεύνηση της εικόνας της Ελλάδος και του/της Έλληνα/ίδας, όπως αυτή παρουσιάζεται μέσα στο υπ' εξέταση γλωσσικό υλικό της εκπαιδευτικής σειράς της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας για τη Διασπορά «Μιλώ και γράφω ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου», τόσο στο κείμενο, όσο και στο περικείμενο. Μέσα από τα ερευνητικά ερωτήματα που δημιουργήθηκαν και την ερευνητική μέθοδο της Ποιοτικής Ανάλυσης Περιεχομένου που χρησιμοποιήθηκε για την ανάλυση, μελέτη και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας για την εκπαιδευτική σειρά για τη Διασπορά «Μιλώ και γράφω ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου».

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Ελλάδα, Έλληνας/Ελληνίδα, Διασπορά, ελληνόγλωσση εκπαίδευση, ταυτότητες, σχολικά εγχειρίδια

Η διδασκαλία της Ιστορίας και οι εορτασμοί των Εθνικών Επετείων ως εργαλεία δημιουργίας και τόνωσης της πολιτισμικής ταυτότητας στα ελληνικά απογευματινά σχολεία της Νέας Υόρκης

Κυριάκου Μερόπη

Πρόεδρος Συλλόγου Ελλήνων/ίδων Εκπαιδευτικών «Προμηθεύς»
Στέλεχος ομογενειακών φορέων/ιδρυμάτων, Διδάκτορας-Ερευνήτρια
meropi.kyriacou@gmail.com

Η ταυτότητα ως έννοια έγινε δημοφιλής στα μέσα της δεκαετίας του 1950, από τις αναφορές του Erik Erickson. Το άτομο δρα επηρεασμένο από τα βιώματά του, τα οποία καθορίζουν τις μνήμες του, αλλά και από την συλλογικότητα μέσα στην οποία εκτίθεται. Ο Pierre Nora σημειώνει ότι η συλλογική μνήμη είναι ό,τι απομένει από το παρελθόν ως κοινωνικό βίωμα ή ως δημιούργημα του παρελθόντος. Η ιστορία αποτελεί προϊόν της κοινωνικής μνήμης, αλλά και πηγή αυτής. Ο F.A. Yates υποστηρίζει πως οι αισθητικές εντυπώσεις δημιουργούν τη γνώση στο άτομο, έτσι οι διάφορες τελετουργίες παρεμβαίνουν στρεβλωτικά στον παρόντα χρόνο, ανακατασκευάζοντας ακόμη και τη συλλογική μνήμη, που καθορίζει την ταυτότητα των ατόμων και των συνόλων.

Στην Ελληνική παροικία των ΗΠΑ, ελλείπει αμιγών ελληνικών σχολείων, τα απογευματινά και σαββατιανά σχολεία είναι τα μεγαλύτερα σε αριθμό. Λειτουργούν υπό την κάθε ελληνορθόδοξη ενορία και σε αυτά φοιτούν ελληνόπουλα πρώτης, δεύτερης, τρίτης και τέταρτης γενεάς. Στα πλαίσια της διδακτέας ύλης εντάσσεται το μάθημα της ελληνικής ιστορίας (αρχαίας και σύγχρονης), το οποίο -τις περισσότερες φορές- αντιμετωπίζεται και ως γλωσσικό μάθημα. Σημαντική δράση για το κάθε ελληνικό σχολείο και κατ' επέκταση για την κάθε κοινότητα αποτελούν οι εορτασμοί των εθνικών επετείων. Στο περιεχόμενο και των δύο αυτών δράσεων αφορούσε η έρευνα, η οποία διεξήχθη το 2017, βασιζόμενη σε συμμετοχική παρατήρηση, εποπτεία προγραμμάτων, συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια για τη συλλογή πρωτογενούς υλικού από σχολεία της ΝΥ, προς μελέτη και διεξαγωγή συμπερασμάτων.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: πολιτισμική ταυτότητα, ταυτότητα, μνήμη, συλλογική μνήμη

Μετανάστες ξανά: η «επιστροφή» της δεύτερης γενιάς στην Αλβανία

Μιχαήλ Δόμνα

Καθηγήτρια Ανθρωπολογίας της Εκπαίδευσης
Πρόεδρος του Τμήματος Επικοινωνίας & Ψηφιακών Μέσων
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
dmihail@uowm.gr

Από τα πρώτα χρόνια της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης στην Ελλάδα, και καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας (2008-2018), χιλιάδες αλβανικές οικογένειες μεταναστών επέστρεψαν στην Αλβανία. Ο επαναπατρισμός δεν ήταν εύκολος, ειδικά για άτομα δεύτερης γενιάς που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην Ελλάδα. Τα άτομα αυτά αναγκάστηκαν να επαναπατριστούν σε μια χώρα που έμαθαν να οραματίζονται ως πατρίδα τους κυρίως μέσω των εθνοπολιτισμικών προβολών των γονιών τους. Για τους παλαιότερους εκπροσώπους της δεύτερης γενιάς, που ήταν ήδη ενήλικες κατά την έναρξη της οικονομικής κρίσης, η απόφαση, είτε για «επιστροφή», είτε για παραμονή στη χώρα υποδοχής, ήταν μια πολύ δύσκολη απόφαση για πολλούς λόγους. Όπως διατυπώσαμε σε προηγούμενη έρευνά μας, πριν από την οικονομική κρίση, ο επαναπατρισμός δεν αποτελούσε επιλογή για τη συντριπτική πλειοψηφία των Αλβανών μεταναστών δεύτερης γενιάς. Μεγαλωμένοι στην Ελλάδα, απόφοιτοι ελληνικών εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, εξοικειωμένοι με τον ελληνικό πολιτισμό και νοοτροπία και έχοντας εκπληρώσει την επιθυμία των γονιών τους για επιτυχή ένταξη στην ελληνική κοινωνία, στην συντριπτική τους πλειοψηφία επιθυμούσαν να παραμείνουν στη χώρα υποδοχής. Μέσα από 158 συνεντεύξεις σε βάθος, η εργασία αυτή διερευνά διάφορες διαστάσεις του «ανήκειν», της «δράσης» και των κινήτρων των επαναπατρισμένων Αλβανών δεύτερης γενιάς, καθώς και την ενσωμάτωσή τους στην Αλβανική κοινωνία, αντανακλώντας τις συναισθηματικές προκλήσεις, τους περιορισμούς και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: μετανάστευση, δεύτερη γενιά, επιστροφή, ενσωμάτωση

Η ιδεολογική γλώσσα, η εκπαίδευση και η διαδικασία ένταξης ως αλλοίωση της εθνικής και πολιτισμικής ταυτότητας

Μπάρκας Παναγιώτης

Πρόεδρος του Τμήματος Ελληνικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Πολιτισμού
του Πανεπιστημίου Αργυροκάστρου, Αλβανία
panajotbarka@yahoo.gr

Σκοπός της εισήγησης είναι να παρουσιάσει τους τρόπους αξιοποίησης της εκπαίδευσης από το κομμουνιστικό καθεστώς στην Αλβανία για την καλλιέργεια της ταυτότητας του «νέου ανθρώπου», ταυτισμένης με τη θεωρία και πράξη της κομμουνιστικής ιδεολογίας και τα αρνητικά αποτελέσματα που είχε στη διατήρηση της εθνικής και πολιτιστικής ταυτότητας των Ελλήνων της Αλβανίας. Πρόκειται για την καλλιέργεια μεταξύ των Ελλήνων, αλβανικής εθνοσοσιαλιστικής ταυτότητας που μιλούσε περιορισμένα ελληνικά. Η προσέγγιση στην εισήγηση δεν αφορά, απλώς, την ιστορική διάσταση, αλλά και τις συνέπειες στις σημερινές εξελίξεις, εφόσον, από τη μια οι εκπαιδευτικοί διατηρούν, έστω και ως υπολείμματα, την εμπειρία αυτή και στη σημερινή εκπαιδευτική τους δραστηριότητα και, από την άλλη, η αλβανική πλειοψηφία συνεχίζει να αντιμετωπίζει την κοινότητα του Ελληνισμού στην Αλβανία με τα ίδια πρότυπα αλλοίωσης και αφομοίωσης, και όχι τουλάχιστον ως διαπολιτισμικές σχέσεις.

Το καθεστώς Χότζα, δόμησε τη λειτουργία της κοινωνίας ως «πυραμίδα», με σημείο αναφοράς κοινοτικής οργάνωσης τις φάρες και την υιοθέτηση του θεσμού της οικογένειας στη λειτουργία της. Στην κορυφή της έστεκε η κομμουνιστική ηγεσία, σε ρόλο γονέα με απόλυτο έλεγχο στο σύνολο της δραστηριότητάς της. Αυτή η παραποίηση των παραδοσιακών οικογενειακών και κοινοτικών θεσμών και δομών επιτυγχανόταν μέσω του σχολείου, κυρίως μέσω της γλώσσας.

Από την άλλη πλευρά, η ελληνική γλώσσα στο ύφος, τη σημασιολογία της, μέχρι τη γραμματική και συντακτική δομή έκανε παραχωρήσεις στα αιτήματα αποτελεσματικότερης εξυπηρέτησης της ιδεολογικοποιημένης κομμουνιστικής πραγματικότητας, δανειζόμενη έτοιμα πρότυπα από την αλβανική.

Σ' αυτό συνέβαλε, επιπλέον, και ο περιορισμός της ελληνικής σε περιθώρια στενού οικογενειακού και παραδοσιακού περιβάλλοντος, εφόσον η κουλτούρα της εξουσίας, όχι μόνο λειτουργούσε μεθοδευμένα, αλλά κατείχε τον απόλυτο έλεγχο.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: γλώσσα, πολιτισμική ταυτότητα, οικογένεια, κουλτούρα αξίας

**«Πόσο καιρό είναι που ήρθατε από την Τουρκία, κύριε Ιακωβίδη;».
Αναπαραστάσεις των εθνοτικών ταυτοτήτων στην ταινία Πολίτικη Κουζίνα και η
πρόσληψή τους από μαθητές/ήτριες**

Πετράκη Κορνηλία

Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

liapetraki77@gmail.com

Στάμου Αναστασία

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας και Κοινωνιογλωσσολογίας

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

anstamou@del.auth.gr

Η μαζική κουλτούρα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των αντιλήψεων για τις εθνικές/εθνοτικές ταυτότητες και δεν θεωρείται ως απλό μέσο διασκέδασης (Paterson, 1995). Συνεπώς, οι εθνικές/εθνοτικές ταυτότητες δεν οικοδομούνται μόνο μέσω υψηλών πολιτισμικών καναλιών (βαθμίδες εκπαίδευσης, μουσεία), αλλά και μέσω καθημερινών πρακτικών, κάτι που ο Billig (1995) ονομάζει μπανάλ εθνικισμό. Στην παρούσα μελέτη διερευνάται ο τρόπος με τον οποίο οι εθνοτικές ταυτότητες απεικονίζονται στην ταινία Πολίτικη Κουζίνα (Μπουλμέτης, 2003). Ειδικότερα, η ταινία παρουσιάζει την ελληνική κοινότητα της Κωνσταντινούπολης του 1950 και 1960, μέσα από τη ματιά του δημιουργού, ο οποίος ανήκει στην ίδια εθνοτική ομάδα. Πολύ ενδιαφέρον είναι ότι οι Έλληνες/ίδες της Κωνσταντινούπολης δεν αναπαρίστανται να συνδέονται αποκλειστικά με μια από τις δύο (ελληνική ή τουρκική) εθνοτικές ομάδες, αλλά κατασκευάζουν μια υβριδική ταυτότητα, καθώς ταλαντεύονται ανάμεσα σε δύο χώρες. Επειδή τα ΜΜΕ συμβάλλουν στη διαμόρφωση αντιλήψεων που αφορούν στερεότυπα για τον τρόπο ομιλίας και συμπεριφοράς συγκεκριμένων ομάδων και επειδή ο κινηματογράφος παίζει βασικό ρόλο στη μετατροπή της μνήμης σε αφήγηση (Algül & Demoglu, 2018), κρίθηκε αναγκαίο να συμπεριληφθούν συνεντεύξεις ενός μικρού αριθμού μαθητών/τριών, ώστε να φανούν οι απόψεις τους απέναντι στην αναπαράσταση της πολιτικής ποικιλίας και ταυτότητας στην υπό εξέταση ταινία. Εκ του αποτελέσματος, διαφάνηκε η θετική -σε γενικές γραμμές- στάση των παιδιών απέναντι στην πολιτική ποικιλία, η σύνδεσή της με τις μνήμες του παρελθόντος και η επιθυμία να μην είχε διαταραχθεί η ειρηνική συνύπαρξη των δύο λαών, που είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία προσφυγικών ρευμάτων.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: κοινωνιολογικές αναπαραστάσεις, υφολογικός πόρος, ανάλυση σκηνών, κατασκευή ταυτοτήτων, πρόσληψη, πολιτική ποικιλία

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση στην Ουκρανία και η επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών στη διαπολιτισμικότητα

Podkovyroff Nanouchka

Υπεύθυνη του Κέντρου Νεοελληνικών Σπουδών,
Καθηγήτρια Νεοελληνικών στο Κέντρο Νεοελληνικών Σπουδών
Εθνικό Πανεπιστήμιο Οδησσού και Παράρτημα Οδησσού του
Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού
podkovyroff.nanouchka@gmail.com

Με την ανεξαρτησία της Ουκρανίας το 1991, για λόγους πολιτικούς αλλά και οικονομικούς, η Ουκρανία έρχεται σε επαφή με άλλες χώρες και άλλους πολιτισμούς. Η Ουκρανία βρίσκεται πια σε μία νέα διάσταση στην οποία πρέπει να αναγνωρίσει τις ανάγκες των κατοίκων της χώρας της (είτε είναι Ουκρανοί πολίτες, είτε όχι) αλλά και άμεσα να προτείνει πολιτικές που να δίνουν απαντήσεις στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται.

Με την παρούσα εισήγηση θέλουμε να αναδείξουμε την ουκρανική κρατική πολιτική σε θέματα διαπολιτισμικότητας, αλλά επίσης και τα στάδια εξέλιξης της διαπολιτισμικής πολιτικής και της εφαρμογής της, στον τομέα της εκπαίδευσης. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση αποκτά μία ιδιαίτερη σημασία καθώς η Ουκρανία είναι μία ευρωπαϊκή, πολυεθνική και πολυπολιτισμική χώρα με ευρωπαϊκή πορεία αλλά και με βαθιά πολιτική κρίση που έχει τις ρίζες της στην έλλειψη ανοχής, έλλειψη κατανόησης και στην άρνηση άλλων πολιτισμικών και γλωσσικών ιδιαιτεροτήτων. Το πολιτισμικό πορτρέτο της Ουκρανίας σε συνδυασμό με τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης και της παρουσίας νέων ομάδων αλλοδαπών (φοιτητών, πολιτικών αλλά και οικονομικών μεταναστών), ωθούν την Ουκρανία στην υλοποίηση νέων προγραμμάτων πολιτιστικής πολυμορφίας και ένταξης των αλλοδαπών στην ουκρανική κοινωνία. Υπό τις συνθήκες αυτές γίνεται φανερό ότι η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο σύγχρονο ουκρανικό σχολείο παίζει έναν ρόλο καθοριστικό κατανοώντας ότι, οι διαπολιτισμικές αρχές προτείνουν ιδέες που αρμόζουν στην νέα κοινωνική πραγματικότητα.

Επιπλέον θα αναλύσουμε την εμπειρία της εφαρμογής των διαπολιτισμικών ιδεωδών στην εκπαίδευση και τέλος θα προτείνουμε ένα μοντέλο οργάνωσης της επαγγελματικής κατάρτισης των μελλοντικών εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών στη διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Λέξεις Κλειδιά: η σύγχρονη Ουκρανία, η επαγγελματική κατάρτιση, η διαπολιτισμική πολιτική, οι προοπτικές, το διαπολιτισμικό μοντέλο

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

**ΔΙΑΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ/ΟΥΣΩΝ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

**ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΟΥ
ΔΙΔΑΣΚΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**

**Το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Αγγλικά στο Νηπιαγωγείο:
Προς μια Πολυγλωσσική Εκπαίδευση»: Σχεδιασμός και υλοποίηση**

Γκαϊνταρτζή Αναστασία

Μέλος Ε.Ε.Π., Διδάσκουσα Αγγλικής ως ξένης γλώσσας
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
againtartzi@uth.gr

Κωστούλας Αχιλλέας

Καθηγητής Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας και
Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικών Ελληνικής Γλώσσας

Βίτσου Μάγδα

Μέλος Ε.Δ.Ι.Π Εφαρμοσμένης Προσχολικής Παιδαγωγικής στην Πρακτική Άσκηση
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
mvitsou@uth.gr

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει το επιμορφωτικό πρόγραμμα: «Αγγλικά στο Νηπιαγωγείο: Προς μια Πολυγλωσσική Εκπαίδευση», το οποίο προσφέρεται στο ΚΕΔΙΒΙΜ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Το πρόγραμμα, που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, κυρίως αγγλικής γλώσσας και προσχολικής εκπαίδευσης, έχει γενικό σκοπό την ανάπτυξη εξειδικευμένων γλωσσολογικών και παιδαγωγικών γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων για την ανάδειξη και αξιοποίηση της πολυγλωσσίας στο νηπιαγωγείο, μέσα από την επαφή με άλλες γλώσσες, όπως τα αγγλικά. Στοχεύει, ειδικότερα, στην παροχή μιας ολοκληρωμένης, εξειδικευμένης συνεπιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, στη βάση ανάλυσης αναγκών που είχε προηγηθεί της ανάπτυξης του προγράμματος. Εδράζεται θεωρητικά σε μια σύγχρονη πολυγλωσσική προσέγγιση, στο πλαίσιο της οποίας η αγγλική θεωρείται γλώσσα-«γέφυρα γλωσσών και πολιτισμών». Κεντρικό ρόλο στο πρόγραμμα έχει, επίσης, η υποστήριξη των εκπαιδευτικών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή δημιουργικών δραστηριοτήτων στα Αγγλικά, που προάγουν την πολυγλωσσία και στηρίζονται στη βιωματική και ολιστική μάθηση. Πέρα από τις κύριες θεωρητικές αρχές του σχεδιασμού του προγράμματος, παρουσιάζονται οι θεματικές του ενότητες και ενδεικτικές δραστηριότητες, καθώς και καλές πρακτικές που αξιοποιήθηκαν στο πρόγραμμα. Τέλος, βάσει των δεδομένων των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών εκπαιδευτικών σχετικά με την αξιολόγηση του προγράμματος, συζητιούνται προεκτάσεις για τη -συνεργατική- επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και την παιδαγωγική αξιοποίηση της αγγλικής γλώσσας ως γλώσσας σύνδεσης και «γέφυρας μεταξύ γλωσσών και πολιτισμών».

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: προσχολική αγωγή, αγγλική γλώσσα, πολυγλωσσία, βιωματική μάθηση, δημιουργικές δραστηριότητες, συνεργασία

Εκπαιδεύοντας εκπαιδευτικούς για την Ελληνική ως Δεύτερη/ Ξένη Γλώσσα: Το πιλοτικό μοντέλο LETEGR2

Ιακώβου Μαρία

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

mariak@phil.uoa.gr

Ανδριά Μαρία

Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

mandria@phil.uoa.gr

Η έρευνα σε περιβάλλοντα καθοδηγούμενης γλωσσικής εκμάθησης έχει καταδείξει πόσο σημαντικό ρόλο επιτελούν η παρατήρηση τάξης και οι πρακτικές αναστοχασμού στην εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Παρά την εκτενή διεθνή βιβλιογραφία, η εκπαιδευτική έρευνα για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/ Ξένης Γλώσσας (Γ2) στη διασύνδεσή της με την εκπαίδευση των διδασκόντων της Ελληνικής είναι περιορισμένη. Στόχος της συγκεκριμένης εργασίας είναι, πρώτον, να παρουσιάσει το πρόγραμμα LETEGR2 ως ένα πιλοτικό μοντέλο για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων μελλοντικών εκπαιδευτικών της Ελληνικής ως Γ2, ως προς το αντικείμενο της διδασκαλίας τους στην Ελλάδα ή/και στο εξωτερικό και, δεύτερον, να καταγράψει στάσεις και αντιλήψεις των ίδιων των μελλοντικών διδασκόντων, σε σχέση με το αντικείμενο της παρατήρησής τους. Το μοντέλο αυτό σχεδιάστηκε με βάση της αρχές της έρευνας δράσης, της παρατήρησης τάξης (η διδακτική διαδικασία εν τη γενέσει της) και του εκπαιδευτικού αναστοχασμού, ως απολογιστικής πράξης της όλης διαδικασίας. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν (α) φοιτήτριες του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος για τη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Γ2 του ΕΚΠΑ και (β) φοιτήτριες σε πρακτική άσκηση σε Φορέα διδασκαλίας της Ελληνικής ως Γ2 στην Ισπανία. Οι συμμετέχουσες προέβησαν σε συμμετοχική παρατήρηση τάξης και μία σειρά από αναστοχαστικές πρακτικές. Οι αντιλήψεις τους που συλλέχθηκαν στην αρχή, κατά τη διάρκεια και στο τέλος του προγράμματος, μέσω ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων και ομάδων εστίασης, αναλύθηκαν μέσα από το θεωρητικό πλαίσιο της Ερμηνευτικής Φαινομενολογικής Ανάλυσης. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν τη θετική αξιολόγηση του συγκεκριμένου πιλοτικού μοντέλου εκπαίδευσης και τον καίριο ρόλο της παρατήρησης τάξης και των αναστοχαστικών πρακτικών στην επαγγελματική μετεξέλιξη των διδασκόντων.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: Ελληνική ως Δεύτερη/Ξένη Γλώσσα, εκπαίδευση εκπαιδευτικών, αναστοχαστικές πρακτικές, παρατήρηση τάξης, γλωσσική διδασκαλία

Η σπουδαιότητα των επιμορφώσεων στο εκπαιδευτικό έργο τη σύγχρονη εποχή - Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επιμόρφωση και τη γλωσσική διδασκαλία

Κατρακούλη Μαργαρίτα

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

m.katrakouli82@gmail.com

Οι αλλαγές που συντελούνται τα τελευταία χρόνια στην ελληνική κοινωνία, και ως εκ τούτου και στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, δημιούργησαν μια νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα. Μέσα σε αυτό το νέο περιβάλλον, αυξήθηκαν οι απαιτήσεις του εκπαιδευτικού, ο οποίος, για να μπορέσει να ανταποκριθεί, θεωρείται αναγκαίο να λαμβάνει μέρος σε μια ολοκληρωμένη και συνεχή επιμορφωτική διαδικασία. Η παρούσα εισήγηση έχει ως στόχο να αναδείξει τη σπουδαιότητα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα, θα γίνει αναφορά στον σκοπό και τους στόχους της επιμόρφωσης, το θεσμικό πλαίσιο, τις μορφές και τους φορείς που επιτελούν τις επιμορφώσεις, τις ανάγκες και τις μεθόδους, καθώς, επίσης, και το περιεχόμενο των επιμορφωτικών προγραμμάτων. Η ανάγκη και η αγωνία που αισθάνεται ο Έλληνας εκπαιδευτικός για επιμόρφωση είναι μεγάλη, γεγονός που διαφαίνεται και από τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη. Συγκεκριμένα, με τη χρήση «ηλεκτρονικού» ερωτηματολογίου κλειστού τύπου, ώστε να παραχθούν ποσοτικά αποτελέσματα, εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού Αττικής, και δη της Δυτικής Αττικής, διατύπωσαν τις απόψεις τους για την επιμόρφωση γενικά ως διαδικασία, το αντικείμενο μάθησης που χρειάζονται περισσότερη επιμόρφωση, το είδος και το περιεχόμενο της επιμόρφωσης που προτιμούν, αλλά και την ανάγκη παρακολούθησης προγραμμάτων γλωσσικής διδασκαλίας. Οι σχολικές μονάδες της περιοχής, όπως άλλωστε και οι τοπικές κοινωνίες, είναι πολυπολιτισμικές και αυτό εξηγεί το μεγάλο ποσοστό δίγλωσσων μαθητών. Θα παρουσιαστούν, τέλος, και οι διαπιστώσεις των εκπαιδευτικών για τη διγλωσσία, το πώς κατόρθωσαν να υπερκεράσουν τα εμπόδια που παρουσιάστηκαν, κατά τη γλωσσική διδασκαλία, αλλά και τις προτάσεις τους για τον προγραμματισμό και τη διεξαγωγή ενός επιμορφωτικού σεμιναρίου.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: επιμόρφωση, επιμορφωτικές ανάγκες και προγράμματα, διγλωσσία, γλωσσική διδασκαλία

Ετοιμότητα και επάρκεια εκπαιδευτικών που διδάσκουν την Ελληνική ως δεύτερη/ξένη/γλώσσα πολιτισμικής κληρονομιάς

Κυπριανού Δέσπω

Διδάκτορας-Ερευνήτρια
debbieki8.31@gmail.com

Η φοίτηση παιδιών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο στα σχολεία της Ελλάδας και της Κύπρου στη βάση των παλαιότερων και των νεότερων μεταναστευτικών και προσφυγικών ρευμάτων στις δύο χώρες, ανέδειξαν την ανάγκη διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης, και, ως εκ τούτου, και τις ανάγκες επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στα νέα αυτά δεδομένα. Η μεθοδολογία διδασκαλίας της δεύτερης γλώσσας παρουσιάζει αρκετά κοινά στοιχεία με τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας, ή ως γλώσσας πολιτισμικής κληρονομιάς, καθώς και κοινά στοιχεία που προβληματίζουν τους/τις εκπαιδευτικούς, ως προς τον τρόπο διδασκαλίας και τις προσεγγίσεις που θα πρέπει να επιλέξουν για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε μη φυσικούς ομιλητές και φυσικές ομιλήτριες.

Η έρευνα αυτή παρουσιάζει στοιχεία της ετοιμότητας και της επάρκειας 170 εκπαιδευτικών που διδάσκουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα στην Ελλάδα και την Κύπρο σε παιδιά με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο, εκπαιδευτικών που διδάσκουν την ελληνική γλώσσα στη διασπορά (Η.Π.Α., Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Ουκρανία, Η.Α.Ε. κ.λπ.), καθώς και σε αγγλόφωνα ιδιωτικά σχολεία σε Ελλάδα και Κύπρο.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ελληνική ως δεύτερη/ξένη/γλώσσα πολιτισμικής κληρονομιάς, εκπαιδευτικοί, επάρκεια και ετοιμότητα

Επιμορφώνοντας εκπαιδευτικούς για θέματα διγλωσσίας, στο πλαίσιο της υπηρεσίας «Με 2 γλώσσες»

Ματθαιουδάκη Μαρίνα

Καθηγήτρια Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

marmat@enl.auth.gr

Φωτιάδου Γεωργία

Διδάσκουσα 308Δ
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

geofotia@auth.gr

Πρέντζα Αλεξάνδρα

Καθηγήτρια Γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

aprentza@uoi.gr

Μιχαλοπούλου Σταματία

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
stamatia.michalopoulou@gmail.com

Μαλιγκούδη Χριστίνα

Εξωτερική συνεργάτης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης & Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

maliqkoudi@smg.auth.gr

Η υπηρεσία «Με 2 γλώσσες» αποτελεί επίσημο παράρτημα της υπηρεσίας πληροφόρησης “Bilingualism Matters” του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου. Η δράση της οργάνωσης είναι εθελοντική και οι βασικοί της στόχοι είναι οι εξής: ενημέρωση γονέων σχετικά με τα οφέλη της διγλωσσίας και της δίγλωσσης ανατροφής, παραγωγή σχετικού ενημερωτικού υλικού, επιμόρφωση εκπαιδευτικών για θέματα διγλωσσίας, δίγλωσσης ανάπτυξης και δίγλωσσης εκπαίδευσης και, τέλος, πραγματοποίηση σχετικών δράσεων σε σχολικές μονάδες ή κοινωνικούς φορείς. Λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για διαρκή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα αυτών που διδάσκουν δίγλωσσους μαθητές (Gutierrez & Fernández, 2014; Pérez Cañado, 2016; Raud & Oreghova, 2020), η υπηρεσία «Με 2 γλώσσες» τον Απρίλιο 2021 υλοποίησε διαδικτυακό επιμορφωτικό σεμινάριο με πέντε κύκλους για θέματα διγλωσσίας σε εκπαιδευτικούς (της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), που υπηρετούν στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ηπείρου. Για τους σκοπούς του σεμιναρίου πραγματοποιήθηκε ανίχνευση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών, με χρήση ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο συμπλήρωσαν, συνολικά, 150 εκπαιδευτικοί. Στην παρούσα ανακοίνωση θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου αναφορικά με το προφίλ, τις επιμορφωτικές ανάγκες και τις πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με συγκεκριμένους μύθους για τη διγλωσσία των μαθητών/μαθητριών. Τέλος, θα συζητηθεί η επιλογή της διάρθρωσης των συγκεκριμένων θεματικών του επιμορφωτικού σεμιναρίου, καθώς και η αποτίμησή τους από τους συμμετέχοντες/ τις συμμετέχουσες εκπαιδευτικούς.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: επιμόρφωση εκπαιδευτικών, διγλωσσία, δίγλωσση ανάπτυξη

Η Εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση σε Δίγλωσσα Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα: Παραγωγή Σύγχρονου Γλωσσικού Υλικού Από Εκπαιδευτικούς της Ελληνικής Γλώσσας

Μπούρας Σπυρίδων

Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνητής
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
sbouras@uowm.gr

Η εξ αποστάσεως επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί, αναμφισβήτητα, μια καινοτομία που απορρέει από τις απαιτήσεις της σύγχρονης ψηφιακής εποχής, μέσα σε ένα διαρκώς ευμετάβλητο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον (Μπούρας & Γρίβα, 2021). Αυτές οι συνεχείς «μεταβάσεις» που καλείται να κάνει ο εκπαιδευτικός ανακύπτουν από την καθολική απαίτηση για διαρκή βελτίωση, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων, με τις νέες τεχνολογίες να προσφέρουν ποικιλία και ευελιξία ως προς τους τρόπους και τις διαδικασίες μάθησης (Ivashchenko et al., 2021). Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο, κομβικό ρόλο αποτελούν οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκόμισαν οι εκπαιδευτικοί, μετά το τέλος του κάθε επιμορφωτικού προγράμματος, διασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο την αποτελεσματικότητα και τη βελτίωση των αξιολογούμενων αντικειμένων (Johannes et al., 2013).

Στην παρούσα εργασία, παρουσιάζεται το γλωσσικό υλικό που κατασκεύασαν εκπαιδευτικοί που διδάσκουν την ελληνική γλώσσα σε δίγλωσσα/διαπολιτισμικά περιβάλλοντα, κατά τη διάρκεια ενός 6μηνου εξ αποστάσεως προγράμματος. Στόχος του προγράμματος ήταν οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν την ελληνική γλώσσα σε δίγλωσσα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα να καταρτιστούν σε καινοτόμα εργαλεία διαχείρισης του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, καθώς και σε νέες σύγχρονες μεθόδους στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Το υλικό σχεδιάστηκε από τους εκπαιδευτικούς, με βάση 10 Θεματικές Ενότητες και αφορούσε σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας της νεοελληνικής γλώσσας. Συνολικά, το υλικό των εκπαιδευτικών αξιολογήθηκε με βάση τρία ποιοτικά χαρακτηριστικά: α) το περιεχόμενο, β) την επάρκεια της μεθοδολογικής προσέγγισης που ακολούθησαν οι εκπαιδευτικοί, σε σχέση με την ενότητα που παρακολούθησαν και γ) τη δημιουργικότητα. Με αυτόν τον τρόπο, μέσα από το επιμορφωτικό πρόγραμμα καταρτίστηκαν εκπαιδευτικοί ικανοί να δημιουργούν το δικό τους διδακτικό σχέδιο, με βάση νέες σύγχρονες μεθόδους για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, συμβάλλοντας στην αναβάθμιση της ποιότητας του παρεχόμενου έργου (Μπούρας & Γρίβα, 2020).

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: ελληνόγλωσση εκπαίδευση, επιμόρφωση, εκπαιδευτικοί ελληνικής γλώσσας, δίγλωσσα μαθησιακά περιβάλλοντα

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Ανάπτυξη μιας κλίμακας αξιολόγησης των πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών, αναφορικά με τη συμμετοχή τους σε Ηλεκτρονικές Κοινότητες Μάθησης**Γελαδάρη Αθηνά**Εκπαιδευτικός, Διδάκτορας-Ερευνήτρια
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
gela@itl.auth.gr

Οι Ηλεκτρονικές Κοινότητες Μάθησης αποτελούν ένα νέο πεδίο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, με πτυχές της διαδικασίας της συντελούμενης μάθησης να απασχολούν την ερευνητική κοινότητα. Καθώς οι πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών έχουν συσχετιστεί με τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζουν στην τάξη, είναι σημαντικό να διερευνώνται, ιδιαίτέρως όταν πρόκειται για νέα περιβάλλοντα μάθησης. Σε αυτή την κατεύθυνση, στόχος της παρούσης εργασίας είναι η κατασκευή και η παρουσίαση μιας πρωτότυπης κλίμακας για την εκτίμηση των πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν σε Ηλεκτρονικές Κοινότητες Μάθησης. Ο ψυχομετρικός έλεγχος του εργαλείου περιλάμβανε εξέταση της εσωτερικής συνοχής και της εγκυρότητας μιας κλίμακας, που αναπτύχθηκε με συνολικό δείγμα 137 εκπαιδευτικών της Α/θμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε διάφορες Ηλεκτρονικές Κοινότητες Μάθησης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των διερευνητικών και επιβεβαιωτικών παραγοντικών αναλύσεων, διαμορφώθηκε μια αξιόπιστη και αξιολογήσιμη δομή είκοσι τριών δηλώσεων, η οποία αποτελείται από κριτήρια: α) την αίσθηση κοινότητας των μελών μιας Ηλεκτρονικής Κοινότητας Μάθησης, β) την αλληλεπίδραση ανάμεσα στα μέλη των Ηλεκτρονικών Κοινοτήτων Μάθησης και γ) την αποτελεσματικότητα της επιμόρφωσης που επιτυγχάνεται μέσω των Ηλεκτρονικών Κοινοτήτων Μάθησης, προκειμένου να σκιαγραφηθούν οι πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών. Το εργαλείο μπορεί να αξιοποιηθεί για την κατανόηση των πεποιθήσεων, παράλληλα με την εξακρίβωση των αναγκών επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών στο διαδικτυακό περιβάλλον. Τέλος, τα ευρήματα βοηθούν στη βελτίωση των διαδικτυακών πλατφορμών εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και τη διάχυση καλών πρακτικών και προοπτικών στη διδασκαλία.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: κλίμακα αξιολόγησης πεποιθήσεων, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, Ηλεκτρονικές Κοινότητες Μάθησης

Απόψεις διευθυντών και εκπαιδευτικών για τα δημοτικά σχολεία ως επαγγελματικές κοινότητες μάθησης: Μία ποιοτική έρευνα

Μπαλάση Αικατερίνη

Διδάκτορας-Ερευνήτρια
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
aff00571@uowm.gr

Σήμερα, οι σχολικοί οργανισμοί καλούνται να επιδεικνύουν ευελιξία, προσαρμοστικότητα στις αλλαγές, και να εφαρμόζουν διαδικασίες συνεχούς μάθησης, ώστε να λειτουργούν ως «οργανισμοί μάθησης» και «επαγγελματικές κοινότητες μάθησης» (ΕΚΜ), όπου τα μέλη αναζητούν, διαμοιράζουν, ενεργούν για τη μάθησή τους, ενισχύοντας την επαγγελματική τους αποτελεσματικότητα/ανάπτυξη και επίτευξη των μαθητών. Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση των δημοτικών σχολείων ως ΕΚΜ, βάσει των πέντε διαστάσεων της Hord (1997) (κοινή-υποστηρικτική ηγεσία, κοινές αξίες-όραμα, συλλογική μάθηση και εφαρμογή, υποστηρικτικές συνθήκες, κοινή/δημοσιοποιημένη προσωπική πρακτική), μέσω των αντιλήψεων και πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών και διευθυντών, οι οποίες διαμορφώνουν αντίστοιχα τη δράση τους εντός της κοινωνικής σχολικής πραγματικότητας.

Η παρούσα ποιοτική έρευνα διεξήχθη σε πανελλαδικό επίπεδο, μέσω εντύπου δομημένης συνέντευξης. Το δείγμα της έρευνας ήταν 32 εκπαιδευτικοί και διευθυντές δημοτικών σχολείων. Η ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων έγινε μέσω της κωδικοποίησης και της θεματικής ανάλυσης.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι τα δημοτικά σχολεία λειτουργούν ως έναν βαθμό ως ΕΚΜ, εφόσον οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται πολλά στοιχεία της κάθε διάστασης ΕΚΜ στο σχολείο τους. Ωστόσο, οι αναφορές των συμμετεχόντων για το (τυπικό) πλαίσιο εφαρμογής των ΕΚΜ και τους ανασταλτικούς παράγοντες, όπως η τυπική δομή και λειτουργία των σχολείων, η έλλειψη/ανεπάρκεια συνεργασίας, πόρων, διαμοιρασμού ηγεσίας, ανάληψης ευθυνών/πρωτοβουλιών, κ.ά., υποδεικνύουν ορισμένες αιτίες της μη ανάπτυξης των σχολείων ως ώριμων ΕΚΜ και τη μη ύπαρξη αντίστοιχης σχολικής-οργανωσιακής κουλτούρας. Το παραπάνω εύρημα εμπίπτει στις επικρατούσες, εντός του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, «συγκεντρωτικές/γραφειοκρατικές δομές και νόρμες που παρεμποδίζουν τη συνεργατική-συλλογική μάθηση, εργασία» (Саена, 2011) και ανάπτυξη, καθιστώντας αναγκαία την περαιτέρω ενίσχυση σχολικής αυτονομίας, λογοδοσίας, (αυτο)αξιολόγησης, εκπαιδευτικής αποκέντρωσης, και κουλτούρας επαγγελματικής μάθησης.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: επαγγελματική κοινότητα μάθησης, δημοτικά σχολεία, διευθυντές, εκπαιδευτικοί

Πρακτικές, απόψεις και προσωπική θεωρία εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ενός νομού για τη διδασκαλία της αναγνωστικής κατανόησης και της παραγωγής γραπτών κειμένων

Πετμεζά Μαρία

Εκπαιδευτικός, Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης

mpetmeza@sch.gr

Σπαντιδάκης Ιωάννης

Αναπληρωτής Καθηγητής

Πανεπιστήμιο Κρήτης

ispantid@edc.uoc.gr

Σύμφωνα με τις σύγχρονες θεωρίες για τον γραπτό λόγο, στόχος είναι οι μαθητές να γίνουν αυτόνομοι αναγνώστες/συγγραφείς. Η παρούσα μελέτη, που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια μεταπτυχιακού προγράμματος του πανεπιστημίου Κρήτης, επιχείρησε να ελέγξει αν οι εκπαιδευτικοί στο δημοτικό σχολείο έχουν αναπτύξει κάποια προσέγγιση στην οποία στηρίζουν τη συστηματική διδασκαλία της αναγνωστικής κατανόησης και της παραγωγής γραπτών κειμένων. Πιο συγκεκριμένα, διερευνήθηκαν οι πρακτικές των εκπαιδευτικών, οι απόψεις τους και οι θεωρητικές προσεγγίσεις που διαμορφώνουν τις πρακτικές και την προσωπική τους θεωρία, σχετικά με τη διδασκαλία της αναγνωστικής κατανόησης και της παραγωγής γραπτών κειμένων στο Δημοτικό σχολείο.

Η έρευνα διήρκησε ένα σχολικό έτος. Το δείγμα αποτελούνταν από εκπαιδευτικούς που, κατά το σχολικό έτος 2019-2020, εργάζονταν σε τάξεις από Α΄ έως και ΣΤ΄ διαφορετικών δημοτικών σχολείων ενός νησιωτικού νομού. Πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα, με τη διενέργεια ημιδομημένων συνεντεύξεων και ανάλυση περιεχομένου.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν απόψεις σχετικά με τη διδασκαλία των κειμενικών ειδών και χρησιμοποιούν πρακτικές διδασκαλίας. Ωστόσο, οι περισσότεροι δεν χρησιμοποιούν στρατηγικές για το στάδιο κατά την ανάγνωση και για τις συγγραφικές διαδικασίες της καταγραφής και της αναθεώρησης-βελτίωσης. Εντοπίζουν συγκεκριμένες δυσκολίες των μαθητών, ως προς την παραγωγή. Αναφέρονται σε αξιολόγηση, αλλά ιδίως για την αναγνωστική κατανόηση οι περισσότεροι θεωρούν ότι εξαρτάται, μάλλον, από άλλους παράγοντες και λιγότερο από τη διδασκαλία. Θεωρούν σημαντική την κατάκτηση και χρήση στρατηγικών, αλλά δεν αναφέρονται σε ρητή και συστηματική διδασκαλία τους στην τάξη. Ορισμένοι εκπαιδευτικοί τονίζουν ως ζητούμενο την αυτονομία του μαθητή ως αναγνώστη/συγγραφέα, αλλά δεν αναφέρουν πώς, συγκεκριμένα, αυτό μπορεί να προκύψει μέσω της διδασκαλίας.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: αναγνωστική κατανόηση, παραγωγή γραπτών κειμένων, προσωπική θεωρία, στρατηγικές, συγγραφικές διαδικασίες

Τράπεζα σεναρίων Επαγγελματικής Κοινότητας Μάθησης για νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς

Τρικόλης Κώστας

Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακός φοιτητής

trikalis@gmail.com

Είναι αλήθεια ότι ο νεοεισερχόμενος εκπαιδευτικός, εκτός από τα προβλήματα προσαρμογής που συναντά στο νέο περιβάλλον, έρχεται αντιμέτωπος με αγνώστους μαθητές και μαθησιακά περιβάλλοντα, στα οποία καλείται να προσαρμόσει το διδακτικό του υλικό. Οι επαγγελματικές κοινότητες μάθησης μπορούν να βοηθήσουν, με ποικίλους τρόπους, τη βελτίωση των επιδόσεων και της προσέγγισης μάθησης των μαθητών. Στη συγκεκριμένη εργασία προτείνεται η δημιουργία Τράπεζας σεναρίων καλών πρακτικών, που θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλους τους εκπαιδευτικούς, αλλά περισσότερο να αποτελέσει ένα σημαντικό εφόδιο αφόρμησης για τον νέο εκπαιδευτικό.

Ο σκοπός της έρευνας είναι η κατάθεση πρότασης ενδυνάμωσης και συμπερίληψης των νέων εκπαιδευτικών, αξιοποιώντας ποιοτικά σενάρια διδασκαλίας.

Μελετάται στο μάθημα των Νέων Ελληνικών, η σχεδίαση ενός σεναρίου που θα προσεγγίζει με διαφοροποιημένη διδασκαλία τους μαθητές, θα παρέχει υλικό ανεστραμμένης διδασκαλίας, σκαλωσιές ψηφιακού υλικού και ρουμπρίκες αυτο-αξιολόγησης. Η μέθοδος που ακολουθείται προσεγγίζει τον διαλεκτικό κονστρουκτιβισμό, με τη διδακτική σχεδίαση ποιοτικού μαθήματος.

Από τα ερωτηματολόγια που κατατέθηκαν στους εκπαιδευτικούς στην κοινότητα μάθησης, διαπιστώνουμε ότι είναι απαραίτητη η επιμόρφωση στον σχεδιασμό σεναρίων διαφοροποιημένης διδασκαλίας και συμπερίληψης, σε ένα φιλικό και εύχρηστο ψηφιακό περιβάλλον καταγραφής.

Τα αποτελέσματα κρίνονται χρήσιμα, διότι προκρίνουν, για αλλαγές στα αναλυτικά πλαίσια προγραμμάτων σπουδών, στη δημιουργία ψηφιακών κόμβων παροχής καλών πρακτικών, στη διάθεση σεναρίων και προσεγγίσεων για όλους τους εκπαιδευτικούς, ως οικονομοτεχνικό κέρδος.

Λέξεις, φράσεις-κλειδιά: τράπεζα σεναρίων, διαφοροποιημένη διδασκαλία, Επαγγελματική Κοινότητα Μάθησης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΟΜΙΛΗΤΩΝ/ΟΜΙΛΗΤΡΙΩΝ

Bašić Maja 88
Dardaillon Sylvie 85
Gortych-Michalak Karolina 82
Ideias José António Costa 83
Kostic Antonina 88
Podkovygroff Nanouchka 128
Radjenovic Anka 46
Stojicic Vojkan 46
Tonnet Henri 21
Tresorukova Irina 20
Veljanov Kristijan 102
Voyevutko Natalya 84, 104
Αϊδίνης Αθανάσιος 28, 52
Ακριτόπουλος Αλέξανδρος 48, 50
Αμαραντίδου Κυριακή 73
Αναγνώστου Γεώργιος 12
Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Άννα 11
Αναστασιάδης Αθανάσιος 123
Αναστασιάδου Αλεξάνδρα 105
Ανδριά Μαρία 131
Αποστολούδα Βασιλική 60, 95
Αργυροπούλου Σοφία 96
Βαχτσεβάνου Ανθή 51, 109
Βέλλιου Έλλη 27, 51
Βίτσου Μάγδα 130
Γαβριηλίδου Ζωή 79
Γαλάνης Γεώργιος 110
Γαλανοπούλου Ελένη 111
Γαλαντόμος Ιωάννης 25
Γαλαντόμου Μαρία 80
Γαργαλιάνος Σταμάτης 49
Γελαδάρη Αθηνά 136
Γιαννακοπούλου Αναστασία 26
Γιούρσης Πέτρος 119
Γκαϊνταρτζή Αναστασία 130
Γκόρα Ελένη 50
Γογωνάς Νικόλαος 97
Γούτσος Διονύσιος 13
Γρίβα Ελένη 73, 75
Δεμιρτζίδης Κωνσταντίνος 112
Δημητριάδου Αναστασία 31
Δημουλάς Ευριπίδης 27, 51
Δημουλάς Κωνσταντίνος 27, 51
Δόση Ιφιγένεια 61
Ζήση Στεργιανή 62
Ζιώγα Ευαγγελία 63
Ζιώγα-Βαρυτιμίδου Σεβαστή 81

Ζορμπά Σταματία 104
Ζυγούρη Μαρία 28, 52
Ηλιοπούλου Κωνσταντίνα 105
Θεοδώρου Ιωάννης 76
Θηβαίου Στυλιανή 27
Ιακώβου Μαρία 131
Ιορδανίδου Άννα 14
Ιωαννίδου Σοφία 113
Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος 114, 115
Καϊάφα Ιωάννα 84
Καλαούζη Κωνσταντίνα 53
Καλέμης Κωνσταντίνος 116
Καλλίνη Κωνσταντίνα 116
Καμαρούδης Σταύρος 85, 117
Καππέ Σταματία 27, 51
Καραβίδα Μαρία 111, 118
Καραγιάννη Στυλιανή 98
Καραγιάννη Χριστίνα 64
Καρακώστα Αθανασία 57
Καραντζά-Κώτσια Μιρέλλα 99
Καραπά Βασιλική 38
Καρατέγου Αικατερίνη 38
Καρατσιώρη Μαριάνθη 42
Καρράς Κωνσταντίνος 15
Κατρακούλη Μαργαρίτα 132
Κεφαλά Αγγελική 65
Κηπουροπούλου Γεωργία 41, 119
Κηπουροπούλου Ευμορφία 119
Κικίδου Μαρία 64
Κοκόλη Στέλλα 86
Κοντούλα Μαρία 120
Κορομβόκη Πατρίσια (Koromvokis Patricia) 87
Κοροσίδου Ελένη 39
Κούρτογλου Όλγα 27, 51
Κουτμάνης Κωνσταντίνος 66
Κουτρομπά Ειρήνη 33
Κουτσελίνη-Ιωαννίδου Μαίρη 16
Κυπριανού Δέσπω 100, 133
Κυριάκου Μερóπη 124
Κωστούλας Αχιλλέας 130
Κωφού Ιφιγένεια 67, 75
Λαμπροπούλου Μάρθα 88
Λασκαράκη Μαρία 63
Μαλάμος Θωμάς 55
Μαλιγκούδη Χριστίνα 68, 134
Μαμάνη Λορέτα 99
Μάμμου Παρασκευή 68

Μανώλη Πολυξένη 69
Μάρκου Χρυσάνθη 40
Ματθαιουδάκη Μαρίνα 134
Μητσιάκη Μαρία 100
Μίτιτς Λύδια 79
Μιχαήλ Δόμνα 125
Μιχαλοπούλου Σταματία 134
Μούσιου-Μυλωνά Όλγα 70
Μουτσιούνα Χριστίνα 34, 48
Μπαλάση Αικατερίνη 137
Μπάρζου Στυλιανή 56
Μπάρκας Παναγιώτης 126
Μπαρούτα Ευανθία 90
Μπασούκου Λίνα 89, 95
Μπολέτη Ιωάννα 71
Μπουνόβας Ιωάννης 72
Μπούρας Σπυρίδων 135
Μπούρμπου Αναστασία 121
Μπράτισης Θαρρενός 41
Μυλωνά Κωνσταντινιά 42
Νικολούδη Σταυρούλα 17
Ντίνας Κώστας 18
Ντινοπούλου Στέλλα 117
Ντίνου Στεργιανή 57
Ξέρρα Κωνστάντω 90
Οικονομάκου Μαριάνθη 35
Παναγόπουλος Παναγιώτης 91
Παπαδημητρίου Αικατερίνη 43
Παπαδημητρίου Θεοδώρα 27, 51
Παπαδοπούλου Σοφία 31
Παπαθεμιστοκλέους Αργυρώ 34, 48
Παπακώστα Αγνή 58
Παπάνης Αλέξανδρος 122

Πετμεζά Μαρία 138
Πετράκη Κορνηλία 127
Πιτζιολή Μαρία 100
Πογιατζιή Εύη 44
Πολύζος Νικόλαος 55
Πρέντζα Αλεξάνδρα 134
Ράπτη Βασιλική 92
Σακελλαρίου Αγγελική 29
Σελλά-Μάζη Ελένη 19
Σισμανίδης Ιωάννης 72
Σόλου-Πιττάκα Λουΐζα 45
Σούλας Άγγελος 73
Σοφοκλέους Σπυρίδων 30, 45
Σπαντιδάκης Ιωάννης 138
Σπηλιοπούλου Γεωργία 110
Στάμου Αναστασία 36, 127
Στελλάκης Νεκτάριος 43, 110
Σωτηρούδας Βασίλειος 101
Τεντολούρης Φίλιππος 37
Τζήμας Γεώργιος 47
Τζώρτζης Μανώλης 67
Τραμαντζά Εύη 74
Τριανταφύλλη Γιάννα 93
Τριάρχη Βασιλεία 22
Τρικήλης Κώστας 77, 139
Φωτιάδου Γεωργία 134
Χανιωτάκη Σοφία 94
Χατζηθεοδούλου Παυλίνα 100
Χατζημαυρουδή Ελένη 59, 74
Χοστελίδου Δώρα 106
Χρυσικός Χρήστος 107
Ψάλτου-Joycey Αγγελική 23

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ